

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

A Középső-Ipoly-völgy (HUBN20062) különleges természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve

**Eger
2014**

Ügyfél:

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
(Eger)

Partner:

Bioaqua Pro Kft.
(Debrecen)
Tölgy Természetvédelmi Egyesület
(Gödöllő)

Felelős tervező:

Schmotzer András
Harmos Krisztián

Közreműködő szakértők:

Csernák Szabolcs
Csipkés Roland
Gombkötő Péter
Dr. Juhász Péter
Dr. Kiss Béla
Korompai Tamás
Kovács Tibor
Lantos István
Mező Hedvig
Dr. Müller Zoltán
Pintér Balázs
Dr. Sáropataki Miklós

Térképeket készítette:

StrateGIS Kft.
(Debrecen)

Fotókat készítette:

Harmos Krisztián
Pintér Balázs
Schmotzer András

Tartalomjegyzék

1. A terület azonosító adatai.....	1
1.1. Név.....	1
1.2. Azonosító kód.....	1
1.3. Kiterjedés.....	1
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	1
1.1.1. Jelölő élőhelyek.....	1
1.1.2. Jelölő fajok.....	1
1.5. Érintett települések.....	1
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	2
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	2
1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv.....	2
1.7.2. Településrendezési eszközök.....	3
1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek.....	3
1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek.....	3
1.7.5. Halgazdálkodási tervek.....	3
1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv.....	4
1.7.7. Egyéb tervek.....	4
2. Veszélyeztető tényezők.....	4
3. Kezelési feladatok meghatározása.....	7
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése.....	7
1.1.3. Fő célkitűzések.....	8
1.1.4. További célok.....	8
3.2. Kezelési javaslatok.....	9
3.2.1. Élőhelyek kezelése.....	10
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	28
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	29
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	29
3.2.5. Mellékletek.....	31
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében.....	38
3.3.1. Agrártámogatások.....	38
3.3.2. Pályázatok.....	41
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	41
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	41
3.4.2. A kommunikáció címzettjei.....	43
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	44
4. Térképek.....	45
5. Fotódokumentáció.....	71

Bevezetés

A Natura 2000 területek az európai, közösségi jelentőségű ritka és veszélyeztetett fajok, illetve élőhelyeik hálózata. Kijelölésük célja a fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fejlesztése, illetve – szükség esetén – helyreállítása. A védelem céljait az Európai Unió két irányelvében határozta meg, amelyekben egyben kötelezi a tagországokat a Natura 2000 hálózat lehatárolására. Hazánk 2004-es csatlakozásakor a Natura 2000 területek már kijelölésre kerültek, mely kismértékben bővült 2008-ban, 2011-ben és 2012-ben. Hazánkban összesen 525 Natura 2000 területet jelöltek ki közel 2 millió hektár kiterjedésben. Ezzel hazánk a pannon biogeográfiai régió tagjaként jelentős mértékben járul hozzá Európa természeti értékeinek közösségi megőrzéséhez.

A hazai Natura 2000 területek kijelölését és az erre vonatkozó szabályokat a 275/2004.(X.8.) Kormányrendelet határozza meg, a területek helyrajzi szám szintű kihirdetése pedig a 14/2010. (V.11.) KvVM rendeletben történt meg.

Az irányelvek céljainak teljesítése érdekében a tagállamok a Natura 2000 területekre fenntartási terveket készíthetnek. Ezekben többek között rögzítik a természetvédelmi célkitűzéseket és a területhasználókkal együtt kialakított kezelési előírásokat javaslatok formájában. Ezek alapját képezhetik az egyes területeken igényelhető agrár-környezetgazdálkodási kifizetéseknek, amelyek az aktuális agrár-környezetgazdálkodási jogszabályokban jelennek meg. A fenntartási terv jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg. Más jogszabályban foglalt ágazati tervekhez (pl. körzeti erdőtervezés, vízgazdálkodási tervek) képest kötelezettségeket nem írhat elő, ugyanakkor nagyban segítheti a Natura 2000 területeken folytatott gazdálkodás – Natura 2000 kívánalmainak – értelmezését, alkalmazását mind a gazdálkodók (földtulajdonosok), mind pedig a kezelők, hatóságok irányába. Ezáltal inkább stratégiai dokumentációnak tekinthető, mely a területek kezelőit, tulajdonosait, valamint az érintett hatóságokat tájékoztatja a természetvédelmi irányelvekről.

Jelen Natura 2000 fenntartási terv a Darányi Ignác Terv keretében, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 23.) VM rendelet alapján készült.

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

DARÁNYI IGNÁC TERV

„Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap: a vidéki területekbe beruházó Európa”

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve és típusa:	Középső-Ipoly-völgy különleges természetmegőrzési terület
-----------------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUBN20062
--------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	1679,02 ha
--------------------------------	------------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.1.1. Jelölő élőhelyek

- 3130 – Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval
- 6440 – *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

1.1.2. Jelölő fajok

- erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*)
- tompa folyamkagyló (*Unio crassus*)
- nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*)
- vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*)
- balin (*Aspius aspius*)
- vágó csík (*Cobitis taenia*)
- halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*)
- homoki küllő (*Gobio kessleri*)
- szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- vidra (*Lutra lutra*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészletekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi szám számokra is kiterjed.

Település	Megye	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
Hugyag	Nógrád	225,4	20,7
Ipolytarnóc	Nógrád	74,4	5,5
Litke	Nógrád	51,9	2,9
Ludányhalászi*	Nógrád	592,6	28,1
Nógrádszakál*	Nógrád	306,3	16,4
Órhalom	Nógrád	240,8	13,8
Szécsény*	Nógrád	203,1	4,5

(*Megjegyzés: Mivel az Ipoly határfolyó, így Magyarország és a Szlovák Köztársaság között meglévő egyezmények alapján folyamatosan történnek birtokrendezések a határsáv mellett, melyet a rendelkezésünkre álló digitális KÜVET-állomány késleltetetten tud lekövetni. Ebből következően a jelzett településeknél területi eltérések mutatkozhatnak az ingatlanyilvántartási és a digitális térképi állományok között.)

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Natura 2000 terület	HUDI10008	Ipoly völgye különleges madárvédelmi terület (KMT)	1679 ha	275/2004. (X.8.) Korm. rendelet
országos ökológiai hálózat	-	magterület	1679 ha	2003. évi XXVI. törvény az Országos Területrendezési Tervről
„ex lege” láp		Csádaly (Korom-rét) – Litke, Ipolytarnóc	10 ha	1996. LIII. tv. a természet védelméről 8005/2001. (MK 156.) KöM tájékoztató A vidékfejlesztési miniszter közleménye az ex lege lápi és szikes tavi védettséggel érintett területekről (Vidékfejlesztési értesítő 2012/I. sz.)

Távlati elképzelések között szerepel a Bükki Nemzeti Park Igazgatóságnál az „Ipoly-menti Tájvédelmi Körzet” kialakítása, melynek határa a Natura 2000 terület határával egyezne meg (<http://bnpi.hu/oldal/vedette-nyilvanitasok-25.html>).

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

A területre eddig nem készült természetvédelmi kezelési terv.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Nógrád Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 29/2005. (XII. 01.) Kgy. Rendelete Nógrád Megye Területrendezési Tervéről (http://megye.nograd.hu/ter_rend/nograd_ter_rend.pdf)
- Településrendezési tervek:
 - Szécsény Város Önkormányzat Képviselő-testületének 11/2003. (VIII.1.) rendelete a helyi építési szabályzatról
 - Hugyag Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2004. (XI.15.) rendelete a helyi építési szabályzatról
 - Ipolytarnóc Község Önkormányzata Képviselő-testületének 8/2009. (V.29.) rendeletével módosított 5/2006. (VI.13.) rendelete a helyi építési szabályzatról
 - Litke Község Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2004. (XI.11.) rendelete a helyi építési szabályzatról
 - Ludányhalászi Község Önkormányzata Képviselő-testületének 15/2010. (XI.26.) rendelete a helyi építési szabályzatról
 - Nógrádszakál Község Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2004. (XI.5.) rendelete a helyi építési szabályzatról
 - Órhalom Község Önkormányzata Képviselő-testületének 6/2003. (V.29.) rendelete a helyi építési szabályzatról

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

A tervezési terület erdőterületei a Heves Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság illetékességi területén található, a Szécsényi erdőtervezési körzetbe tartoznak. Erdőtervezett terület csak három települést érint a tervezési területen (Hugyag, Ludányhalászi, Órhalom). A Szécsényi erdőtervezési körzet erdőtervének érvényesség: 2014. január 1. és 2023. december 31. között.

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

A terület az Északi-középhegységi nagyvadas vadgazdálkodási táj Börzsöny-nógrád-gödöllői körzetbe tartozik (II./1.).

A tervezési területen, annak nagy kiterjedése miatt három vadásztársaság is végez vadgazdálkodást:

- Ipolymenti Gazdák Földtulajdonosi Közösség (Szécsény) /egység száma: 552310; üzemterv határozati száma: 21.4/317-18/3/2007.; érvényes: 2017.02.28-ig./
- Nógrádszakál-Litke-Szécsényfelfalu-Ludányhalászi-Piliny Földtulajdonosi Közösség (Szécsény) /egység száma: 552210; üzemterv határozati száma: 21.4/317-22/5/2007.; érvényes: 2017.02.28-ig./
- Hársas Vadásztársaság (Mihálygerge /egység száma: 552110/; üzemterv határozati száma: 179-22/17/2006.; érvényes: 2017.02.28-ig./.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

Az Ipoly folyó nyilvántartott halgazdálkodási vízterület. Az érvényes halgazdálkodási terv 2015-ig hatályos (kiállító hatóság: Nógrád Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága).

A Horgász Egyesületek Nógrád megyei Szövetsége az Ipoly folyó Nógrád és Pest megyei szakaszán a horgászati jog birtokosa. A vízkezelői feladatokat a Szövetség Ipoly Szakbizottsága a területen működő 7 tagegyesületével szorosan együttműködve látja el. A tervezési területen két horgászegyesület tevékenykedik:

- II. Rákóczi F. Horgászegyesület (Szécsény, Attila u 30/a.)
- Órhalomi Horgászegyesület (Órhalom, Rákóczi u. 26.).

1.7.6. Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

A terület a 1-8. Ipoly vízgyűjtő-tervezési alegységhez tartozik. A vízgyűjtő-gazdálkodási tervet összeállította: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság és a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság (http://www.vizeink.hu/files/1-8_100422.pdf)

1.7.7. Egyéb tervek

Vízkárelhárítás terv

A területen jelentkező extrém árvizek biztonságos levezetése érdekében a Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság 2014-ben kormányzati program keretében kilenc érintett településre (ez lefedi a teljes tervezési terület településeit) vízkárelhárítási tervet készített el, mely a települési veszélyelhárítási terv részét képezi. Ez segíti a települések árvízi védekezését, tartalmazza a speciális árvízvédelmi feladatokat, valamint modellezi a várható események bekövetkezését.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02	művelési mód megváltozása	M	20	<i>mocsárrétek (6440); nagy tűzlepke (Lycaena dispar), vérfű hangyaboglárka (Maculinea teleius), vöröshasú unka (Bombina bombina), dunai tarajosgöte (Triturus dobrogicus)</i> – mind a terület intenzívvé válása, mind pedig alul hasznosítása kedvezőtlen folyamatokat indíthat be (kikopott eróziós leelőfoltok kialakulása vagy magaskórós, inváziós növények térhódítása).
A03.03	kaszálás felhagyása / hiánya	M	10	<i>mocsárrétek (6440); nagy tűzlepke (Lycaena dispar), vérfű hangyaboglárka (Maculinea teleius)</i> – a kaszálás felhagyásával a szukcessziós folyamatok felgyorsulnak, a záródásban a versenyképesebb özönnövények előnybe kerülnek.
A04.01	intenzív legeltetés	M	20	<i>mocsárrétek (6440), iszapnövényzet (3130)</i> – a túllegeltetett foltokban a gazdaságilag is hasznosítható réti fűvek visszaszorulnak, legelőgyomok, illetve nitrofitá növények törnek előre. Az időszakos víztestek szegélyében kialakuló efemer iszapnövényzet a nitrofitá terheléstől felgyomosodik (pl. előretör a kakaslábfű és a keserűfű-félék).
D01	utak, vasútvonalak	L	1	<i>mocsárrétek (6440); vöröshasú unka (Bombina bombina), dunai tarajosgöte (Triturus dobrogicus), vidra (Lutra lutra)</i> – a vasúti pálya megszerezése esetén az érintkező mocsárrétek mocsárrétekre bemosódás történhet, mely degradációhoz vezet. A területen, illetve a

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				tervezési területet határoló utakon a gázolás a kétéltűek számára vonulási időben fokozott veszélyforrást jelent. Hasonlóan veszélyeztetett a vidra is, de itt a gázolások jóval kisebb eséllyel következnek be.
H01	felszíni vizek szennyezése	M	5	<i>tompa folyamikagyló (Unio crassus)</i> , <i>erdei szitakötő (Ophiogomphus cecilia)</i> , <i>balin (Aspius aspius)</i> , <i>vágó csík (Cobitis taenia)</i> , <i>halványfoltú küllő (Gobio albipinnatus)</i> , <i>homoki küllő (Gobio kessleri)</i> , <i>szivárványos ökle (Rhodeus sericeus)</i> , <i>vidra (Lutra lutra)</i> – az akvatikus jelölő állatfajok jelentős része a kis toleranciával bír a vízszennyezéssel. Sérülékeny állományaik sérülhetnek. Az Ipoly folyó szennyeződése megtörténhet a települések felől (pl. szennyvízhálózat nem megfelelő működtetése), illetve a folyó felső szakaszain történő esetleges ipari eredetű szennyezés révén (itt tehát kívülről érkező veszélyforrásként is értékelhető).
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	15	<i>mocsárrétek (6440)</i> ; <i>nagy tűzlepke (Lycaena dispar)</i> , <i>vidra (Lutra lutra)</i> – a több hatás eredőjeként fellépő özönnövények jelentős fajszámában és borításban található meg a területen. A kezelések megszüntével igen hamar benépesítik a számukra megfelelő élőhelyeket, leginkább a folyót kísérő szegélyből képesek az érintkező jelölő státuszú mocsárréteket veszélyeztetni. A mocsárrétekhez kötődő fajok veszélyeztetettsége is ehhez köthető (lásd nagy tűzlepke (<i>Lycaena dispar</i>)).
J01.01	leégés	M	0-10	<i>mocsárrétek (6440)</i> – nem minden évben jelentkező veszélyeztető tényező a leégés. A száraz években (különösen kora tavasszal) a szándékos gyújtogatás miatt a mocsárrétek nagy arányban éghetnek le. Ez felerősítheti a szárazodási folyamatokat és utat engedhet az inváziós fajok betelepülésének, megerősödésének.
J02.01	vízi és parti vegetáció kezelése csatornázási célokból	M	5	<i>erdei szitakötő (Ophiogomphus cecilia)</i> , <i>balin (Aspius aspius)</i> , <i>vágó csík (Cobitis taenia)</i> , <i>szivárványos ökle (Rhodeus sericeus)</i> – az Ipolyt és mellékvizet, illetve a csatornák vízi és vízparti vegetációt érintő fenntartási munkái csökkentik a egyes akvatikus jelölő fajok (halak, erdei szitakötő) számára meghatározó, természetes élőhelyfol-

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				tok (vízbe lógó fák, gyökerek) nagyságát. A nem megfelelő kivitelezés során a víztest ökológiai állapota romolhat, pl. a versenyképesebb inváziós fajok előretörésével.
J02.05	hidrológiai viszonyok módosítása, általános	M	10	<i>tompa folyamikagyló (Unio crassus)</i> , <i>erdei szitakötő (Ophiogomphus cecilia)</i> , <i>vágó csík (Cobitis taenia)</i> , <i>szivárványos ökle (Rhodeus sericeus)</i> , <i>vöröshasú unka (Bombina bombina)</i> , <i>dunai tarajosgőte (Triturus dobrogicus)</i> – a hidrológiai viszonyok megváltozása visszahat a meder és a parti sáv ökológiai állapotára. A medrek kotrásának nem megfelelő időbeli és térbeli megvalósítása esetén jelölő állatfajok szaporodó populációi sérülhetnek,
K02	természetes élőhely átalakítások, szukcessziós folyamatok	M	20	<i>mocsárrétek (6440)</i> , <i>iszapnövényzet (3130)</i> ; <i>nagy tűzlepke (Lycaena dispar)</i> , <i>vérfű hangyaboglárka (Maculinea teleius)</i> – Ha a kaszálórétek kezelése megszűnik, akkor a szukcessziós folyamatokkal előretörő cserjés vegetáció nem kedvező a jelölés alapjául szolgáló lepkefajok számára. A mocsárrétek becserjésedésével záródásával az idegenhonos fajok előretörése várható.
K01.03	kiszáradás	M	40	<i>mocsárrétek (6440)</i> ; <i>iszapnövényzet (3130)</i> ; <i>vöröshasú unka (Bombina bombina)</i> , <i>dunai tarajosgőte (Triturus dobrogicus)</i> , <i>vidra (Lutra lutra)</i> – a kiszáradás hatására az üde élőhelyek fajkészlete átalakul, szárazságtűrő generalista vagy idegenhonos fajok veszik át az uralmat. A kis kiterjedésű időszakos víztestekhez kötődő jelölő kételtűfajok esetében akár a teljes szaporulat is elpusztulhat csapadék- vagy yárvízi hatások nélkül.
K01.02	eliszapolódás, feliszapolódás	L	3	<i>Balin (Aspius aspius)</i> , <i>homoki küllő (Gobio kessleri)</i> – a kavicsos folyószakaszhoz köthető homoki küllő esetében a meder eliszapolódása, átalakulása kedvezőtlenül befolyásolja a faj ökológiai igényeit. A mocsárfoltok feliszapolódása és esetleges kiszáradása a balin lokális populációját kipusztulással veszélyezteti.
Kívülről érkező hatások:				
F01.01	intenzív, vagy intenzívebbé váló haltenyésztés	L	3	<i>tompa folyamikagyló (Unio crassus)</i> , <i>erdei szitakötő (Ophiogomphus cecilia)</i> , <i>balin (Aspius aspius)</i> – a vízfo-

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				lyással kapcsolatban álló, a tervezési területen kívül található halastavak, tározók tápanyagterhelése megnő, ami közvetve veszélyezteti az akvatikus jelölő fajokat.
J02.04	árvízhatás megváltoztatása	M	3	(kívülről érkező hatás – a teljes vízgyűjtő szintjén értelmezhető) <i>mocsárrétek (6440)</i> ; <i>vérfű hangyabog-lárka (Maculinea teleius)</i> , <i>vöröshasú unka (Bombina bombina)</i> – az árterülethez köthető növényközösségek és élővilág alapvetően az árvizeknek köszönheti létét. A rendszeres árvizek elmaradásához vagy extrém árvizek gyakoriságának növekedéséhez (L08) csak korlátozottan tudnak alkalmazkodni a fajok.
XO	államhatáron kívülről érkező veszélyek és hatások	M	10	<i>tomba folyamikagyló (Unio crassus)</i> , <i>erdei szitakötő (Ophiogomphus cecilia)</i> , <i>balin (Aspius aspius)</i> , <i>vágó csík (Cobitis taenia)</i> – minden olyan vízfolyás, mely az államhatáron kívül ered és potenciális szennyeződésekkel érintkezhet veszélyforrásnak tekinthető (pontoszerű és diffúz szennyezés, inváziós fajok megjelenése, eltérő jogszabályi környezet /pl. haltelepítések/).
Jövőbeli potenciális hatások:				
J03.02	élőhelyi-összeköttetések (konnektivitás) csökkenése emberi hatásra	M	3	<i>vidra (Lutra lutra)</i> – a vízfolyásokra hosszirányú átjárhatóságát akadályozó létesítmények építése (pl. Ipoly hidak) a vidra esetében a gázolások emelkedéséhez vezethet, mely közvetve kihat a populáció állapotára is.
M01	abiotikus viszonyokban a klímaváltozás hatására bekövetkező változásokat	M	100	A jelölés alapjául szolgáló összes élőhelyet és fajt érinti, mivel fennmaradásuk a fenntartó kezeléseken kívül nagyban függ a terület abiotikus viszonyaitól is. Közvetve a klímaváltozás több már jelzett veszélyeztető tényezőt közvetve befolyásol (pl. kiszáradás, árvizek gyakoriságának, intenzitásának a változása, fluktuációja, stb.)

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Natura 2000 terület általános természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelytípusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása,

helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain (Standard Data Form, SDF) találhatóak.

1.1.3.Fő célkitűzések

- A mocsárréti (6440) élőhely típus állományainak fenntartása / helyreállítása legeltetéssel / kaszálással;
- A vöröshasú unka (*Bombina bombina*), valamint dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) élő- és szaporodó helyeit adó állóvizek, különösen időszakos mocsarak fennmaradásának biztosítása a hullámtér hidrológiai viszonyainak megőrzésével, a vizes és a szárazföldi időszakban történő élőhely-rombolás, szennyezés megelőzésével;
- A vöröshasú unka (*Bombina bombina*), valamint dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) teljes életciklusát biztosító vízi-vizes-szárazföldi élőhely-komplexek jó természetességi állapotának megőrzése, különösen az időszakos vándorlást, illetve diszperziót biztosító folyosók fenntartása / helyreállítása;
- Az Ipoly folyó és a beletorkoló patakok kedvező ökológiai állapotának fenntartása / helyreállítása a kívülről érkező szennyező hatások csökkentésével, illetve a meder és a partvonal állapotát, a hosszirányú átjárhatóságot és a vízminőséget érintő egyéb negatív hatások megelőzésével (különösen a halványfoltú és homoki küllő (*Gobio albipinnatus*, *Gobio kessleri*) és erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*) fajok kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartásához /eléréséhez);
- A területen található állandó állóvizek kedvező ökológiai állapotának fenntartása / helyreállítása, különös tekintettel a vágó csík (*Cobitis taenia*) és a szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítására.
- Az őszi vérfű (*Sanguisorba officinalis*) jelentős állományainak otthont adó rétek, kaszálók jó ökológiai állapotának fenntartása / helyreállítása, a kaszálás és a legeltetés intenzitásának, tér- és időbeli rendjének szabályozása a vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítására.
- A vidra állomány védelmében az ökológiai folyosók biztosítása, valamint a
- Az Ipoly és mellékvizei ökológiai állapotának fenntartása/javítása, az átjárhatóságot akadályozó műtárgyak okozta veszélyforrások csökkentése, különös tekintettel vidra (*Lutra lutra*) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítására.

1.1.4.További célok

- A prioritások között nem szereplő erdei élőhely (ligeterdők /91E0/) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása / helyreállítása, különösen a természetes folyamatok érvényesülésének biztosításával, a holt faanyag mennyiségének növelésével, illetve egyes inváziós növényfajok visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- Az Ipoly folyót kísérő ligeterdő sáv, mint több jelölő faj számára fontos élőhely és ökológiai folyosó fenntartása, ökológiai állapotának (elegység, koreloszlás, holt faanyag mennyisége) javítása, az inváziós fásszárúak visszaszorítása mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- A törpekákás iszapnövényzet (3130) és ártéri pionír ruderalis növényzet (3270) élőhely típusok állományainak fenntartása, illetve kialakulásuk elősegítése a terület folyó- és állóvizeit érintő természetes folyamatok (áradások, kiszáradások) hosszú távú biztosításával;
- Gyepkezelések során a szegélycserjések, cserjés sávok és foltok részleges kímélete (különösen a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) állományai érdekében), valamint hagyásfák megtartása;

- Az inváziós fafajokkal fertőzött erdőállományok természetességének javítása, elsősorban az akác, zöld juhar, amerikai kőris visszaszorításával mechanikai, szükség esetén vegyszeres kezelésekkel;
- A nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítása a mocsárrétek és kaszálórétek jó ökológiai állapotának fenntartásával / helyreállításával;
- A balin (*Aspius aspius*) kedvező természetvédelmi helyzetének biztosítása, elsősorban az Ipoly folyó jó ökológiai állapotának fenntartásával / helyreállításával.

3.2. Kezelési javaslatok

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem feltétlenül követi az ingatlanvilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Mivel a tervezési terület mozaikos, így a kezelési egységekbe tartoznak olyan kisebb kiterjedésű élőhelyek is, melyeket a nagyobb egység részeként kell értelmezni (pl. mocsárréten található fűzbokros részek stb.). A KE-1 egység magát az Ipoly folyó víztestét és annak parti sávját képezi. Ennek lehatárolását indokolta a tulajdonosi / kezelői helyzet is, a vízügyi igazgatóság vízkárelhárítási kezelési feladatai is erre az egységre koncentrálnak. Bár a nagy kiterjedésű rétek eltérő vízellátottságú, természetességű foltokat takarnak, azonban kezelés szempontjából egységes javaslatok megfogalmazása volt célravezető (KE-4). A mocsárréteken zárványként megjelenő jelentősebb állóvizek, holtmedrek (KE-2) illetve láposodó, fűzbokros részek(KE-3) lehatárolása volt indokolt. A többi kezelési egységgel lehatárolt terület alapvetően kis kiterjedésű (6-43 ha), azonban részben értékes, a környezetüktől eltérő élőhelyeket foglalnak magukba (pl. homoki gyepek, KE-6). A speciális szabályozás miatt a terület erdőtervezett területeinek egységes lehatárolása is indokolt volt (KE-5). A jelentősebb antropogén hatások miatt szükségesnek láttuk a szántóterületek (általában zárványok, KE-7), a vonalas létesítmények (utak, töltések, vasutak; KE-8) és a telephelyek (KE-9) lehatárolását is.

A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyek a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javaslunk, illetve az élőhelyfejlesztési lehetőségekre is kitérünk.

A kezelési javaslatoknál élesen el kell választani a jogszabályokban nevesített kötelezően betartandó előírások és a támogatási rendszerbe illeszthető önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat. A fenntartó kezeléseknél már jogszabályokkal meghatározott érvényes szabályozási rendszerek is működnek (pl. a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet).

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában **kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.**”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodásra, annak kívánatos módja. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírások a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási rendeleteken keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét érte-

lemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A kezelési egységek és a hozzájuk rendelt kezelési javaslatok meghatározásánál tekintetbe vettük a jelölő értékek megőrzését szolgáló egyéb területrészeket és szempontokat is (pl. a fajok élőhelyével szomszédos, csatlakozó területrészeket, az egyes állományok közti összeköttetést biztosító folyosókat, közösségi jelentőségű faj számára alkalmas élőhelyek védelmét, fejlesztési lehetőségét, az élőhelyek esetében a potenciálisan jelölő élőhelyé alakítható fejlesztési területeket).

A kezelési egységek elhelyezkedését a 3.2.5. pontnál szereplő térképmelléklet mutatja.

Gazdálkodáshoz nem köthető, általános javaslatok:

Általános – teljes területre vonatkozatható – javaslatot a (kavics)bányászat tekintetében lehet megfogalmazni. Új bányatelek fektetése vagy a tervezési területtel határos, meglévő bányatelek (pl. Ludányhalászi) bővítése a Natura 2000 célok megvalósulását nem szolgálják, közvetlenül jelölés alapjául szolgáló élőhelytípust (6440, ártéri mocsárrét) veszélyeztetnek, ezért nem támogatandók ezek a tevékenységek. A tervezési terület belterületbe vonása, azon lakó, üdülő vagy iparterület kijelölése nem javasolt.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

KE-1 kezelési egység: víztestek (folyóvizek)

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egységhez sorolandók mindazon természetes és mesterséges folyóvizek, melyek az év jelentős részében vízzel telítették. A legnagyobb érintettsége természetesen magának az Ipoly folyónak van (21 folyam kilométer érinti a tervezési területet), de a beömlő patakok (a Szentlélek-patakok, a Ménes-patakok és a Nyerges-patakok) vízteste és keskeny parti sávja (5-30 méter) is ide sorolandó.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: folyóvizek (U8); fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál (BA); mocsárrétek (D34); ártéri és mocsári magaskórósok (D6); fűz-nyár ártéri erdők (J4); jellegtelen üde gyepek és magaskórósok (OB); jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok (OC); üde cserjések (P2a); galagonyás-kökényes-borókás cserjések (P2b) / Natura 2000 kód: síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai (6430); *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): tompa folyamkagyló (*Unio crassus*); erdei szitakötő (*Ophiogomphus cecilia*); balin (*Aspius aspius*); vágó csík (*Cobitis taenia*); halványfoltú küllő (*Gobio albipinnatus*); homoki küllő (*Gobio kessleri*); szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*); vidra (*Lutra lutra*); Petényi-márna (*Barbus meridionalis*); réti csík (*Misgurnus fossilis*); törpecsík (*Sabanejewia aurata*); német bucó (*Zingel streber*)
- érintett földrészlet(ek): Húgyag: 05/13 (részben érintett*), 010/32 (*), 010/36, 010/37, 010/39, 010/40, 0148/10, 0148/13, 0148/14, 0148/15, 0148/17, 0148/19, 0148/4, 0148/5, 0148/6, 0148/7, 0148/8, 0148/9; Ludányhalászi: 03/19, 03/20, 03/21, 03/21, 03/22, 03/23, 03/24, 03/25, 03/26, 03/27, 03/29, 064/9, 064/10, 064/11, 064/12, 064/13, 064/14, 0413/11, 0413/12, 0413/13, 0413/14, 0413/15, 0413/16, 0413/17, 0413/18, 0413/19 (*), 0441/2,

0441/3, 0441/4, 0441/5, 0441/6, 0441/7, 0441/8, 0441/11, 0441/12, 0441/14, 0441/18, 0441/19, 0441/20, 0441/21, 0441/22, 0441/24, 0441/25, 0441/26, 0441/27, 0441/29, 0441/30, 0441/31, 0441/32, 0441/33, 0441/34, 0441/37, 0441/38, 0441/40, 0441/41, 0441/44, 0441/45, 0441/46, 0441/47, 0441/48, 0441/50, 0441/51, 0441/52, 0441/53, 0441/54, 0441/55, 0441/58, 0441/59, 0441/60, 0441/61, 0441/62, 0441/63 (*), 0441/64, 0441/67, 0441/68, 0441/69, 0441/70, 0441/71, 0441/72; Nógrádszakál: 09/37 (*), 012/7 (*), 024/25, 024/28, 024/29, 0110/1, 0110/2, 0110/3, 0110/4, 0110/7, 0110/8, 0110/9, 0110/27, 0110/29, 0110/30; Órhalom: 0167, 0172/3 (*), 0182/58 (*); Szécsény: 0285 (*), 0286b, 0287/1, 0287/2, 0287/3, 0287/4, 0287/5, 0287/6, 0287/7, 0287/8, 0287/9, 0287/10, 0287/11, 0287/12, 0287/13, 0287/14, 0287/15, 0287/16 (törölni?), 0288/3d (*), 0288/3g, 0288/4d, 0288/5d, 0303/7, 0303/8, 0303/9, 0303/10 (*), 0304, 0305/8 (*), 0305/9, 0305/17 (*), 0306/1, 0306/2, 0306/4 (*), 0308b (*), 0311/2a (*), 0314 (*)

- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az Ipoly, tervezési területet érintő szakasza természetközeli állapotúnak tekinthető, sem hosszanti-, sem keresztirányú akadályok nem jelentkeznek. Így célként fogalmazható meg a kedvező ökológiai állapot hosszú távú fenntartása, mely a jelölés alapjául szolgáló fajok és élőhelyek általános védelmi céljait is szolgálja. Általános kezelési javaslatok és irányelvek:

- A legfontosabb a folyó jelenlegi, természetéhez közeli vízdinamikájának, nagyvizek esetén az ártér elöntésének biztosítása. Ezért sem a magyar, sem a szlovák oldalon nem kívánatosak olyan vízügyi beavatkozások, melyek a folyó vízjárását jelentős mértékben megváltoztatják. Különösen a töltésezés, duzzasztók építése és a mederszabályozás nem javasolható.
- A mederben végzett mederbiztosítási, partbiztosítási tevékenységek (kivéve a műtárgyak közvetlen környezete) kerülendők.
- A szabad folyású szakaszokon az iszapolási, kotrási tevékenység kerülendő. Amennyiben vízkárelhárítási célból elkerülhetetlen a mederüledék eltávolítás, úgy javasoljuk, hogy legyen egy kivitelezési oldal, mely később fenntartási oldalként funkcionálhat, ill. legyen egy ökológiai oldal, melynek fő szerepe az ökológiai folyosó funkció biztosítása, ill. élőhely biztosítása a vízfolyás és a vízfolyást kísérő növényzet, valamint a hozzá kapcsolódó életközösség számára.
- A kezelési egység területén part menti pufferzóna fenntartását, a hiányos területeken kialakítását javasoljuk.
- A vízfolyások hosszirányú átjárhatóságát megakadályozó műtárgyak létesítése kerülendő.
- A vízszennyezések kérdése szintén csak Szlovákiával közösen kezelhető, mind a vízgyűjtőről bejutó diffúz, mind a pontszerű szennyezések esetén. Ez mind adminisztratív intézkedéseket (szennyvíz-, csapadékvíz elvezetés hatósági szabályozása), mind az agrár támogatási rendszerek lehetőségeinek kihasználását megköveteli.
- A vízfolyásba felülről érkező tisztított szennyvíz és kommunális települési szennyezés mennyiségének minimalizálása és hosszabb távon megszüntetése javasolt.
- A területen található szennyvíztelepek hatékonyságának növelése szükséges a vízminőség javítása érdekében.
- A vízparti vegetáció (különösen a vízfolyásokat kísérő ligeterdő sávok) eltávolítása a folyóvizek élőhelyi értékét az esetek többségében lerontja. A vízparti vegetáció kezelését a konkrét vízügyi célok ismeretében, a helyi viszonyokra alkalmazva, a természetvédelmi célok figyelembe vételével javasolt megvalósítani. A fás növényzet teljes kiirtása a vízfolyások partjáról nem elfogadható természetvédelmi szempontból.

- A vízfolyások parti vegetációjában előforduló idegenhonos inváziós növényfajok visszaszorítását legeltetés, kaszálás és speciális természetvédelmi kezelések útján ajánlott végezni. Fontos új inváziós gócpontok kialakulásának megelőzése (pl. települések közelében).
- A tervezett vízkárelhárítási, és vízrendezési fenntartási munkák kivitelezését megelőzően, természetvédelmi-ökológiai szempontokat figyelembe vevő, aktuális vízkárelhárítási és vízrendezési terv készítését és egyeztetését javasoljuk a működési terület szerint illetékes természetvédelmi kezelővel (BNPI).
- Az ökológiai vízigény meghatározása és az adott esetben fellépő tápanyagterhelés növekedésének elkerülése érdekében szükséges, hogy az üzemeltetők és a természetvédelmi kezelő (Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, a továbbiakban: BNPI) illetékes szakemberei közötti folyamatos konzultáció legyen.
- A vízfolyásokban előforduló idegenhonos inváziós állatfajok bekerülésének megelőzésére a horgászatot folytató szervezetekkel történő együttműködés (haltelepítések szabályozása), illetve a lakossági tájékoztatás szükséges. A már bekerült idegenhonos inváziós halfajok gyérítése szintén a horgászatot folytató szervezetekkel történő együttműködést kívánja meg.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A vízfolyások tekintetében az előírásokat a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet ismerteti.

(-) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

A tervezési területet érintő Ipoly szakasz horgászai hasznosítás alatt áll, így javasolt:

- Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos (V19).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merült fel.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Az Ipoly folyó és kapcsolódó mellékvizei magas természetességgel és jó ökológiai állapottal rendelkeznek, melynek köszönhetően számos közösségi jelentőségű fajnak (elsősorban makrogerinctelenk, halak, vidra) erős állományai ismertek a területről. A természetes meder, annak dinamikája nagyban segíti a fajok fennmaradását, szaporodását. Ezt a célkitűzést szolgálják a meder kezelésére vonatkozó általános javaslataink. Az erős kompetíció-képességgel rendelkező idegenhonos halfajok előretörésével a víztest természetessége csökken, az azt benépesítő – sok esetben specialista – honos fajok életfeltételei szűkülnek.

KE-2 kezelési egység: víztestek (állóvizek, holtmedrek)

(a) A kezelési egység meghatározása:

Ehhez a kezelési egység azon víztesteket foglalja magába, melyek állandóan (tavak, holtág maradványok) illetve időszakosan vízzel telítettek.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár (A1); nem tűzgeképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet (B2); nem zombékoló magassásrétek (B5); fűz-nyár ártéri erdők (J4); állóvizek (U9) / Natura 2000 kód: természetes eutróf tavak *Magnopotamion* vagy *Hydrocharition* növényzettel (3150); enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): balin (*Aspius aspius*); vágó csík (*Cobitis taenia*); vöröshasú unka (*Bombina bombina*); dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*); vidra (*Lutra lutra*); réti csík (*Misgurnus fossilis*); mocsári teknős (*Emys orbicularis*)
- érintett földrészlet(ek): Hugyag: 04/12d (részben érintett*), 05/5 (*), 05/6, 05/9b (*), 05/29 (*), 010/19 (*), 010/28, 010/29, 010/30, 010/34 (*); Nógrádszakál: 023 (*), 022/1 (*); Őrhalom: 0184 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): Hugyag 1B (részben érintett*), 1G (*)

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A tervezési területen előforduló holtmedrek nem állnak kezelés alatt, kivéve a száraz periódusokban, mikor az extenzív legeltetés érintheti (pl. itatóhelyként használják).

Kezelési javaslatok és irányelvek:

- A legfontosabb a folyó jelenlegi, természeteshez közeli vízdinamikájának, nagyvizek esetén az ártér elöntésének, az ártéri állóvizek kialakulásának biztosítása. Ezért sem a magyar, sem a szlovák oldalon nem kívánatosak olyan vízügyi beavatkozások, melyek a folyó vízjárását jelentős mértékben megváltoztatják. Különösen a töltésezés, duzzasztók építése és a mederszabályozás nem javasolható.
- A vízszennyezések kérdése csak Szlovákiával közösen kezelhető, különösen a vízgyűjtőről a vízfolyásokba kerülő diffúz, az áradásokkal az ártéri állóvizekbe jutó szennyezések esetén. Ez mind adminisztratív intézkedéseket (szennyvíz-, csapadékvíz elvezetés hatósági szabályozása), mind az agrár támogatási rendszerek lehetőségeinek kihasználását megköveteli. Az állóvizek pontszerű szennyeződése (háztartási és mezőgazdasági eredetű szennyezések) szintén hasonló úton csökkenthető.
- Az állóvizekben előforduló idegenhonos inváziós állatfajok bekerülésének megelőzésére a horgászatot folytató szervezetekkel történő együttműködés (haltelepítések szabályozása), illetve a lakossági tájékoztatás ajánlott. A már bekerült idegenhonos inváziós halfajok gyérítése szintén a horgászatot folytató szervezetekkel történő együttműködést kívánja meg.
- Az állóvizek feltöltése (a mezőgazdasági művelés megkönnyítése, illetve hulladéklerakási célból) hatósági eszközökkel megakadályozandó.
- A felszíni vizek levezetése (a mezőgazdasági művelés megkönnyítése céljából) adminisztratív intézkedésekkel, illetve az agrár támogatási rendszerek lehetőségeinek kihasználásával akadályozandó meg.

- Az időszakos állóvizek kiszáradás utáni legeltetése, kaszálása természetvédelmi szempontból javasolható. Amíg víz van az élőhelyen, a legeltetés nem javasolható, kaszálás esetén pedig 10–20 méteres szélességű érintetlen sáv hagyandó a víztest partján.
- Az örhalmi Tökös-tóra – mely jelenleg is frekventált sporthorgász helynek számít – korábban tervek készültek a víztest átalakítására, kotrására. Minden beavatkozást csak a holtmederhez természeti állapotának javításával lehet összhangba hozni.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Szécsényi erdőtervezési körzet erdőterve, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

A vízfolyások tekintetében az előírásokat a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról szóló 21/2006. (I. 31.) Korm. rendelet ismerteti.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Vizes élőhelyekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Idegenhonos halfajok visszaszorítása kötelező, idegenhonos halfaj telepítése tilos (V19).

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)

Erdőterületekre vonatkozó kezelési előírás javaslatok:

- Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természet szerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítésének korlátozása. (E04)
- A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során. (E18)
- Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása. (E28)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fafajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Faanyag közelítése csak fagyott vagy száraz talajon. (E81)
- Egészségügyi fakitermelés elhagyása az erdő fennmaradását, egészségi állapotát jelentősen veszélyeztető erdővédelmi ok kivételével. (E94)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Szükséges megvizsgálni, hogy egyes feliszapolódott holtmedrek esetében kotrással lehetséges-e kedvezőbb szukcessziós ökológia állapotot (stabilabb vízháztartású vízteret) visszaállítani. A vöröshasú unka és dunai tarajosgöte védelmi helyzete mesterséges időszakos vizű élőhelyek (kubikgödörök) létesítésével is javítható.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A tervezési területen előforduló víztestek (holtágak, medrek) kiemelten értékesek a vízi életközösségek védelme érdekében. A megfogalmazott kezelési javaslatok a vizes élőhelyek általános védelmét hivatottak biztosítani. Mivel legjelentősebb problémaként az inváziós fajok megtelepedése és felszaporodása jelentkezik, így a megfogalmazott erdős, gyepes és vizes javaslatok jelentős része erre fókuszál.

Az Ipoly és mellékvízei szélsőséges vízjárása miatt, az adott években igen eltérő fiziognómiai képet, ökológiai állapotot találunk élőhelyfoltjaikban. Gazdaságilag többnyire nem hasznosíthatók, kiszáradásuk esetén többnyire rétként (kaszáló és/vagy legelő) hasznosítottak. Az extrém száraz évek kivételével élőhelyfoltjaik nem kezeltek, kivéve a nagy kiterjedésű mocsárrétekbe, kaszálórétekbe illeszkedő foltok, amelyeket a külterjes legeltetés során hasznosíthatnak (itatók, nyári szállások szeptember, stb.).

KE-3 kezelési egység: fűzbokros, láposodó területek

(a) A kezelési egység meghatározása:

Fűzbokrokkal mozaikoló, enyhén láposodó magassárrétek és mocsárrétek. A tervezési területen egy ponton Litke községhatárban fordul elő (ex lege lápterület is egyben).

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: nem zsombékoló magassárrétek (B5); üde cserjések (P2a) / Natura 2000 kód: 91E0* – enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*);
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*); vérfü-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*); vöröshasú unka (*Bombina bombina*); dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)
- érintett földrészlet(ek): Litke: 0120/1a (részben érintett*), 0120/3 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A mélyfekvésű, láposodó, részben fűzcserjékkel borított terület rentábilis gazdálkodás végzésére nem alkalmas. A teljes záródás elkerülendő, a fűzbokrok eltávolítását kíméletes módon kézi cserjeirtással javasolt elvégezni.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A terület ex lege láp jogi jellegéből adódóan a 1996. évi LIII. tv. A természet védelméről tartalmaz kötelező előírásokat.

A gyepterületek esetén kötelezően betartandó előírásokat a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet állapítja meg.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Kizárólag kaszálással történő hasznosítás. (GY20)
- Inváziós fűszárúak mechanikus irtása kötelező. (GY26)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)
- Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- 20-30% kaszátatlan terület meghagyása parcellánként. (GY96)
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegélyélőhelyek a kaszátatlan területbe beletartozhatnak. (GY102)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (GY103)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- A területen szóró, vadetető, sózó létesítése tilos. (VA03)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel. Az élőhelyek állapotának javítását szolgáló intézkedések (inváziós fűszárú fajok visszaszorítása, mozaikos szerkezet fenntartása) a gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok részét képezik. A fűzcserjések alkalmi vissza szorítása kisléptékű élőhelyrekonstrukciónak is felfogható.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beépítés, új vonalas létesítmények, pl. utak kialakítása) nem javasolt. Mivel a kezelési egységgel érintett terület közvetlenül vasúti pályaszakasszal érintett (a vasút helyrajzi száma nem része a Natura 2000 hálózatnak), így a vegyszerezés esetén egyeztetés javasolt a természetvédelmi kezelővel.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység által lefedett terület kis kiterjedésű, ritka, specialista fajoknak is élő- és szaporodóhelyet biztosító mocsári (lápi) életközösségeknek ad otthont (*ex lege* lápterület). A gyepekre vonatkozó javaslatok egy kisebb intenzitású gyephasznosításra tesznek javaslatot, melyben a gyepes / fűzcserjés mozaik fenntartása a cél. A mozaikos struktúrát a túlzott cserjésedés megakadályozásával lehet fenntartani. A vadászati létesítmények kizárását a fokozottabban megjelenő taposási kár lehetősége indokolja a kezelési egység területéről.

KE-4 kezelési egység: mocsárrétek, kaszálórétek

(a) A kezelési egység meghatározása:

Az Ipoly hullámterében megtalálható nagy kiterjedésű, elsősorban külterjes marhatartással és kaszálással fenntartott rétek tartoznak ide.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet (B2); vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídőrös, mételykórós mocsarak (B3); nem zsombékoló magassárrétek (B5); mocsárrétek (D34); jellegtelen fátlan vizes élőhelyek (OA); jellegtelen üde gyepek és magaskórósok (OB); jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok (OC); magaskórós ruderalis gyomnövényzet (OF); taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet (OG); üde cserjések (P2a); galagonyás-kökényes-borókás cserjések (P2b); őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok (RA); puhafás pionír és jellegtelen erdők (RB); nemes nyárasok (S2) / Natura 2000 kód: *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei (6440); enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (91E0)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*); vérfü-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*); vöröshasú unka (*Bombina bombina*); dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*); árga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*); nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*); nagy höscincér (*Cerambyx credo*); skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- érintett földrészlet(ek): Hugyag: 03, 04/12b, 04/12c, 05/3, 05/5 (részben érintett*), 05/7, 05/10, 05/11, 05/12, 05/13 (*), 05/14, 05/16, 05/17, 05/18, 05/19, 05/20, 05/21, 05/22, 05/23, 05/24, 05/25, 05/26, 05/27, 05/28 (*), 05/29 (*), 06 (*), 07 (*), 010/4, 010/5, 010/7, 010/8, 010/10, 010/11, 010/12, 010/13, 010/14, 010/15, 010/16, 010/17, 010/18, 010/19 (*), 010/20, 010/21, 010/22, 010/23, 010/24, 010/25, 010/26, 010/27, 010/28, 010/29, 010/30, 010/31, 010/32 (*), 010/34 (*), 010/35, 021, 028, 0141/2, 0141/6, 0141/7, 0141/8, 0141/9, 0141/10, 0141/11, 0141/12, 0141/13a, 0141/13b, 0141/14a, 0141/14b, 0141/15, 0141/18, 0141/19, 0141/20, 0141/21, 0141/22, 0141/23, 0141/24, 0141/25, 0146, 0147, 0148/2, 0148/16, 0148/18; Ipolytarnóc: 0162/1; Litke: 0117/5, 0118/7, 0118/12, 0118/13, 0118/14, 0118/15, 0118/16, 0118/17, 0118/18, 0118/20, 0118/21, 0120/1a (*), 0120/1b, 0120/1c, 0120/3, 0120/5, 0120/6, 0135/27, 0135/28; Ludányhalászi: 02/4, 02/5, 02/13, 02/14, 02/15, 02/16, 02/17, 02/18, 02/19, 02/20, 02/21, 02/22, 02/23, 02/24, 02/25, 02/26, 02/27, 02/28, 02/30, 02/31, 02/32, 02/33, 02/34, 02/36, 02/37, 03/12, 03/16, 03/17, 03/31, 03/32, 03/33, 03/34, 03/35, 03/36, 03/37, 03/38, 03/41, 03/42, 03/43, 03/44, 010/2, 010/3, 010/5, 010/6, 010/7, 021/2, 044/2, 064/15, 064/16, 064/5, 064/6, 069, 070/3, 070/4, 0399, 0400, 0403/3a

- (*), 0405, 0406, 0409, 0413/10, 0413/19 (*), 0413/22, 0413/23, 0413/24, 0413/25, 0414/3, 0414/4, 0414/5, 0414/6, 0414/7, 0414/8, 0414/9, 0417/3 (*), 0417/4 (*), 0416, 0417/5, 0417/6, 0417/7a (*), 0417/7b, 0420 (*), 0430/1, 0430/2, 0430/3, 0430/4, 0432/1, 0432/3, 0432/4, 0432/6, 0432/7, 0432/8, 0432/9, 0432/10, 0432/11, 0432/12, 0432/13, 0432/14, 0432/15, 0432/16, 0432/17, 0432/18, 0432/19, 0440/2, 0441/2, 0441/13, 0441/23, 0441/39, 0441/49, 0441/63 (*); Nógrádszakál: 09/1, 09/2, 09/3, 09/4, 09/5, 09/6, 09/7, 09/8, 09/9, 09/10, 09/11, 09/12, 09/13, 09/14, 09/15, 09/16, 09/17, 09/18, 09/19, 09/21, 09/22, 09/23, 09/24, 09/25, 09/26, 09/27, 09/28, 09/29, 09/30, 09/31, 09/32, 09/33, 09/34, 09/35, 09/36, 09/37 (*), 010/1, 010/2, 010/4, 010/6, 010/7, 010/8, 010/9, 010/10, 010/11, 010/12, 011, 013, 014, 015, 016, 012/7 (*), 012/8 (*), 012/9, 012/10, 012/11, 012/12, 012/13, 012/14a, 012/14b, 012/14c, 012/15a, 012/15b, 012/15c, 012/16, 012/17a, 012/17b, 012/17c, 012/17d, 012/18, 012/19a, 012/19b, 012/19c, 012/20a, 012/20b, 012/20c, 012/21a (*), 012/21b, 012/21c (*), 012/22, 012/23, 012/24, 012/25, 012/27b, 012/28b, 012/28c, 012/29a, 012/29b, 012/29c (*), 012/29g, 021/2, 022/1 (*), 022/2, 022/3, 023 (*), 024/3, 024/5, 024/6, 024/7, 024/8, 024/11, 024/12, 024/15, 024/16, 024/17, 024/18, 024/19, 024/20, 024/21, 024/22, 024/23, 024/24, 024/26, 024/27, 024/30, 0110/5, 0110/28; Órhalom: 0149/18 (*), 0149/20, 0172/2, 0172/3 (*), 0173, 0180, 0181/2a (*), 0181/2d, 0182/2a, 0182/7, 0182/9 (*), 0182/12 (*), 0182/13, 0182/14, 0182/15, 0182/16, 0182/17, 0182/18, 0182/19, 0182/20, 0182/21, 0182/22, 0182/23 (*), 0182/24, 0182/25, 0182/26, 0182/27, 0182/28, 0182/29, 0182/30a, 0182/30b, 0182/30c, 0182/30d, 0182/30f, 0182/31, 0182/32, 0182/33, 0182/34, 0182/35, 0182/36, 0182/37, 0182/38, 0182/39, 0182/40, 0182/41, 0182/42, 0182/43, 0182/44, 0182/45, 0182/46, 0182/47, 0182/48, 0182/49, 0182/50, 0182/51, 0182/52, 0182/53, 0182/54, 0182/55, 0182/56, 0182/58 (*), 0182/59, 0182/60, 0182/61, 0182/63, 0182/64, 0182/65, 0182/66, 0182/67, 0182/68, 0182/72, 0182/73, 0182/74, 0184 (*), 0189, 0190, 0191, 0192, 0193 (*), 0194/8a, 0194/8b, 0194/9, 0197 (*); Szécsény: 0282/1, 0283, 0284/1, 0284/2, 0284/3, 0285 (*), 0286a, 0286c, 0287/1, 0287/2, 0287/3, 0287/4, 0287/5, 0287/6, 0287/7, 0287/8, 0287/9, 0287/10, 0287/11, 0287/12, 0287/13, 0287/14, 0287/15, 0287/16, 0288/2, 0288/3c, 0288/3d (*), 0288/3f, 0288/3h, 0288/4a, 0288/4b, 0288/4c, 0288/4f, 0288/5a, 0288/5b, 0288/5c, 0288/5f, 0288/6, 0288/7, 0290/2b, 0290/2c, 0303/5, 0303/6, 0303/10 (*), 0305/2, 0305/3, 0305/4, 0305/5, 0305/6, 0305/7 (*), 0305/8 (*), 0305/10, 0305/11, 0305/12, 0305/13, 0305/14, 0305/15, 0305/16, 0305/17 (*), 0306/4 (*), 0308a, 0309a, 0310/1, 0310/2, 0310/3, 0310/4, 0310/5, 0310/6, 0310/7, 0310/8, 0310/9, 0310/10, 0310/11, 0310/12, 0310/13, 0310/14, 0310/15, 0310/16, 0310/17, 0311/1a, 0311/1b, 0311/1c, 0311/2a (*), 0311/2b, 0311/2c, 0312 (*), 0313/1, 0313/2, 0313/3, 0313/4, 0314 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): Nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Fontos a folyó jelenlegi, természeteshez közeli vízdinamikájának, nagyvizek esetén az ártér elöntésének biztosítása. Ezért sem a magyar, sem a szlovák oldalon nem kívánatosak olyan vízügyi beavatkozások, melyek a folyó vízjárását jelentős mértékben megváltoztatják. Különösen a töltéselés, duzzasztók építése és a mederszabályozás nem javasolható.
- Szántó művelési ágú földrészleteken található kaszálórétek esetén javasolt a művelési ág megváltoztatása rétre és kaszálóként való hasznosításuk.
- A területen több helyen megfigyelhető túllegettetés (ennek következtében gyomosodás, özönnövények terjedése, érzékeny fajok eltűnése) elkerüléséhez javasolt a megfelelő – a rétek hozamához illeszkedő – állategységgel történő legeltetés.
- A felhagyott kaszálóréteken, különösen özönnövények jelenléte esetén, javasolt a kaszálásos kezelés visszaállítása vagy a megfelelő állategységgel történő legeltetés.

- A vízgazdálkodási feladatokat a tervezési területen harmonizálni kell a mezőgazdasági tevékenységgel, illetve a természetvédelmi célállapotot elérő fenntartási munkákkal (a vizek jó ökológiai állapotának elérése érdekében).

Mivel a kezelési egység területén számos honos fajból álló – egyben jelölő élőhelynek is tekinthető – fűz és égerliget található, melyek fásításnak tekinthetők. Ezekre vonatkozó általános kezelési javaslatok az alábbiak:

- A nem erdőtervezett, illetve az erdőtörvény hatályán kívüli (pl. vízfolyások, vonalas létesítmények részeit képező) ligeterdőket javasolt fenntartani, bennük a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódnak megfelelő kezelést végezni.
- Fontos a lábon álló és fekvő holt fák legalább részleges kímélete a ligeterdőkben.
- Javasolt a legeltetés kerülése a ligeterdőkben (a nem erdőtervezett erdőfoltok, sávok esetén is).
- A vízfolyásokat kísérő ligeterdő sávok vízügyi kezelése gyakran a teljes felszámolásukkal jár. A vízparti vegetáció kezelését a konkrét vízügyi célok ismeretében, a helyi viszonyokra alkalmazva, a természetvédelmi célok figyelembe vételével javasolt megvalósítani. A fás növényzet teljes kiirtása a vízfolyások partjáról nem fogadható el természetvédelmi szempontból.
- A ligeterdőkben előforduló idegenhonos inváziós növényfajok visszaszorítását a természetes erdődinamikai folyamatok biztosításával, illetve speciális természetvédelmi kezelések útján ajánlott végezni. Fontos új inváziós gócpontok kialakulásának megelőzése is (pl. településeken).

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén kötelezően betartandó előírásokat a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet állapítja meg.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)
- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- A gyepterületen előforduló őshonos hagyasfák, hagyasfa csoportok (delelő fák), valamint cserjés foltok eltávolítása nem megengedett. (GY33)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)

- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal. (GY59)
- Evente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása. (GY79)
- 20-30% kaszátatlan terület meghagyása parcellánként. (GY96)
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegélyélőhelyek a kaszátatlan területbe beletartozhatnak. (GY102)
- Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani. (GY103)
- Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell. (GY108)
- A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos. (GY116)
- A legelésbiztosított területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani. (GY122)

Vadgazdálkodásra vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA03).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az önkéntesen vállalható előírás-javaslatok, kiegészülve a jelenleg hatályos jogszabályi előírásokkal a mocsárrétek természetközeli fenntartását biztosíthatják.

Megfogalmazott speciális élőhelyfejlesztési javaslatok:

- A vöröshasú unka és dunai tarajosgöte védelmi helyzetnek javítására mesterséges időszakos vízü élőhelyek (kubikgödrök) kialakítása javasolt.
- A mocsárréteken található kiöregedő, részben elpusztult, kiégett fasorok, facsoportok és fagyedek pótlása, illetve azok kialakítása (agrár-erdészeti támogatásokkal).

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének csökkenésével jár (beszántás, lecsapolás, holtmeder betemetése) nem javasolt. A legeltetéshez szükséges infrastruktúrát a tervezési területen kívül, ármentes térszínen szükséges fejleszteni.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A Natura 2000 kijelölés szakmai indokát elsősorban a mocsárrétek, illetve az ezekhez kötődő közösségi jelentőségű és hazai védett fajok képezték. A mocsárrétek fontos ökológiai szerepet töltenek be a síkvidéki és a dombvidéki flóra- és faunaelemek együttes előfordulásában, fennmaradásában, az ökológiai kapcsolatok biztosításában a víztest síkvidéki és montán régiói között. Az élőhely típus fennmaradásához szükséges a természetes vízdinamika és a rendszeres kaszálás / legeltetés. Az előírás-javaslatok jelentős része a túlhasználat elkerülését szolgálja (pl. túllegetetés, a rétek intenzifi-

kációja meliorációval, ill. felülvetéssel), mely az élőhelyek és a hozzájuk köthető élővilág kedvező ökológiai állapotának a fenntartását szolgálják.

KE-5 kezelési egység: erdőtelepítések, ültetvények

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési terület erdőtervezett erdei tartoznak ehhez a kezelési egységhez (kivétel nélkül ültetvények).

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások (B1a); harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet (B2); nem zsombékoló magassárrétek (B5); mocsárrétek (D34); jellegtelen üde gyepek és magaskórósok (OB); jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok (OC); üde cserjések (P2a); galagonyás-kökényesborókás cserjések (P2b); puhafás pionír és jellegtelen erdők (RB); ültetett akácok (S1); nemes nyárasok (S2); nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok / Natura 2000 kód: -
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): vöröshasú unka (*Bombina bombina*); dunai tarajosgötte (*Triturus dobrogicus*); skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*)
- érintett földrészlet(ek): Hugyag: 02c, 03, 04/12a, 05/9a, 05/9c (részben érintett*), 08/3, 011, 012, 014c (*); Ludányhalászi: 0403/3a (*), 0403/3b; Órhalom: 0149/14, 0149/15, 0181/2a (*), 0181/2b, 0182/69, 0182/70, 0194/8c, 0194/8d, 0194/8f (*), 0195 (*), 0196
- érintett erdőrészlet(ek): Hugyag: 1A, 1B, (*) 1C, 1D, 1E, 1F (*), 1G (*); Ludányhalászi: 10A; Órhalom: 6A, 6B, 6C, 6D, 6E, 6F

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

- Az erdőgazdálkodás során javasolt a természetességi állapot javítását megcélozni: nevelővágások esetén a tájhoz fajok előnyben részesítésével, végvágás/tarvágás esetén szerkezet-átalakítással.
- Javasolt a lábon álló és fekvő holt fák legalább részleges kímélete.
- A területen jellemző az erdősítésekben történő legeltetés, amely jelentős károkat okoz a fiatal fákban. Javasolt az erdőkre vonatkozó jogszabályok betartásával ennek megakadályozása.
- Az erdők ápolása során a lágyszárú, a további nevelővágások során a fásszárú özönnövények visszaszorítása indokolt.
- A területen több esetben előfordult az erdősítések megégése szándékos gyújtogatás (gyepégetés) következtében. A további erdőtüzek megelőzése előnyös lenne természetvédelmi szempontból.
- Mivel az erdőrészletek részben nem fásodott mocsarakat, mocsárréteket, bokorfüzes foltokat is tartalmaznak, így ezek megőrzését is biztosítani szükséges. Az erdőtervezett részekben (elsősorban Hugyag 1-es tag) kisebb be nem erdősült mocsárfoltok is találhatóak, melyek megőrzése, fenntartása kiemelt feladat.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Az erdőterületek esetén a kötelezően betartandó előírásokat a vonatkozó Szécsényi erdőtervezési körzet erdőterve, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet tartalmazza.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

(e) Gazdálkodási jellegű kezelési, fenntartási javaslatok:

Erdőgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Erdészeti szempontból tájidegen fajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése. (E05)
- A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével. (E09)
- A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részleteként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával. (E11)
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során a tájidegen növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (E13)
- Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is. (E30)
- Idegenhonos fajú faállomány szerkezetátalakítása. (E54)
- Az idegenhonos és tájidegen fajú erdők véghasználata során a táj- és termőhelyhonos fajok minden egyedének meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is). (E64)
- Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése. (E65)
- A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása. (E69)
- Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására. (E72)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat a fokozatosan végrehajtandó szerkezetátalakítások révén valósulhat meg (az erdőgazdálkodó kezdeményezésére, elsősorban támogatási forrás megléte esetén).

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének jelentős csökkenésével jár nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

Mivel az ültetvények jelentős része (60%) üres vágásterület és a tagolt térszín miatt mocsárrétek, kubikgödrök és spontán honos erdőállományok is előfordulnak a kezelési egység területén, így ezek védelmét is biztosító erdőgazdálkodásra vonatkozó előírás-javaslatokat is megfogalmaztunk.

KE-6 kezelési egység: zavart homokpusztagyeppek, visszagyepesedő homoki parlagok

(a) A kezelési egység meghatározása:

Fátlan zavart homoki gyeppek, illetve a regeneráció kezdeti stádiumában lévő homoki parlagok tartoznak ehhez a kezelési egységhez.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: homoki sztyeprétek (H5b); jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek (OC); galagonyás-kökényes-borókás cserjések (P2b) / Natura 2000 kód: pannon homoki gyeppek (6260)
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- érintett földrészlet(ek): Hugyag: 02b, 04/12d (részben érintett*), 05/9b (*), 05/9c (*), 05/28 (*), 06 (*), 7 (*), 014c (*); Ludányhalászi: 0417/7a (*), 0420 (*); Szécsény: 0282/2
- érintett erdőrészlet(ek): Hugyag: 1B (részben érintett*), 1F (*)

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gazdálkodási rendszerhez általános érvényű kezelési elvként fogalmazható meg a gyeppek jelenlegi szukcessziós stádiumának fenntartása, a spontán regenerációs folyamatok biztosítása.

- A száraz gyeppek magas inváziós terheltsége (pl. selyemkóró, aranyvessző fajok, kanadai betyárkóró, parlagfű) miatt a fenntartó hasznosítás feltételeit is biztosítani szükséges. Szántó művelési ágú földrészleteken visszaállt homoki gyeppek esetén javasolt a művelési ág megváltoztatása legelőre és legeltetéssel (esetleg kaszálással) való hasznosításuk. Az özönnövények visszaszorítását a fenti hasznosítási módszerekkel és/vagy speciális természetvédelmi kezeléssel javasolt biztosítani.
- A még fennmaradt homoki sztyepprétt foltok erdősítését javasolt elkerülni, a már erdősített területek ligetes állományrészeit, tisztásait indokolt fenntartani.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok:

Gyepterületekre vonatkozó kezelési előírás-javaslatok:

- Kiszántás nem megengedett. (GY13)
- Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás. (GY22)

- Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges. (GY27)
- A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell. (GY28)
- A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell. (GY31)
- Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket lábon állva kell vegyszeres kezelésben részesíteni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a vegyszert is alkalmazó munkát fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) kell elvégezni. (GY34)
- A legeltetési sűrűséget a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges. (GY44)
- A kaszálás során az inváziós fajokat nem tartalmazó szegélyélőhelyek a kaszátlan területbe beletartozhatnak. (GY102)
- A legeléskizárt területet a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetetten kell kialakítani. (GY122)

Vadgazdálkodással kapcsolatos kezelési javaslatok:

- Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki. (VA01)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének jelentős csökkenésével jár (beépítés) nem javasolt.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A regenerálódó homoki gyepek ritka, sérülékeny élőhelytípusnak tekinthetők. Térségi előfordulásuk a Cserhát-vidéken is igen szórványos. A kezelési javaslatok jelentős része az inváziós fajjal való „fertőzöttségnek” a csökkentésére vonatkozik. A természetes szukcesszió folyamatok és a jelezett kezelési javaslatok megvalósulása esetén kis állományaik fenntarthatók, fejleszthetők a tervezési területen.

Mindazon ártéri térszínből kiemelkedő, előntést nem kapó homoki magaslatok ide sorolandók, melyeken a homokpusztai elemek maradványai még megtalálhatók (pl. *tarka nőszirm*, *bablevelű varjúháj* stb.). Állományaik részben származékok, egykor nemesnyár ültetvények helyén alakultak ki regenerációval (pl. Őrhalom: Horka-domb). A Középső-Ipoly-völgy Balassagyarmattól keletre húzódó, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén található szakaszon viszonylag kis kiterjedésben, fajszegény állományai maradhattak fenn.

KE-7 kezelési egység: szántóterületek

(a) A kezelési egység meghatározása:

A területen elsősorban zárványként, kis területi kiterjedésben előforduló szántóterületek tartoznak ehhez a kezelési egységhez (függetlenül azok hasznosításától).

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: jellegtelen üde gyepek és magaskórósok (OB); jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); fiatal parlag és ugar (T10) / Natura 2000 kód: –
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Hügyag: 02a; Órhalom: 0149/12, 0149/18 (részben érintett*), 0181/2c, 0182/2b, 0194/8f (*), 0195 (*), 0197 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Törekedni kell az alacsonyabb vegyszerigényű kultúrák előtérbe helyezésére. Ezt az árvízi kockázat is indokolja. Több ingatlan esetén jelenleg is rétgazdálkodás vagy ugaroltatás folyik, melyek alacsonyabb környezet-terheltségüknel fogva a Natura 2000 célok megvalósulását szolgálják.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Szántóterületek esetén külön, jogszabályban rögzített előírások nincsenek. Abban az esetben, amennyiben a szánt művelési ágú, de természetben gyeppel hasznosított területen rétgazdálkodást folytatnak, úgy ott a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendeletben meghatározott kötelezően betartandó földhasználati előírások betartandók.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok:

- Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező. (SZ04)
- Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható. (SZ07)
- Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható. (SZ10)
- A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni. (SZ14)
- Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető. (SZ49)

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan speciális élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének jelentős csökkenésével jár (új vonalas létesítmények, beépítés) nem javasolt, ugyanakkor a rétgazdálkodáshoz elengedhetetlenül szükséges kiszolgáló épületek felújítása, esetleges fejlesztése, további térnyerése ebben a kezelési egységben megvalósítható.

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A legtöbbször zárványként megjelenő szántóterületek jelentős részén a jelölő fajok csak alkalmilag, esetleg bizonyos életciklusuk során tartózkodnak (lásd kétéltű-fajok). Mivel a szántóterületek legtöbbször jelölő mocsárrétegekkel vagy fás növényzettel érintkeznek, így az alacsonyabb vegyszerhasználatra vonatkozó javaslataink közvetve a jelölő élőhelyek fenntartását is szolgálják. A szántóterületekre javasolt előírások az alacsonyabb intenzitású növényi kultúrák használatára, illetve ezek technológiájára vonatkoznak.

KE-8 kezelési egység: vonalak létesítmények (utak, töltések, vasutak)

(a) A kezelési egység meghatározása:

A területen megtalálható vonalas létesítmények, közutak és burkolatlan dűlőutak, vasutak és töltések (Ipoly-töltés, Szentléleki-patak töltése) tartoznak ehhez a kezelési egységhez.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet (OG); út- és vasúthálózat (U11) / Natura 2000 kód: –
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): vöröshasú unka (*Bombina bombina*); dunai tarajosgötte (*Triturus dobrogicus*)
- érintett földrészlet(ek): Huguag: 06 (részben érintett*); Nógrádszakál: 012/21a (*), 012/21c (*), 012/29c, 022/1 (*), 029; Órhalom: 0182/6, 0182/9 (*), 0182/12 (*), 0182/22 (*), 0182/23, 0182/24, 0185, 0188, 0193 (*); Szécsény: 0288/3a, 0288/3b, 0289, 0290/2a, 0302, 0303/4, 0303/5, 0304, 0305/1, 0305/7 (*), 0305/8 (*), 0308b (*), 0309b, 0312 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Eredetüknél fogva heterogén jellegű vonalas létesítmények sorolandók ebbe a kezelési egységbe. Általánosságban megfogalmazható ezen létesítmények esetében azok fenntartásának szükségessége, mely révén a gazdálkodás és/vagy a közlekedés biztosítható a területen. Fontos szempontként jelenik meg, hogy az utak, vasutak, töltések kezelése (javítása, helyreállítása) során a kivitelezett technológia egyeztetésre kerüljön a nemzeti park igazgatósággal (pl. az érintező cserjés kivágásának az időbelisége tekintetében, az ideiglenes depóniák helyének meghatározása során, stb.).

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

Kötelező jellegű előírások a töltések esetében relevánsak, melyekre a vízgazdálkodási terv előírásai a mérvadóak.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Önkéntesen vállalható előírások nem fogalmazhatók meg (mivel támogatási rendszerbe nem illeszthető területek).

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A meglévő vonalas létesítmények felújítása, javítása nem tekinthető élőhelyrekonstrukciós munkának. Mivel ezek szinte minden esetben jelölő élőhellyel, vagy ahhoz köthető jelölő faj élőhelyéhez illeszkednek, így az egyeztetések lefolytatása a nemzeti park igazgatósággal a kivitelezési munkák előtt javasolt (pl. a dűlőutak eseti felújítása nem engedélyköteles tevékenység).

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

Az utakon történő közlekedés korlátozása nem indokolt jelen turisztikai nyomás mellett. Jelentősebb látogatottság jelenhet meg a területen (pl. kerékpáros turizmus), amennyiben a tervezett új Ipoly hidak és összekötő útjaik megvalósulnak (Órhalom – Ipolyvarbó; Nógrádszakál – Bussa között).

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A vonalas létesítmények a gazdálkodást (rét-, szántóföldi-, víz-, erdő- és vadgazdálkodást) szolgálják, így a megtett előírás javaslatok a hasznosított területekre vonatkoztatott területekkel összefügg. A vonalas létesítmények mindenképp fenntartandók, a gazdálkodást és/vagy a közlekedést szolgálják.

KE-9 kezelési egység: telephelyek, állattartó telepek

(a) A kezelési egység meghatározása:

A tervezési területen található gazdasági egység (tanyaépület, istálló, kiszolgáló gazdasági épületek), valamint az ezt övező, némileg degradáltabb gyepterület tartozik az egységbe. Az mezőgazdasági tevékenység kiszolgáló területe.

(b) A kezelési egység megfeleltetése / Érintettség vizsgálata:

- élőhelyek: Á-NÉR: jellegtelen száraz-félszáraz gyepek (OC); taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet (OG); tanyák, családi gazdaságok (U10) / Natura 2000 kód: –
- érintett közösségi jelentőségű faj(ok): -
- érintett földrészlet(ek): Ludányhalászi: 0417/3 (részben érintett*), 0417/4 (*); Nógrádszakál: 012/29c (*), 012/29f; Órhalom: 0149/18, 0194/5, 0194/6, 0194/7, 0195 (*)
- érintett erdőrészlet(ek): nincs érintettség

(c) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A gazdálkodási rendszerhez általános érvényű kezelési elvként fogalmazható meg az állattartó telepek (nyári szállások) gyepterületeinek az özönnövény-mentességének a fenntartása. Fontos, hogy az érintkező gyepterületek természeti állapota ne romoljon.

(d) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

(-) Kötelezően betartandó előírások:

A gyepterületek esetén a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet ismerteti a kötelezően betartandó földhasználati előírásokat.

(-) Önkéntesen vállalható előírások-javaslatok

Önkéntes vállalható előírások nem fogalmazhatók meg a telephelyeket illetően.

(e) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egység területére vonatkozóan élőhely-rekonstrukciós vagy élőhelyfejlesztési javaslat nem merül fel.

(f) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

A kezelési egység területén olyan tevékenység, amely a természetközeli élőhely területének jelentős csökkenésével jár (beépítés) nem javasolt, ugyanakkor a gazdálkodáshoz elengedhetetlenül szükséges legelőberendezések (pl. karámok) felújítása, esetleges fejlesztése, továbbiak kialakítása ebben a kezelési egységben megvalósítható.

A delelőhelyek árnyaltságát biztosító fasorok, facsoportok telepítése speciális támogatási rendszeren keresztül nagyban segítené a gazdálkodás eredményességén túl a Natura 2000 célkitűzések megvalósulását is (pl. az átfedő különleges madárvédelmi terület jelölő (Natura 2000-es) fajai megtelepedhetnének).

(g) A kezelési javaslatok indoklása:

A fenntartható, hosszútávú gazdálkodás mai modern viszonyai között sok esetben elengedhetetlen, hogy fejlesztések történjenek az állattartásban. Az állatlétszám esetleges növelése is fejlesztések igényét vonhatja maga után, mely ebben a kezelési egység területén megvalósítható. Az árterületi fekvés miatt az állattartó telepek kialakítását a tervezési területen kívül szükséges megvalósítani.

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a dokumentáció 3.2.1 pontjánál, az egyes kezelési egységek (KE-2, KE-5) részletes leírásánál adtuk meg. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság középtávú (10 éves) tervében az Ipoly-völgy vonatkozásában nem lett megfogalmazva fejlesztési projekt (melynek oka elsősorban a BNPI vagyongezelt területek minimális aránya).

A rekonstrukció fontosabb elemeinek összefoglalása:

- Új vizes élőhelyek kialakítása (elsősorban kubikgödrök)

A jelölő kétéltű fajok (vöröshasú unka, dunai tarajosgöte) szaporodását biztosítandó, kis kiterjedésű vizes élőhelyek kialakítása feltétlenül indokolt. Ennek költségvonzata relatíve alacsony, partnerként megnevezhetők a vadgazdálkodók is (a kiépített vizes gödrök vaditatóként is funkcionálhatnak aszáraz időszakokban).

- Gyeprekonstrukció

A szántó művelési ágban található ingatlanok részben jelenleg is gyephasznosításúak vagy ugarolt táblák. Ezek gyepké alakítása – a terület adottságait is figyelembe véve – megfontolandó a gazdálkodók számára. Maga a rekonstrukció jelentős beruházási igénnyel nem bír, fokozatosan, kis lépésekben megvalósítható. A gyeprekonstrukció során célszerű az adminisztratív (földhivatali) művelési ágvezetést is megtenni.

- Fasorok, facsoportok, egyedi fák rekonstrukciója

Bár nem tekinthetők jelölő élőhelyeknek, a gyep-dominálta tájban található, részben kiöregedő, pusztuló facsoportok, fasávok kialakítása nagy természetvédelmi jelentőséggel bírnak. Emellett tájképi fontosságuk sem elhanyagolható. Ezek az intézkedéseket javasolt országos célprogramokba illeszteni (lásd 3.3 fejezet), így a gazdálkodók motivációja jelentősen nőhet a tervezési területen.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A fajvédelmi intézkedések részben kapcsolódnak az élőhelyek kezelési intézkedéseikhez, azaz az egyik legfontosabb elv a gyepterületek természetvédelmi szempontokat is figyelembe vevő hosszú távú kezelése. A 3.2.1 fejezetben tett javaslatok elegendőek a jelölő fajok védelme, megőrzése szempontjából, így ebben a fejezetben csak a speciális fajvédelmi intézkedéseket nevesítettük.

Az Ipoly árvizeinek rapszodikussá válásával (árvizek elmaradása, illetve árvízi gyakoriság növekedése) az adaptív élőhelykezelést kell előtérbe helyezni.

Speciális fajvédelmi intézkedések:

- Új vizes élőhelyek kialakítása (kubikgödrök) a jelölő kétéltű-fajok szaporodásának biztosítása érdekében – lásd a 3.2.2 pontnál leírtakat.
- Jelölő kétéltűfajok védelme érdekében kialakítandó terelő-átjárórendszerek létesítése (a tervezési terület mellett futó közutakon)
- A közúti hidak felújítása, új hidak kialakítása esetén a vidra (*Lutra lutra*) védelmi szempontból megfelelő kialakítások előtérbe hozása (ezt engedélyezési eljárásokat megelőzően célszerű kidolgozni és a kiviteli tervekben szerepeltetni).
- A nem jelölő státuszú sárga gyapjaszövő (*Eriogaster catabax*) állományának erősítése érdekében a kökény, galagonya, vadrózsa és rekettyefűz cserjék részleges kímélete szükséges a gyepkezelés során (cserjés foltok és sávok formájában).

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Mivel mind a Bioaqua Pro Kft. illetve a Tölgy Természetvédelmi Egyesület a korábbi kutatásokban több élőlény-csoport, illetve élőhelytérképezés révén aktív felmérőként szerepelt, így a Natura 2000 fenntartási terv elkészítésére eleve adva voltak olyan előzetes biotikai adatok és szakmai háttéranyagok, melyekre a tervezést lehetett építeni. 2013-ban a vizsgálatok megismétlésére is sor került, így számos élőlénycsoport esetében monitorozási jellegű adatokhoz is juthattunk.

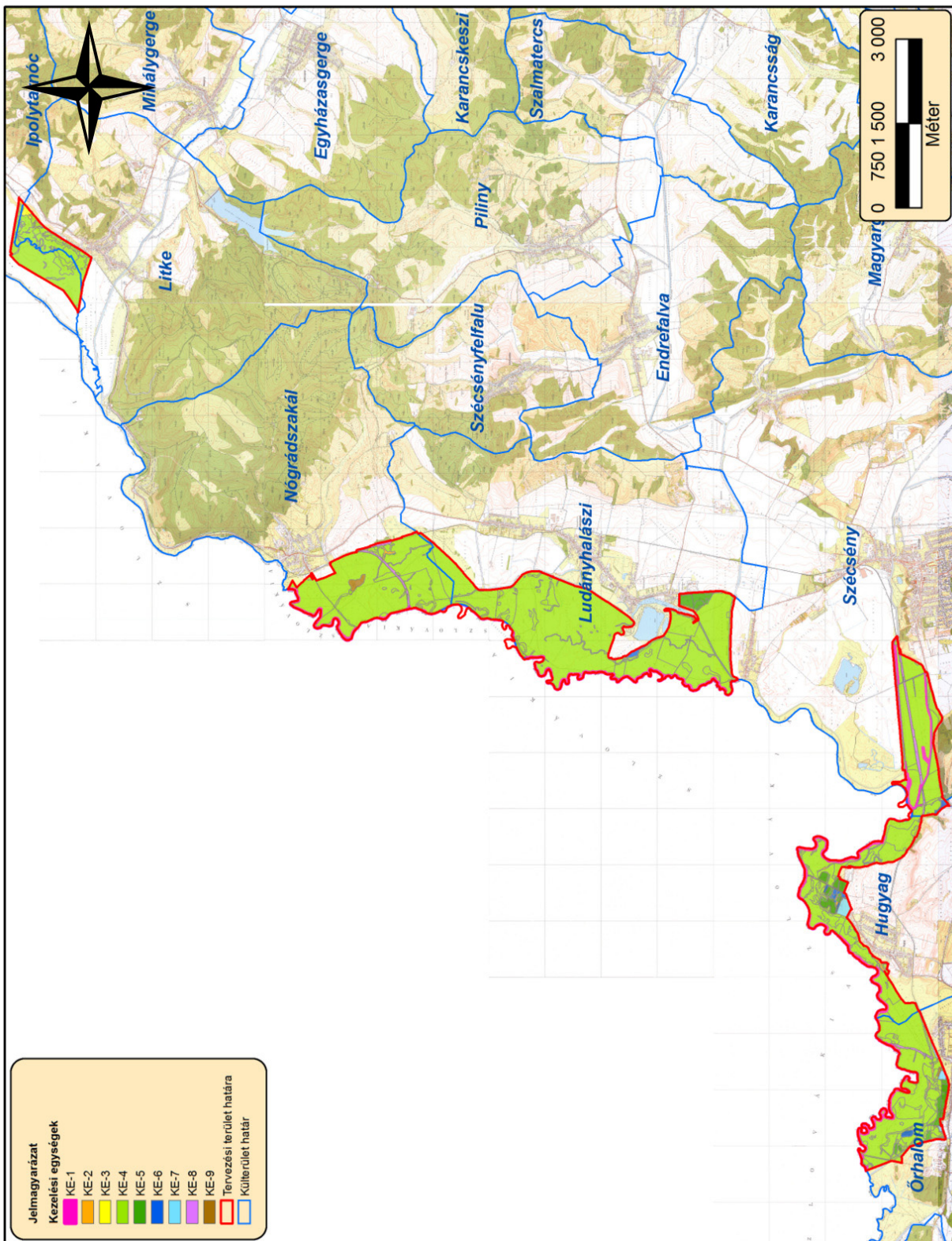
A jövőre vonatkozó monitorozási feladatok közül az alábbiak rendelkeznek kiemelt prioritással:

- Az Ipoly hal és makrogerinctelen faunájának nyomon követése, kiemelt figyelemmel az árvízi helyzet értékelésére és a folyót érő szennyező anyagok (pl. szennyvíztisztító telepek) élővilágra gyakorolt hatására (javasolt módszer: NBmR protokoll)

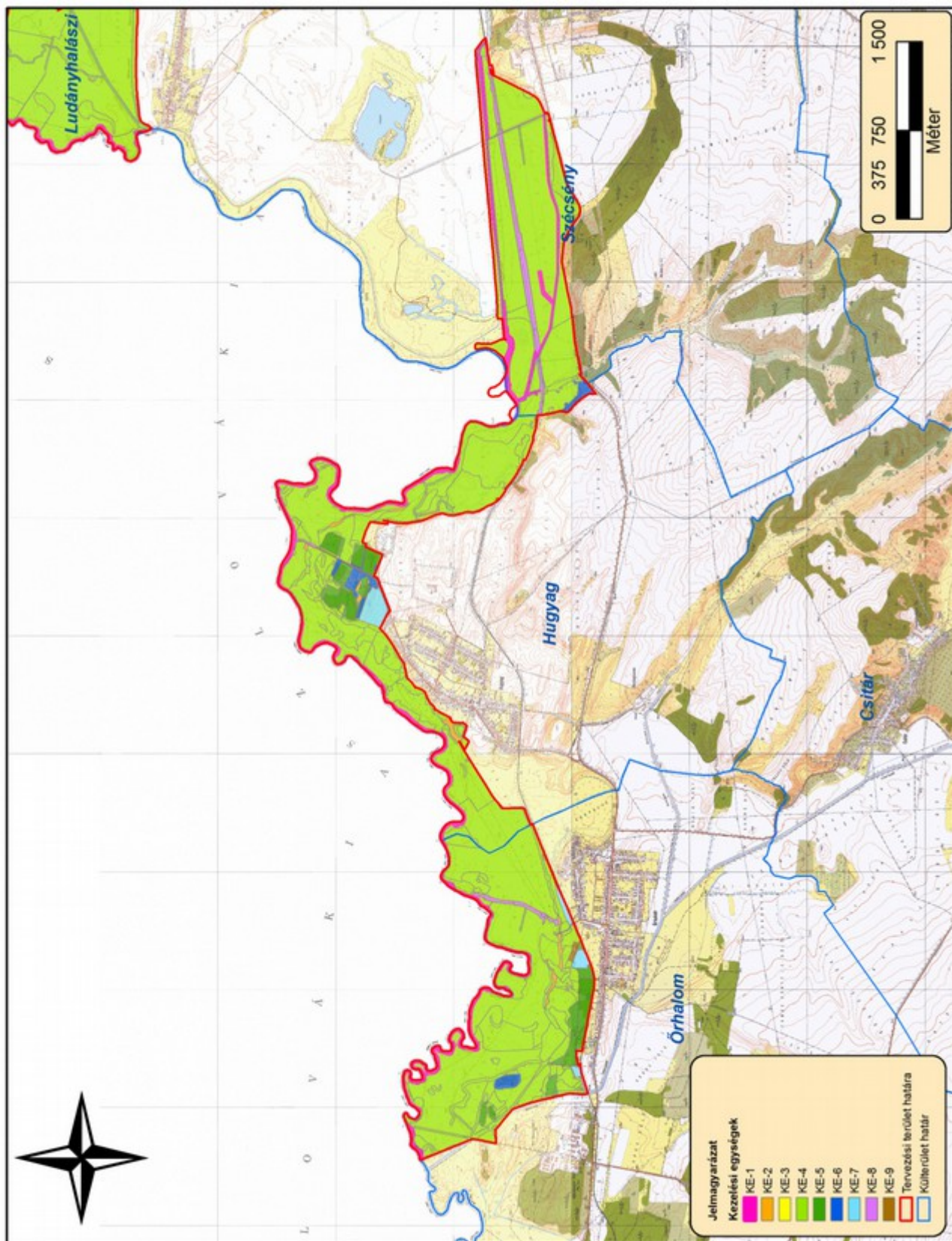
- A 2010-es árvíz során a területről időszakosan kipusztult vérűboglárka (*Maculinea teleius*) visszatelepedésének vizsgálata, a potenciális visszatelepedő állományok évenkénti felmérése (javasolt módszer: NBmR protokoll)
- A HUSK/0801/2.2.1/0066 projekt keretében, 2010-2012 között a teljes határsávra elkészült özönnövény-felmérés (ponttérképezés) megismétlése javasolt 5 éves visszatérési idővel. Az új fertőzési gócpontok felmérésével a kezelések tervezhetősége is javulhat.

3.2.5. Mellékletek

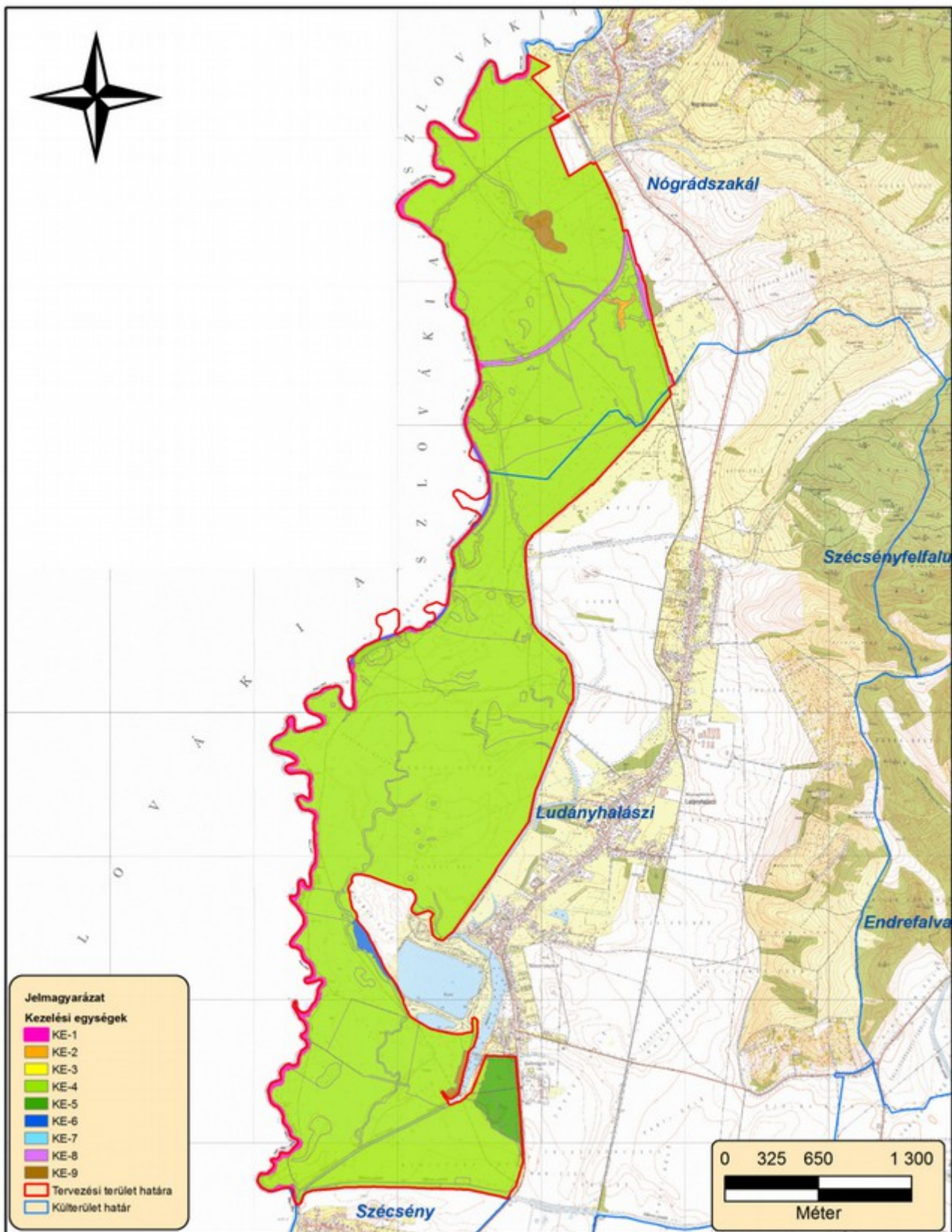
A kezelési egységeket feltüntető térképet a teljes terület lefedettségén túl, a három részegységre („nyugati alegység” – Órhalom, Hugyag, Szécsény); „középső alegység” – Ludányhalászi, Nógrádszakál; „keleti” alegység” – Litke, Ipolytarnóc”) is megadtuk.

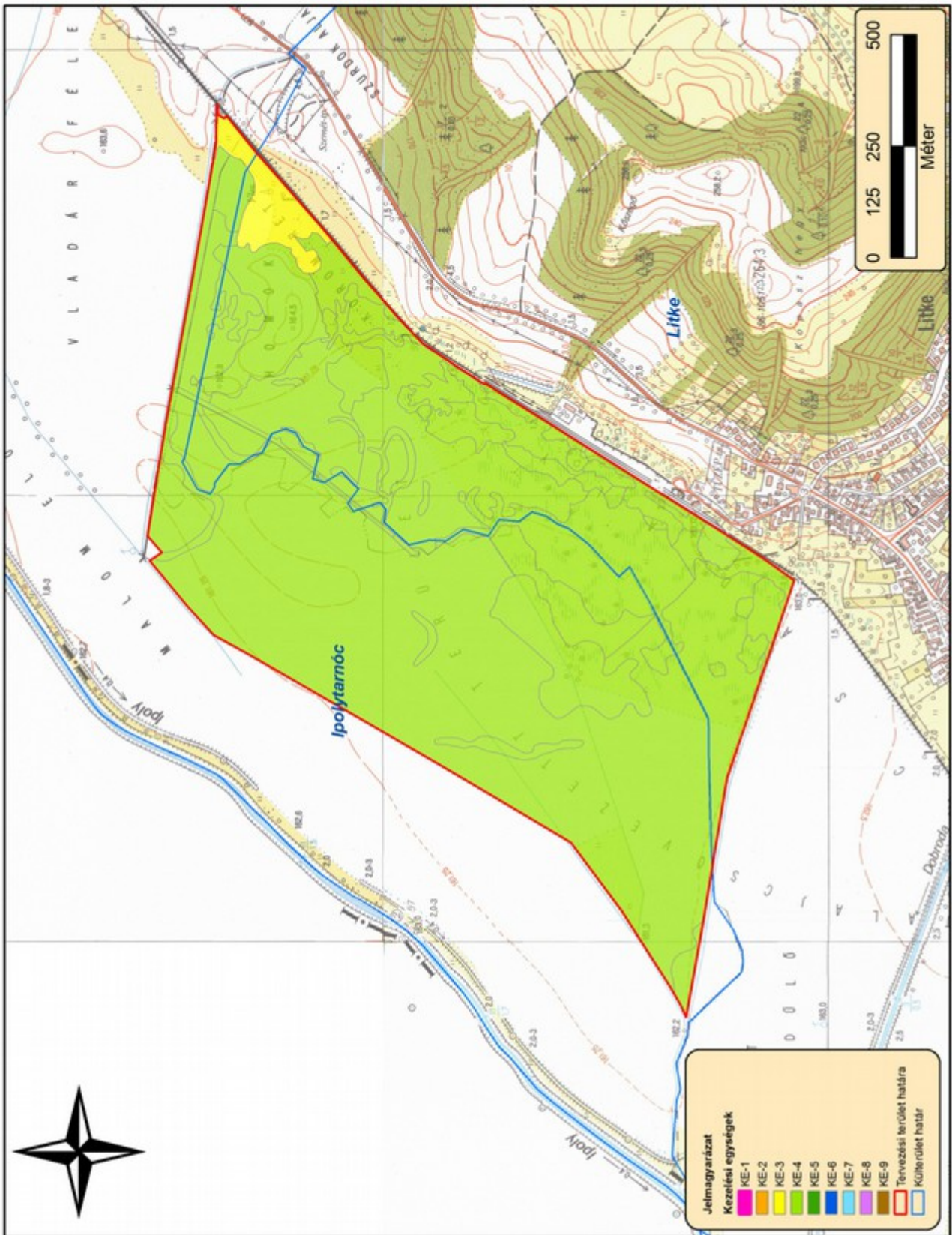
A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép (2014)

A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép – nyugati alegység (2014)

A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép – középső alegység (2014)

A tervezési terület kezelési egységeit lehatároló térkép – keleti alegység (2014)

A kezelési egységek összefoglaló táblázata (megj. a csillaggal (*) jelölt hrsz-ek és erdőrészek csak részben érintik a lehatárolt kezelési egységet):

Kezelési egység kódja	Kezelési egység megnevezése	Területe (ha)	Érintett hrsz-ek	Érintett erdőrészek
KE-1	víztestek (folyóvizek)	53,9 ha	<p><u>Hugyag</u>: 05/13 (*), 010/32 (*), 010/36, 010/37, 010/39, 010/40, 0148/10, 0148/13, 0148/14, 0148/15, 0148/17, 0148/19, 0148/4, 0148/5, 0148/6, 0148/7, 0148/8, 0148/9</p> <p><u>Ludányhalászi</u>: 03/19, 03/20, 03/21, 03/21, 03/22, 03/23, 03/24, 03/25, 03/26, 03/27, 03/29, 064/9, 064/10, 064/11, 064/12, 064/13, 064/14, 0413/11, 0413/12, 0413/13, 0413/14, 0413/15, 0413/16, 0413/17, 0413/18, 0413/19 (*), 0441/2, 0441/3, 0441/4, 0441/5, 0441/6, 0441/7, 0441/8, 0441/11, 0441/12, 0441/14, 0441/18, 0441/19, 0441/20, 0441/21, 0441/22, 0441/24, 0441/25, 0441/26, 0441/27, 0441/29, 0441/30, 0441/31, 0441/32, 0441/33, 0441/34, 0441/37, 0441/38, 0441/40, 0441/41, 0441/44, 0441/45, 0441/46, 0441/47, 0441/48, 0441/50, 0441/51, 0441/52, 0441/53, 0441/54, 0441/55, 0441/58, 0441/59, 0441/60, 0441/61, 0441/62, 0441/63 (*), 0441/64, 0441/67, 0441/68, 0441/69, 0441/70, 0441/71, 0441/72</p> <p><u>Nógrádszakál</u>: 09/37 (*), 012/7 (*), 024/25, 024/28, 024/29, 0110/1, 0110/2, 0110/3, 0110/4, 0110/7, 0110/8, 0110/9, 0110/27, 0110/29, 0110/30</p> <p><u>Órhalom</u>: 0167, 0172/3 (*), 0182/58 (*)</p> <p><u>Szécsény</u>: 0285 (*), 0286b, 0287/1, 0287/2, 0287/3, 0287/4, 0287/5, 0287/6, 0287/7, 0287/8, 0287/9, 0287/10, 0287/11, 0287/12, 0287/13, 0287/14, 0287/15, 0287/16 (törölni?), 0288/3d (*), 0288/3g, 0288/4d, 0288/5d, 0303/7, 0303/8, 0303/9, 0303/10 (*), 0304, 0305/8 (*), 0305/9, 0305/17 (*), 0306/1, 0306/2, 0306/4 (*), 0308b (*), 0311/2a (*), 0314 (*)</p>	-
KE-2	víztestek (állóvizek, holtmedrek)	6,0 ha	<p><u>Hugyag</u>: 04/12d (*), 05/5 (*), 05/6, 05/9b (*), 05/29 (*), 010/19 (*), 010/28, 010/29, 010/30, 010/34 (*)</p> <p><u>Nógrádszakál</u>: 023 (*), 022/1 (*)</p> <p><u>Órhalom</u>: 0184 (*)</p>	Hugyag 1B (*), 1G (*)
KE-3	fűzbokros, láposodó területek	3,1 ha	<u>Litke</u> : 0120/1a (*)	-

KE-4	mocsárrétek, kaszálórétek	1511,7 ha	<p><u>Hugyag:</u> 03, 04/12b, 04/12c, 05/3, 05/5 (*), 05/7, 05/10, 05/11, 05/12, 05/13 (*), 05/14, 05/16, 05/17, 05/18, 05/19, 05/20, 05/21, 05/22, 05/23, 05/24, 05/25, 05/26, 05/27, 05/28 (*), 05/29 (*), 06 (*), 07 (*), 010/4, 010/5, 010/7, 010/8, 010/10, 010/11, 010/12, 010/13, 010/14, 010/15, 010/16, 010/17, 010/18, 010/19 (*), 010/20, 010/21, 010/22, 010/23, 010/24, 010/25, 010/26, 010/27, 010/28, 010/29, 010/30, 010/31, 010/32 (*), 010/34 (*), 010/35, 021, 028, 0141/2, 0141/6, 0141/7, 0141/8, 0141/9, 0141/10, 0141/11, 0141/12, 0141/13a, 0141/13b, 0141/14a, 0141/14b, 0141/15, 0141/18, 0141/19, 0141/20, 0141/21, 0141/22, 0141/23, 0141/24, 0141/25, 0146, 0147, 0148/2, 0148/16, 0148/18,</p> <p><u>Ipolytarnóc:</u> 0162/1</p> <p><u>Litke:</u> 0117/5, 0118/7, 0118/12, 0118/13, 0118/14, 0118/15, 0118/16, 0118/17, 0118/18, 0118/20, 0118/21, 0120/1a (*), 0120/1b, 0120/1c, 0120/3, 0120/5, 0120/6, 0135/27, 0135/28</p> <p><u>Ludányhalászi:</u> 02/4, 02/5, 02/13, 02/14, 02/15, 02/16, 02/17, 02/18, 02/19, 02/20, 02/21, 02/22, 02/23, 02/24, 02/25, 02/26, 02/27, 02/28, 02/30, 02/31, 02/32, 02/33, 02/34, 02/36, 02/37, 03/12, 03/16, 03/17, 03/31, 03/32, 03/33, 03/34, 03/35, 03/36, 03/37, 03/38, 03/41, 03/42, 03/43, 03/44, 010/2, 010/3, 010/5, 010/6, 010/7, 021/2, 044/2, 064/15, 064/16, 064/5, 064/6, 069, 070/3, 070/4, 0399, 0400, 0403/3a (*), 0405, 0406, 0409, 0413/10, 0413/19 (*), 0413/22, 0413/23, 0413/24, 0413/25, 0414/3, 0414/4, 0414/5, 0414/6, 0414/7, 0414/8, 0414/9, 0417/3 (*), 0417/4 (*), 0416, 0417/5, 0417/6, 0417/7a (*), 0417/7b, 0420 (*), 0430/1, 0430/2, 0430/3, 0430/4, 0432/1, 0432/3, 0432/4, 0432/6, 0432/7, 0432/8, 0432/9, 0432/10, 0432/11, 0432/12, 0432/13, 0432/14, 0432/15, 0432/16, 0432/17, 0432/18, 0432/19, 0440/2, 0441/2, 0441/13, 0441/23, 0441/39, 0441/49, 0441/63 (*)</p> <p><u>Nógrádszakál:</u> 09/1, 09/2, 09/3, 09/4, 09/5, 09/6, 09/7, 09/8, 09/9, 09/10, 09/11, 09/12, 09/13, 09/14, 09/15, 09/16, 09/17, 09/18, 09/19, 09/21,</p>	-
------	---------------------------	-----------	---	---

		<p>09/22, 09/23, 09/24, 09/25, 09/26, 09/27, 09/28, 09/29, 09/30, 09/31, 09/32, 09/33, 09/34, 09/35, 09/36, 09/37 (*), 010/1, 010/2, 010/4, 010/6, 010/7, 010/8, 010/9, 010/10, 010/11, 010/12, 011, 013, 014, 015, 016, 012/7 (*), 012/8 (*), 012/9, 012/10, 012/11, 012/12, 012/13, 012/14a, 012/14b, 012/14c, 012/15a, 012/15b, 012/15c, 012/16, 012/17a, 012/17b, 012/17c, 012/17d, 012/18, 012/19a, 012/19b, 012/19c, 012/20a, 012/20b, 012/20c, 012/21a (*), 012/21b, 012/21c (*), 012/22, 012/23, 012/24, 012/25, 012/27b, 012/28b, 012/28c, 012/29a, 012/29b, 012/29c (*), 012/29g, 021/2, 022/1 (*), 022/2, 022/3, 023 (*), 024/3, 024/5, 024/6, 024/7, 024/8, 024/11, 024/12, 024/15, 024/16, 024/17, 024/18, 024/19, 024/20, 024/21, 024/22, 024/23, 024/24, 024/26, 024/27, 024/30, 0110/5, 0110/28</p> <p><u>Órhalom:</u> 0149/18 (*), 0149/20, 0172/2, 0172/3 (*), 0173, 0180, 0181/2a (*), 0181/2d, 0182/2a, 0182/7, 0182/9 (*), 0182/12 (*), 0182/13, 0182/14, 0182/15, 0182/16, 0182/17, 0182/18, 0182/19, 0182/20, 0182/21, 0182/22, 0182/23 (*), 0182/24, 0182/25, 0182/26, 0182/27, 0182/28, 0182/29, 0182/30a, 0182/30b, 0182/30c, 0182/30d, 0182/30f, 0182/31, 0182/32, 0182/33, 0182/34, 0182/35, 0182/36, 0182/37, 0182/38, 0182/39, 0182/40, 0182/41, 0182/42, 0182/43, 0182/44, 0182/45, 0182/46, 0182/47, 0182/48, 0182/49, 0182/50, 0182/51, 0182/52, 0182/53, 0182/54, 0182/55, 0182/56, 0182/58 (*), 0182/59, 0182/60, 0182/61, 0182/63, 0182/64, 0182/65, 0182/66, 0182/67, 0182/68, 0182/72, 0182/73, 0182/74, 0184 (*), 0189, 0190, 0191, 0192, 0193 (*), 0194/8a, 0194/8b, 0194/9, 0197 (*)</p> <p><u>Szécsény:</u> 0282/1, 0283, 0284/1, 0284/2, 0284/3, 0285 (*), 0286a, 0286c, 0287/1, 0287/2, 0287/3, 0287/4, 0287/5, 0287/6, 0287/7, 0287/8, 0287/9, 0287/10, 0287/11, 0287/12, 0287/13, 0287/14, 0287/15, 0287/16, 0288/2, 0288/3c, 0288/3d (*), 0288/3f, 0288/3h, 0288/4a, 0288/4b, 0288/4c, 0288/4f, 0288/5a, 0288/5b, 0288/5c, 0288/5f, 0288/6, 0288/7, 0290/2b, 0290/2c, 0303/5,</p>	
--	--	--	--

			0303/6, 0303/10 (*), 0305/2, 0305/3, 0305/4, 0305/5, 0305/6, 0305/7 (*), 0305/8 (*), 0305/10, 0305/11, 0305/12, 0305/13, 0305/14, 0305/15, 0305/16, 0305/17 (*), 0306/4 (*), 0308a, 0309a, 0310/1, 0310/2, 0310/3, 0310/4, 0310/5, 0310/6, 0310/7, 0310/8, 0310/9, 0310/10, 0310/11, 0310/12, 0310/13, 0310/14, 0310/15, 0310/16, 0310/17, 0311/1a, 0311/1b, 0311/1c, 0311/2a (*), 0311/2b, 0311/2c, 0312 (*), 0313/1, 0313/2, 0313/3, 0313/4, 0314 (*)	
KE-5	erdőtelepítések, ültetvények	43,6 ha	<u>Hugyag:</u> 02c, 03, 04/12a, 05/9a, 05/9c (*), 08/3, 011, 012, 014c (*) <u>Ludányhalászi:</u> 0403/3a (*), 0403/3b <u>Órhalom:</u> 0149/14, 0149/15, 0181/2a (*), 0181/2b, 0182/69, 0182/70, 0194/8c, 0194/8d, 0194/8f (*), 0195 (*), 0196,	<u>Hugyag:</u> 1A, 1B, (*) 1C, 1D, 1E, 1F (*), 1G (*) <u>Ludányhalászi:</u> 10A <u>Órhalom:</u> 6A, 6B, 6C, 6D, 6E, 6F
KE-6	zavart homokpusztagyeppek, visszagyepesedő homoki parlagok	12,4 ha	<u>Hugyag:</u> 02b, 04/12d (*), 05/9b (*), 05/9c (*), 05/28 (*), 06 (*), 7 (*), 014c (*) <u>Ludányhalászi:</u> 0417/7a (*), 0420 (*) <u>Szécsény:</u> 0282/2	<u>Hugyag:</u> 1B (*), 1F (*)
KE-7	szántóterületek	9,6 ha	<u>Hugyag:</u> 02a <u>Órhalom:</u> 0149/12, 0149/18 (*), 0181/2c, 0182/2b, 0194/8f (*), 0195 (*), 0197 (*)	-
KE-8	vonalak létesítmények (utak, töltések, vasutak)	23,5 ha	<u>Hugyag:</u> 06 (*) <u>Nógrádszakál:</u> 012/21a (*), 012/21c (*), 012/29c, 022/1 (*), 029 <u>Órhalom:</u> 0182/6, 0182/9 (*), 0182/12 (*), 0182/22 (*), 0182/23, 0182/24, 0185, 0188, 0193 (*) <u>Szécsény:</u> 0288/3a, 0288/3b, 0289, 0290/2a, 0302, 0303/4, 0303/5, 0304, 0305/1, 0305/7 (*), 0305/8 (*), 0308b (*), 0309b, 0312 (*)	-
KE-9	telephelyek, állattartó telepek	6,7 ha	<u>Ludányhalászi:</u> 0417/3 (*), 0417/4 (*) <u>Nógrádszakál:</u> 012/29c (*), 012/29f <u>Órhalom:</u> 0149/18, 0194/5, 0194/6, 0194/7, 0195 (*)	-

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

A tervezési terület a Natura 2000 hálózat részeként mind a különleges természetmegőrzési területbe, mind pedig a különleges madárvédelmi területbe beletartozik tartozik, tehát a tervezési területre

alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó. A fent hivatkozott Natura 2000 területeken belül országos jelentőségű védett természeti területeknek minősül a pontszerűen megjelenő *ex lege* láp (Ipolytarnóc / Litke: Csádaly), melyekre a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik. Ezekon kívül országos és helyi jelentőségű természetvédelmi területet nem érint a tervezési terület.

A tervezési területen dominál a magántulajdon, a kis – közepes birtokméretek a jellemzőek. A támogatási célprogramok tekintetében a magántulajdonosi struktúra (magánterületek) kedvezőnek tekinthető.

3.3.1.1. Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

A tervezési terület több mint 90%-a jelentős része mezőgazdasági hasznosítás (rét- és legelőgazdálkodás) alatt áll. A jelenleg elérhető (lehívható) támogatásokat a földtulajdonosok és a területhasználók felhasználják, elsősorban a földalapú támogatások tekintetében. A nagy gyepterületekből általában csak a mélyebb fekvésű mocsarak és a kisebb erdősült / cserjés foltok nem támogathatóak. Sajátos problémaként jelentkezik Litke és Ipolytarnóc térségében, hogy nagy kiterjedésű művelési ág szerint kivett – mocsár ingatlanok találhatóak (korábbi alagsővezett területen), melyeken az agrártámogatások nem érhetőek el jelenleg. A Mezőgazdasági Parcella-azonosító Rendszerben (MePAR; www.mepar.hu) az érintett fizikai blokk (azonosító: P04LQ-8-10) nem támogatható (sem területalapú, sem Natura 2000 kompenzációs támogatás nem vehető fel). Hasznosítás tekintetében a fenntartó legeltetés és kaszálás – a mélyebb, enyhén láposodó részek kivételével – a Natura 2000 célok megvalósulását szolgálják.

A Natura 2000 gyepekre meghatározott kompenzációs támogatást és az AKG célprogramokat a gazdálkodóknak csak a kisebb része veszi fel. Megjegyzendő, hogy a Natura 2000 gyepterületre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírásokat nem teljes körűen tartják be a gazdálkodók (pl. nem küldik meg a kaszálásbejelentőket, nem hagynak vissza kaszátlan sávokat, nem használnak vadriasztó láncot).

Az erdőterületek magántulajdonban vannak, így elvileg a Natura 2000 erdőkompenzációhoz hozzá tudnak férni a bejelentett erdőgazdálkodók. A motivációt azonban csökkenti, hogy az erdők természetessége alacsony (kultúr- és származékerdők), valamint az erdőállományok kora is alacsony, 60%-a az erdőterületeknek pedig üres vágástér (felújítási kötelezettséggel).

Az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme – SAPS) feltétele a terület művelésben tartása, valamint a „kölsönös megfeleltetés” (KM) rendszerének betartása.

A gazdálkodó által az összes bejelentett területet helyes mezőgazdasági és környezeti állapotban kell tartani. A helyes mezőgazdasági és környezeti állapot előírásainak teljesítését a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) külön megállapodás alapján az illetékes szakhatóságok bevonásával térinformatikai módszerekkel, illetve helyszíni ellenőrzés során végzi.

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre is. Az alábbiakban az egységes területalapú támogatáson felül a mező- és erdőgazdálkodás során igénybe vehető kompenzációs jellegű kifizetéseket, illetve a környezet- és természetvédelmi célú mező- és erdőgazdálkodási támogatásokat soroljuk fel.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékeként igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések:

- Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a 128/2007. (X.31.) FVM rendelet alapján a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke jelenleg 38 EUR/ha évente. A Natura 2000 gyepekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást.
- Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 irányelveket érvényre juttató jogszabályok végrehajtásával érintett, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a 41/2012 (IV. 27.) VM rendelet alapján a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente 40-230 EUR/ha lehet.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások:

- Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető horizontális szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el a 61/2009. (V.14.) FVM rendelet jelenleg hatályos rendelkezései alapján.
- Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe a 124/2009. (IX.24.) FVM rendelet alapján.
- Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet). Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján. A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások:

- A 33/2008. (III.27.) FVM rendelet alapján támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A jelenleg is elérhető támogatási programokkal a terület fenntartó kezelése elvileg megvalósítható (lásd Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó kötelező földhasznosítási előírások). Mivel a távlati természetvédelmi célként fogalmazzuk meg a facsoportok, fasorok felújítását, fejlesztését, így ez mindenképp nevesítendő a jövőbeli agrár-erdészeti támogatási rendszerekben.

A tervezési terület vonatkozásában azt is figyelembe kell venni, hogy nem maga a legelő állatállomány mérete a kulcstényező a legeltetési rendszer értékelésekor (lásd túllegeltetés – alul hasznosítás), hanem az árvízjárástól függő legelőterületek „minősége” (pl. a kaszálék és fűhozam mennyisége). Az adaptív kezelési igényeket figyelembe véve, nem javasolt konkrét legeltetési sűrűsége (állategység / ha) vonatkozó előírás-javaslatok megtetele.

3.3.2. Pályázatok

A tervezési terület vonatkozásában speciális közösségi jelentőségű élőhelyekkel és fajokkal kapcsolatos új természetvédelmi pályázat nem tervezett a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság gesztorságában. Ennek oka elsősorban a BNPI saját vagyonkezelt területeinek kis kiterjedése a tervezési területen.

A Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, többek között a Bükki- és a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságot is bevonva 2011-ben egy magyar-szlovák Interreg pályázatot nyújtott be „Projekt fejlesztés intézményi keretinek kialakítása, az Ipoly vízgyűjtőn a vizek jó ökológiai célállapotának elérése érdekében” témacímen (HUSK/1101/1.5.1/0155). A pályázat keretében hallépcsők fejlesztése, holtágak felmérése és vizes rekonstrukciók előkészítése (Litke – Ipolytarnóc térségében) is megvalósult volna, részben érintve jelen tervezési területet is. Bár a projektterv nem kapott támogatást, a vízügyi igazgatóság – megfelelő kiírás esetén - a pályázat ismételt (át-dolgozott) benyújtásától nem zárkozott el.

Az uniós határon átnyúló pályázati lehetőségek bővülésével (pl. PHARE CBC, INTEREG) két a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság által benyújtott és kivitelezett kutatási projekt is zajlott a tervezési területen:

- „Természetvédelmi monitoring rendszer kialakítása” – 2005 – Pályázati azonosító: HU 2002/000-604-01-14 (06B) Phare-CBC – vezető partner: Bükki Nemzeti Park Igazgatóság
- „Az Ipoly-vízgyűjtő vizes élőhelyeinek komplex felmérése, közösségi jegyzékeinek kidolgozása” – 2010-2011. Projekt kódja: HUSK/0801/2.2.1/0066 – vezető partner: Bükki Nemzeti Park Igazgatóság

A tervezési területen egy NatuRegio projekt keretében („A közösségi részvétel növelése az özönnyvényekkel kapcsolatos kezeléseknél a Középső-Ipoly völgyben” témacímű; azonosítója: NatuRegio_floodplains 03-2011; megvalósítás éve: 2011) özönnyvények kezelésével kapcsolatos kommunikációs tevékenység is zajlott.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A tervezési folyamat során a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság honlapján folyamatosan frissülő tematikus aloldalt alakítottunk ki, ahol a területekkel kapcsolatos alapinformációk mellett a (véleményezhető) egyeztetési tervdokumentációt is elérhetővé tettük pdf formátumban:

<http://bnpi.hu/naturaterv>

Eszköz típus	Alkalmazott dokumentáció	Mutatók	Időpont
Érintettek levélben és/vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása	BNPI Iktatórendszer (ügyiratszám), feladást igazoló szelvényről másolat, e-mail visszaigazoló tértivevény	Üisz: 34-38/2/2013. 85 levél kiküldése érintetteknek + e-mail (ismert címek esetén)	2013.06.15.
Terepbejárás	Terepi jegyzőkönyv, résztvevők száma, fotódokumentáció	Üisz: 34-38/3/2013. hitelesített jegyzőkönyv résztvevők száma: 24 fő (tulajdonos – 10 fő; önkormányzat – 1 fő; hatóság – 6 fő; civil szervezet, érdek-képviselői szervezet – 3 fő; BNPI – 4 fő)	2013.08.05.
Nyomtatott tájékoztató	A BNPI elkészített egy Natura 2000 dossziét, mely a tervezéssel és a Na-	A fórumon a jelenlevőknek átadott dossziék száma	2014.08.21.

	tura 2000 területekkel kapcsolatban számos információval látja el a célzott érintettek körét (elsősorban: gazdálkodók, földhasználók). A dossziéba elhelyeztük a hatályos Natura 2000 gyep és erdőtámogatási rendeleteket, kaszálási bejelentőket).		
Fórum (összes érintett)	Jelenléti ív, emlékeztető, fotódokumentáció	Üisz: 34-15/15/2014. emlékeztető	2014.08.21.
Önkormányzati közzététel	Igazolás az önkormányzat részéről	Üisz: 34-15/14/2014. megküldött tértevények	2014.08.07
Honlap	Elérhetősége, adatfeltöltés dátuma	www.bnpi.hu/naturaterv	2013.07.05.

A kommunikációs tevékenységet részben megalapozták a NatuRegio projekt keretében gyűjtött tapasztalatok (további információk az igazgatóság honlapján: <http://bnpi.hu/oldal/naturegio-307.html>). „A közösségi részvétel növelése az özönnövényekkel kapcsolatos kezeléseknél a Középső-Ipoly völgyben” témacímű (azonosítója: NatuRegio_floodplains 03-2011) projekt célkitűzései és tevékenységei közül a területi és tematikai átfedés miatt az alábbiak elősegíthették a Natura 2000 fenntartási terv elkészítésének kommunikációs feladatait:

- a Középső-Ipoly-völgyben gazdálkodó földtulajdonosok és földhasználók ismeretanyaga bővüljön a terület természetvédelmi értékeivel és az azokat veszélyeztető inváziós növényfajokkal kapcsolatban;
- a hagyományos gazdálkodás jelentőségének, szerepének értékelése, mely a hatékony inváziós védekezés és megelőzés alappilléreinek tekinthető (korai észlelés, fenntartható gazdálkodás);
- a jelenlegi földhasznosítás kiértékelésével, az inváziós fajok visszaszorítását / megelőzését elősegítő kezelési javaslatok kidolgozása a területhasználók, az önkormányzatok, a civil szervezetek és a lakosság számára. A fórum során a gazdálkodókra vonatkozó, témával kapcsolatos agrár-környezetvédelmi előírások (AKG, Natura 2000) értékelése is megtörténik az özönnövények vonatkozásában;
- A különböző érintettek álláspontjának megismerése és kérdéseikre adott válasz révén, egyfajta dialógus alakul ki, melynek legfontosabb eredményeit a területre vonatkoztatott “természetvédelmi gazdálkodási gyakorlati útmutatóban” foglaljuk össze. A projekt során kialakuló dialógus a jövőben a térségben folytatott természetvédelmi jellegű feladatok sikerességét is megalapozhatja;
- Az özönnövényekkel kapcsolatos oktatás, képzés kiemelt prioritással bír a projekt során (a jelenkor diákjaiból lehetnek a jövő gazdálkodói a területen). Alap- és középfokú képzésben résztvevő diákok számára terepi bemutatót és osztálytermi foglalkozást tartunk, mely részfeladat során demonstrációs anyagok is elkészülnek, melyeket az oktatók a jövőbeli munkájuk során is fel tudnak használni;
- A projekt megalapozhatja a folyamatos párbeszédet a természetvédelmi kezelő (BNPI) és a helyi közösségek között (gazdálkodók, önkormányzatok, lakosság, civil szervezetek).

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Célcsoport	Szervezetek, képviselő
Gazdálkodók, területhasználók (mezőgazdaság)	Magántulajdonosok (5 hektár feletti tulajdonosok, 47) Kincstári Vagyoni Igazgatóság; Nemzeti Földalapkezelő Szervezet
Erdőgazdálkodók	Magánerdő tulajdonosok (magántulajdonosok) (2)
Vadgazdálkodók	Vadásztársaságok (Hársas Vadásztársaság, Nógrádszalkál-Litke-Szécsényfelfalu-Ludányhalászi Földtulajdonosi Közösség; Ipolymenti Gazdák Földtulajdonosi Közössége; Órhalom és Környéke Földtulajdonosi Közösség)
Önkormányzatok	Hugyag, Ipolytarnóc, Litke, Ludányhalászi, Nógrádszalkál, Órhalom, Szécsény települések önkormányzatai
Kezelők	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> • Közép-Duna-völgyi Vízügyi Igazgatóság II. Szakasztechnikaosztály • MÁV Zrt. Vasúti Mérnöki és Mérésügyi Szolgáltató Központ • Földmérési és Távérzékelési Intézet
Hatóságok	nevesítve: <ul style="list-style-type: none"> • Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség; • Heves megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága • Nógrád Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság; • Nógrád megyei Kormányhivatal Földhivatala • Salgótarjáni Járási Hivatal Járási Földhivatala • Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-Duna-völgyi Kirendeltsége
Civil szervezetek, köztisztviselők	<ul style="list-style-type: none"> • Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Heves megyei Igazgatósága; • Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége • Ipoly-menti Palócok Térségfejlesztő Egyesülete • Tölgy Természetvédelmi Egyesület • Magyar Madártani És Természetvédelmi Egyesület Nógrád megyei Helyi Csoport
Horgászegyesületek	<ul style="list-style-type: none"> • Horgász Egyesületek Nógrád Megyei Szövetsége • Szécsényi Petőfi Horgászegyesület • II. Rákóczi Ferenc Horgászegyesület • Ludányhalászi Öreg Potyka Horgászegyesület
Helyi lakosság	Az érintett települések lakosai

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A Salgótarjáni Járási Hivatal Járási Földhivatala 10171-2/2014. ikt. számú levelében nyilatkozott, hogy a a terv egyeztetési dokumentációja a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvényben foglaltakkal nem ellentétes, az abban foglaltakat jóváhagyja. A tervekészítő részéről az észrevétel alapján tervmódosítás nem volt indokolt.

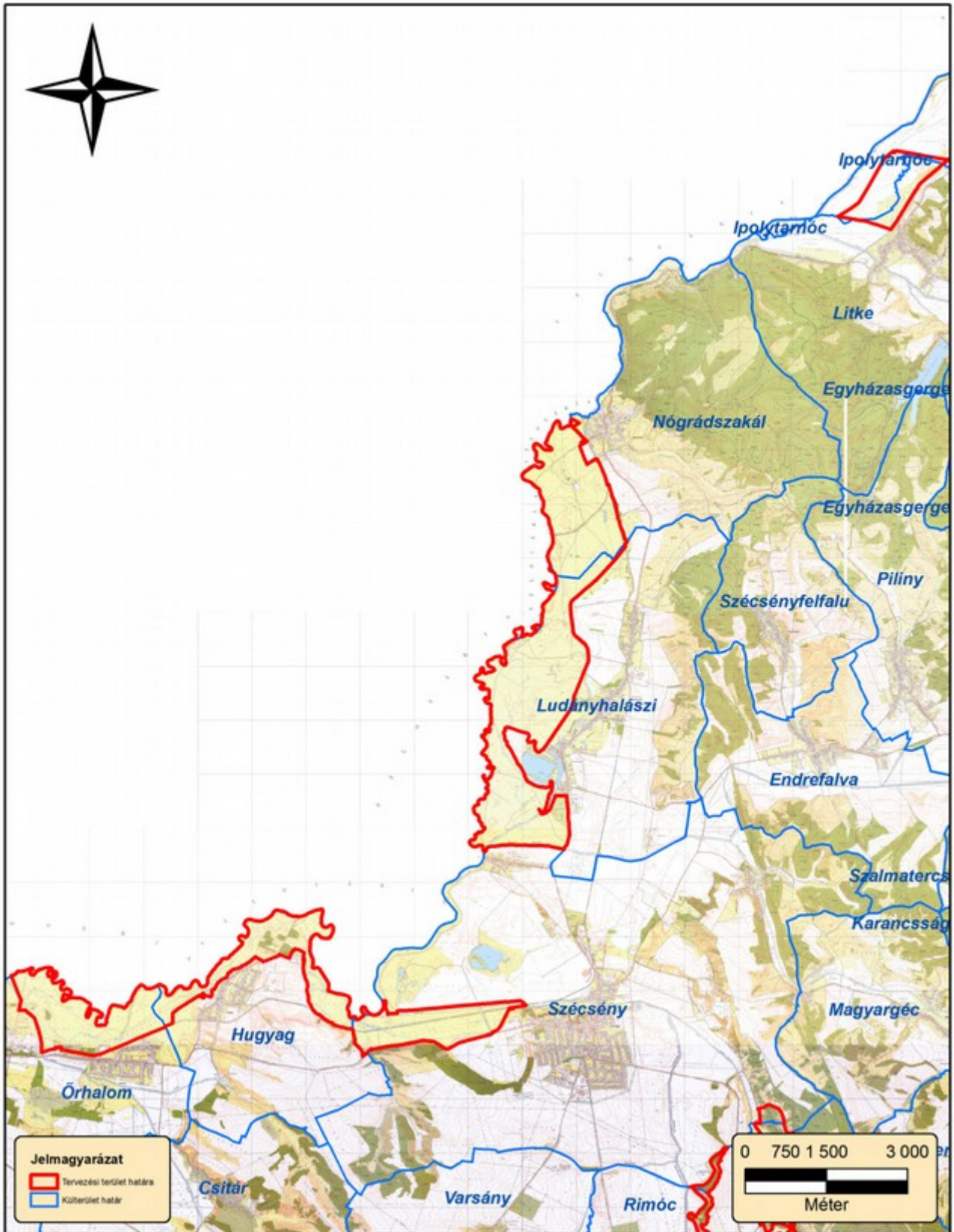
A Nógrád Megyei Kormányhivatal Földhivatala 10.086-2/2014. ikt. számú levelében nyilatkozott, hogy termőföld védelmi szempontból észrevételt nem tesz, illetve kifogást nem emel az egyeztetési tervdokumentációban foglaltakkal kapcsolatban. A tervekészítő részéről az észrevétel alapján tervmódosítás nem volt indokolt.

A 3.4.2 pontnál nevesített érintettektől (magántulajdonosok, területkezelők, önkormányzatok, hatóságok, civil szervezetek) írásos véleményt a tervdokumentációval kapcsolatban nem kaptunk.

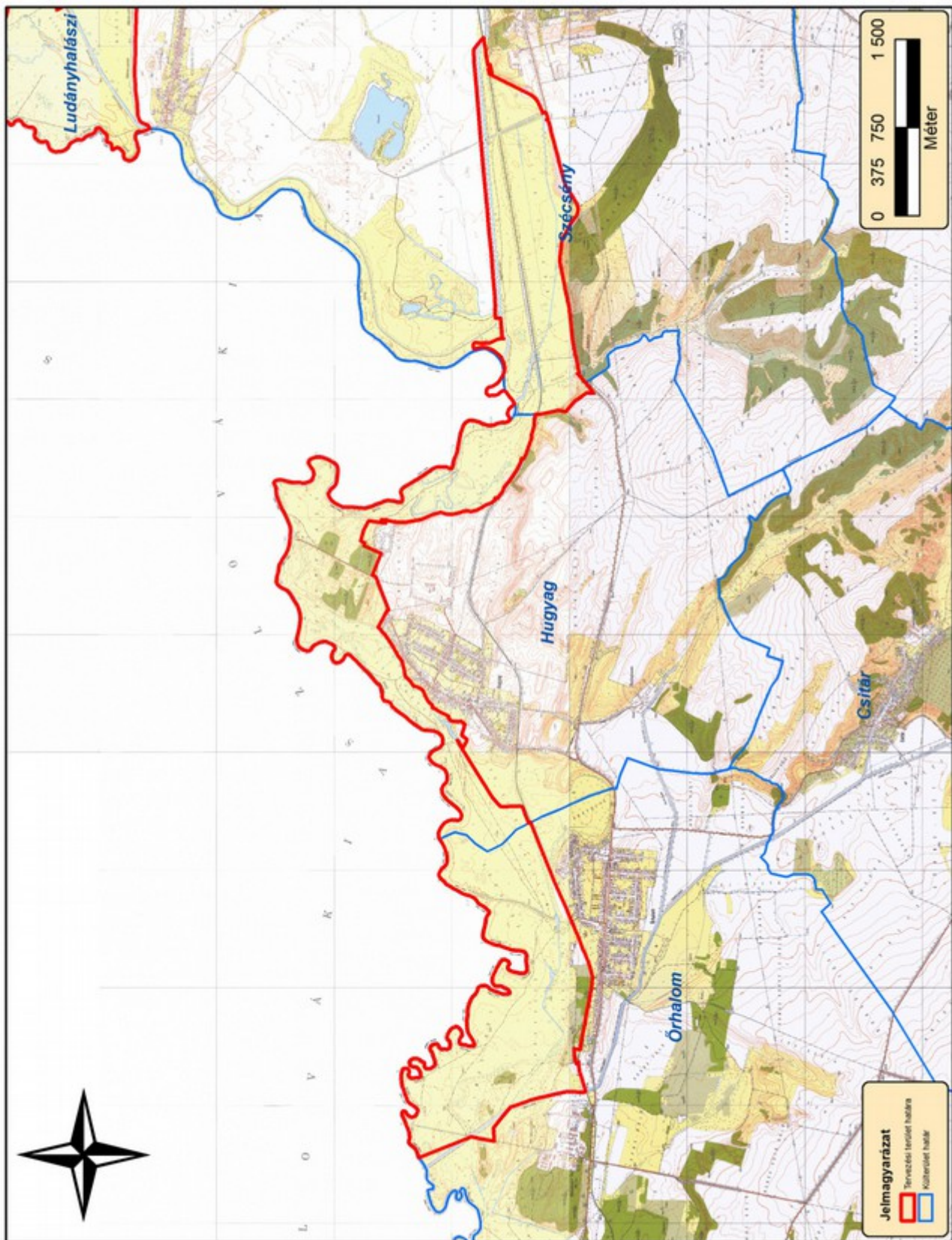
4. Térképek

A tervezési terület nagy és mozaikos kiterjedése szükségessé tette, hogy a tematikus térképeket a 3 részegységre („nyugati alegység” – Órhalom, Hugyag, Szécsény); „középső alegység” – Ludányhalászi, Nógrádszakál; „keleti” alegység” – Litke, Ipolytarnóc”) is elkészítsük.

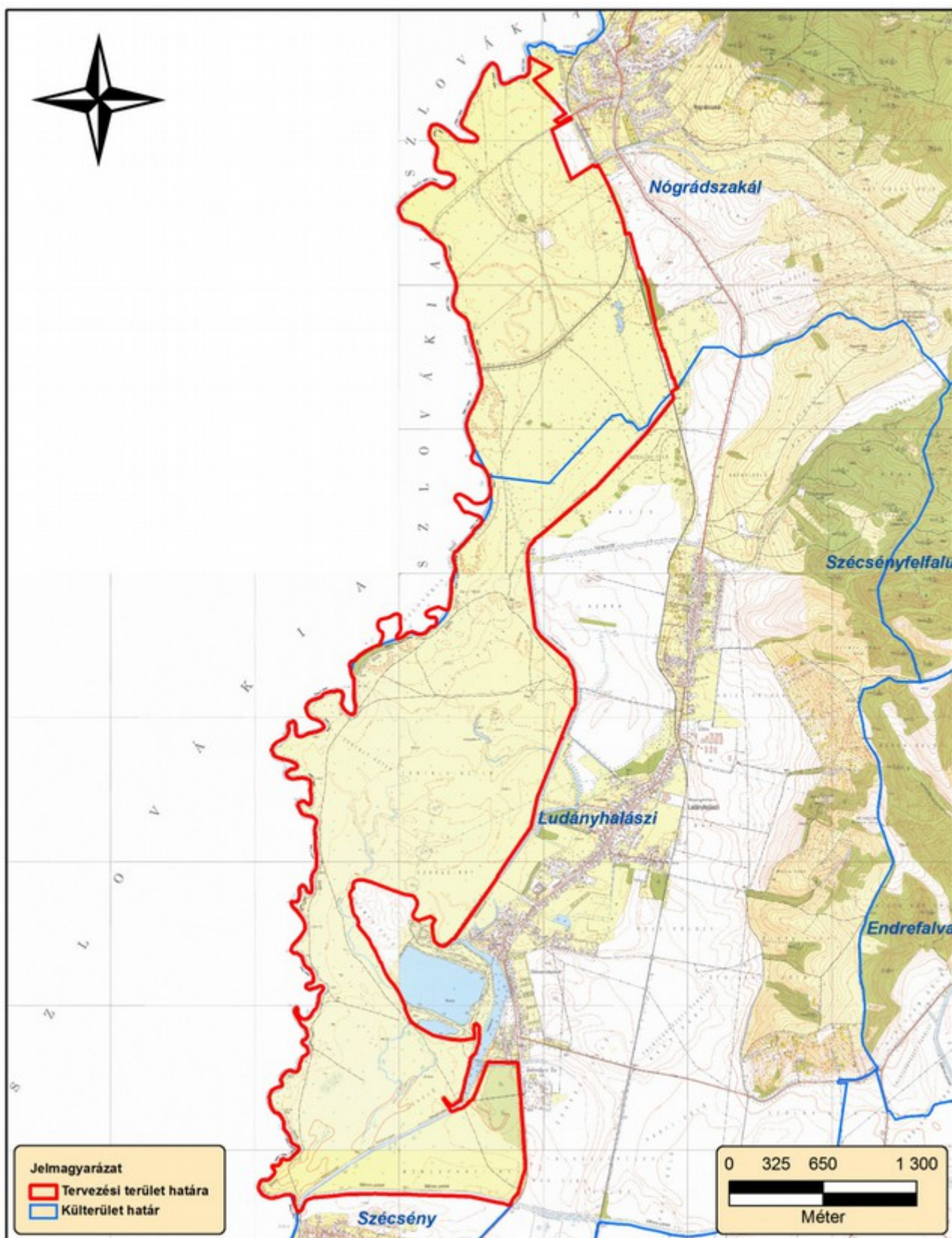
- 1) A tervezési terület áttekintő térképe
 - 1a) A tervezési terület áttekintő térképe (nyugati alegység)
 - 1b) A tervezési terület áttekintő térképe (középső alegység)
 - 1c) A tervezési terület áttekintő térképe (keleti alegység)
- 2) A tervezési terület ingatlanvilvántási térképe
 - 2a) A tervezési terület ingatlanvilvántási térképe (nyugati alegység)
 - 2b) A tervezési terület ingatlanvilvántási térképe (középső alegység)
 - 2c) A tervezési terület ingatlanvilvántási térképe (keleti alegység)
- 3) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe
 - 3a) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (nyugati alegység)
 - 3b) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (középső alegység)
 - 3c) A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (keleti alegység)
- 4) A tervezési terület erdészeti térképe
 - 4a) A tervezési terület erdészeti térképe (nyugati alegység)
 - 4b) A tervezési terület erdészeti térképe (középső alegység)
- 5) Az országos ökológiai hálózat térképe
 - 5a) Az országos ökológiai hálózat térképe (nyugati alegység)
 - 5b) Az országos ökológiai hálózat térképe (középső alegység)
 - 5c) Az országos ökológiai hálózat térképe (keleti alegység)
- 6) A tervezési terület élőhelytérképe
 - 6a) A tervezési terület élőhelytérképe (nyugati alegység)
 - 6b) A tervezési terület élőhelytérképe (középső alegység)
 - 6c) A tervezési terület élőhelytérképe (keleti alegység)
- 7) A tervezési terület közösségi jelentőségű (Natura 2000) élőhelytérképe
 - 7a) A tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelytérképe (nyugati alegység)
 - 7b) A tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelytérképe (középső alegység)
 - 7c) A tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelytérképe (keleti alegység)
- 8) Közösségi jelentőségű állatfajok térképe I. (tompa folyamikagyló)
- 9) Közösségi jelentőségű állatfajok térképe II. (erdei szitakötő)
- 10) Közösségi jelentőségű állatfajok térképe III. (vérfű-hangyaboglárka)
- 11) Közösségi jelentőségű állatfajok térképe IV. (nagy tűzlepke)
- 12) Közösségi jelentőségű állatfajok térképe V. (halványfoltú küllő)
- 13) Közösségi jelentőségű állatfajok térképe VI. (szivárványos ökle)
- 14) Közösségi jelentőségű állatfajok térképe VII. (vöröshasú unka)
- 15) Közösségi jelentőségű állatfajok térképe VIII. (dunai tarajosgöte)

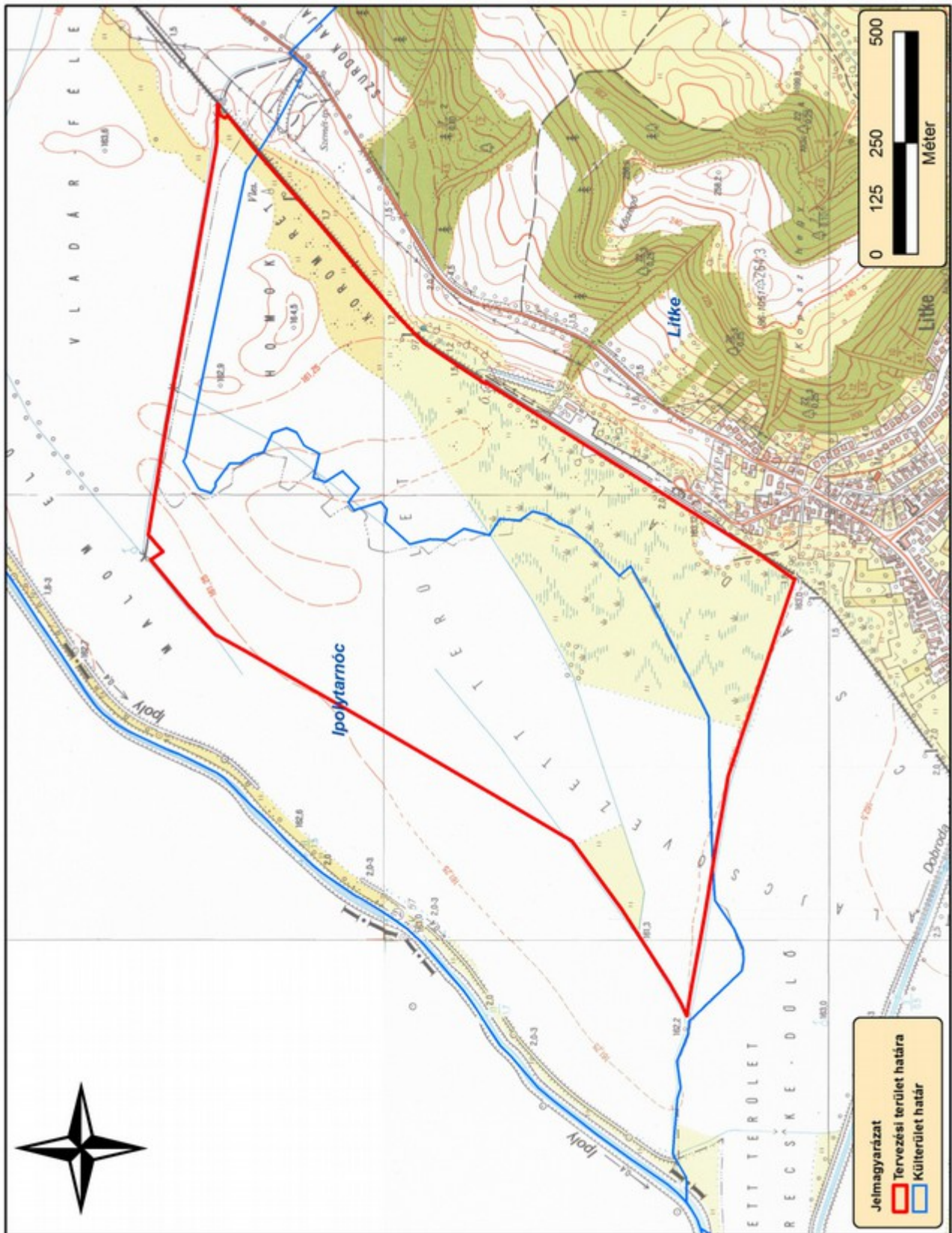
1. ábra: A tervezési terület áttekintő térképe (2014)

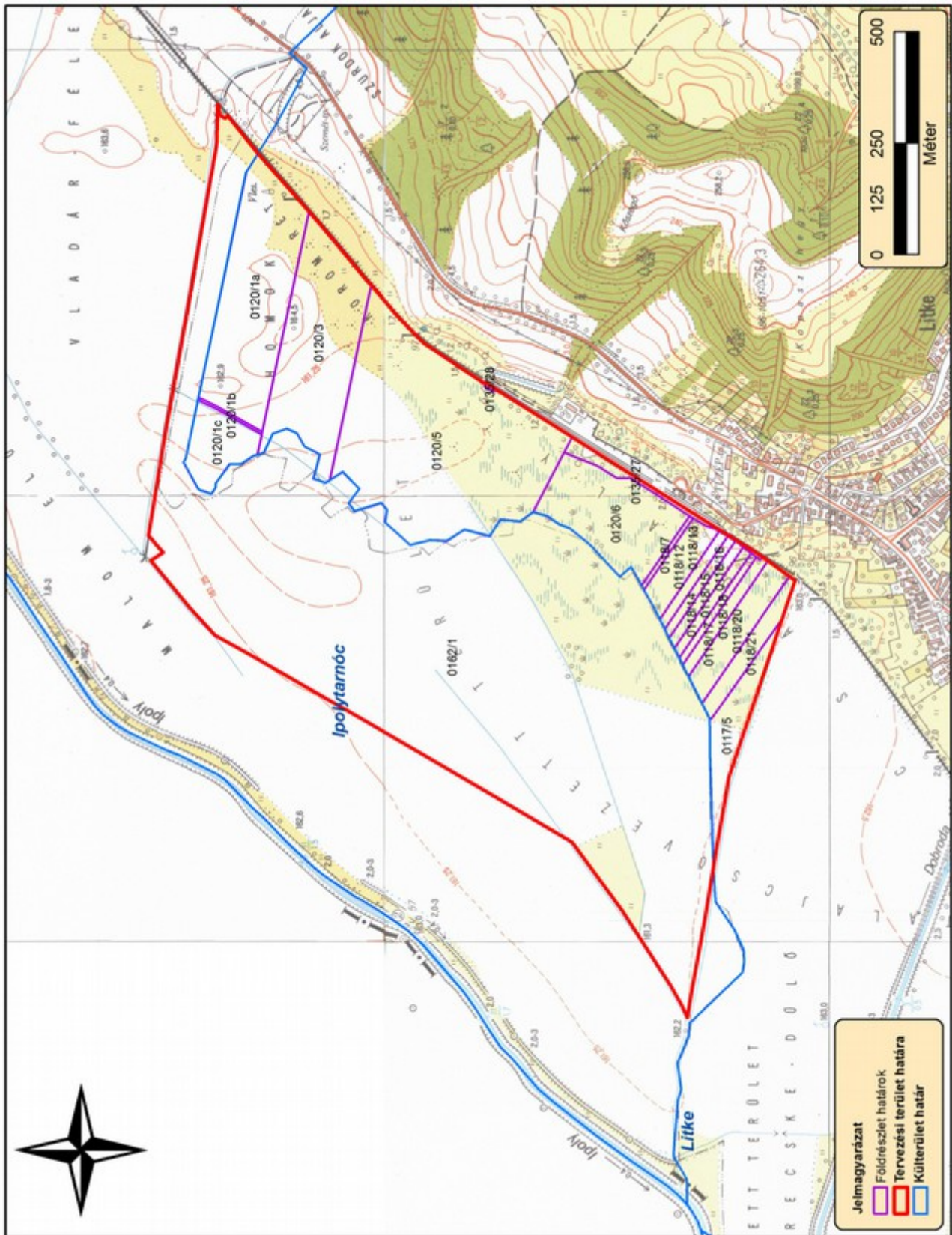
1a). ábra: A tervezési terület áttekintő térképe (nyugati alegység) (2014)

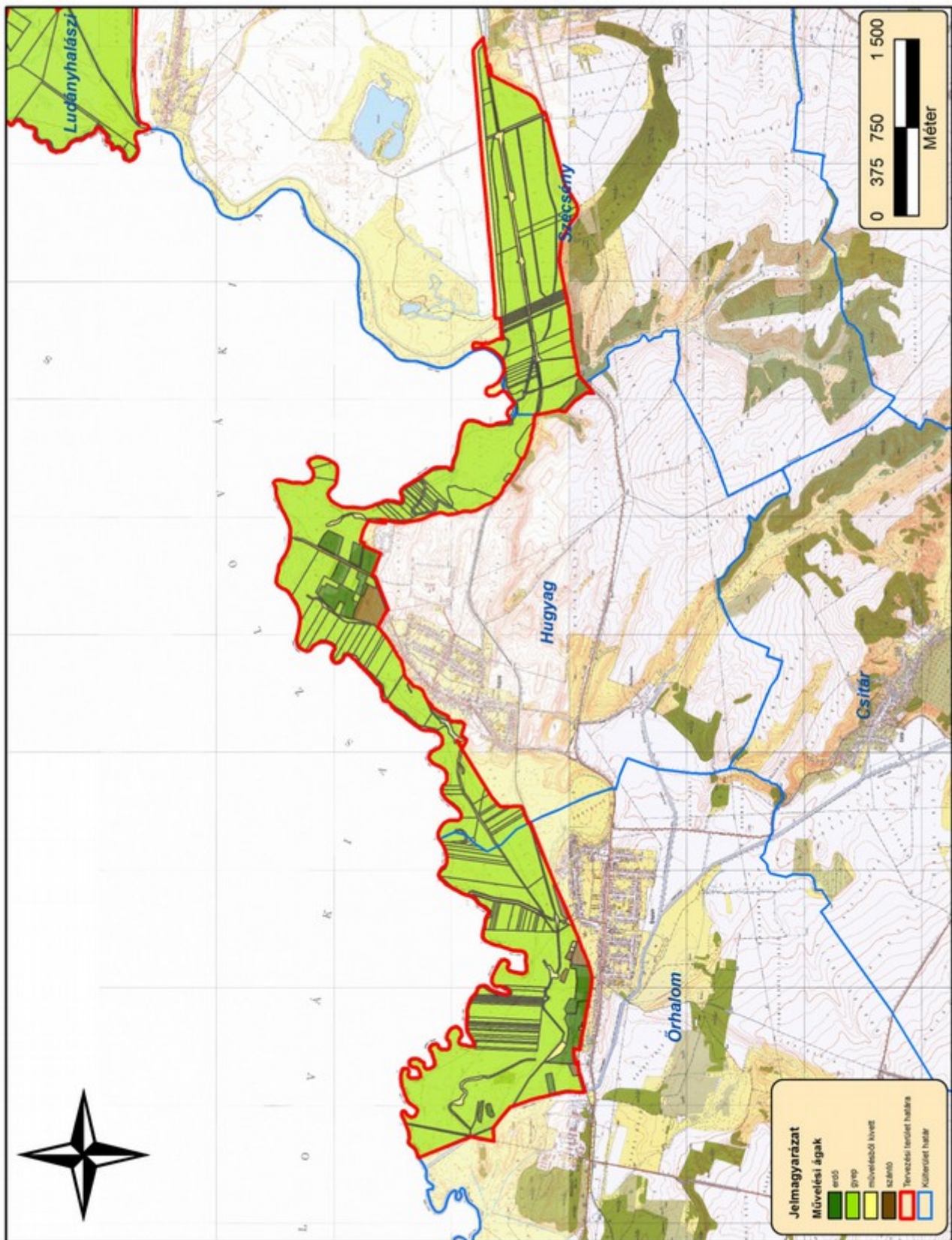
1b). ábra: A tervezési terület áttekintő térképe (középső alegység) (2014)

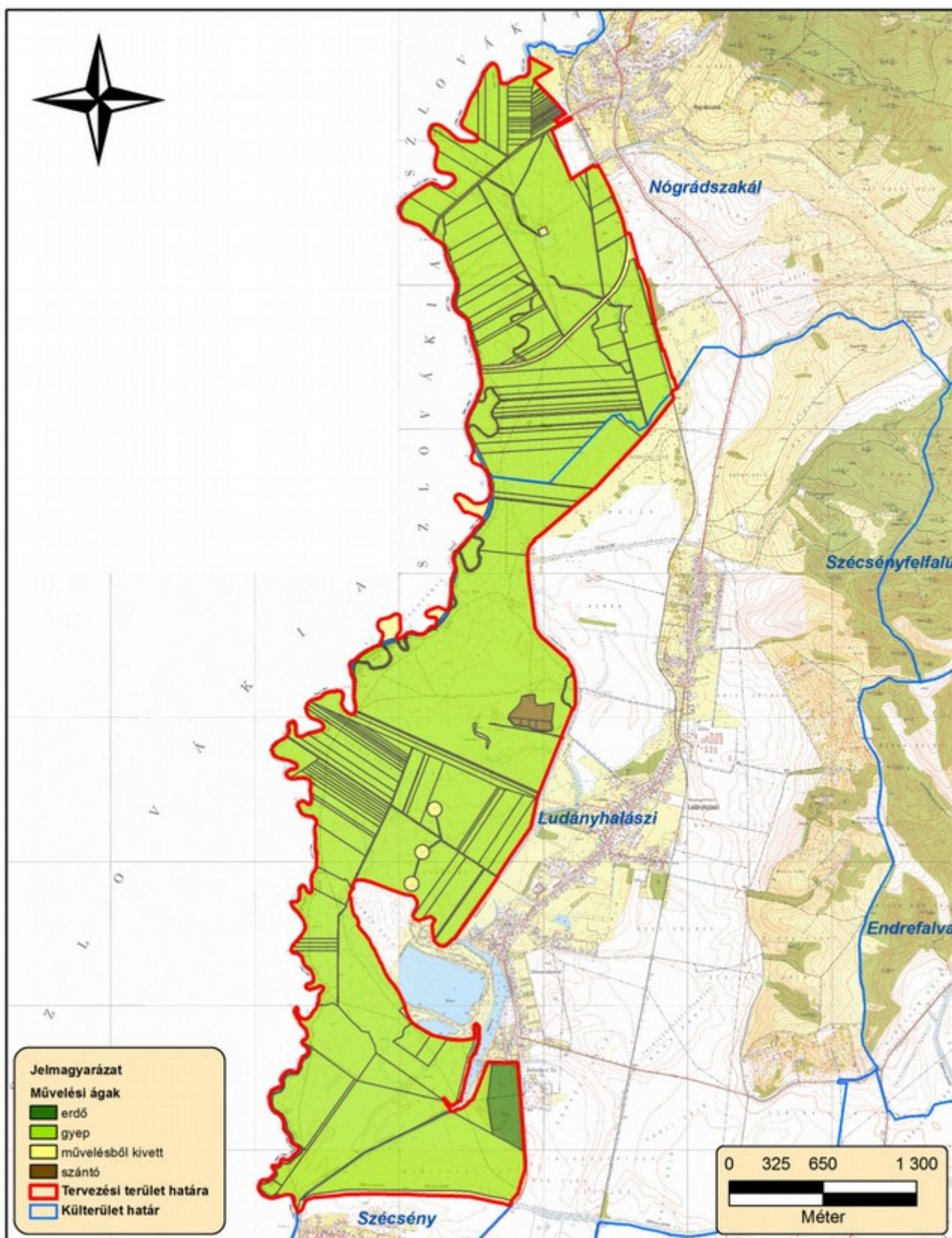
1c) A tervezési terület áttekintő térképe (keleti alegység) (2014)

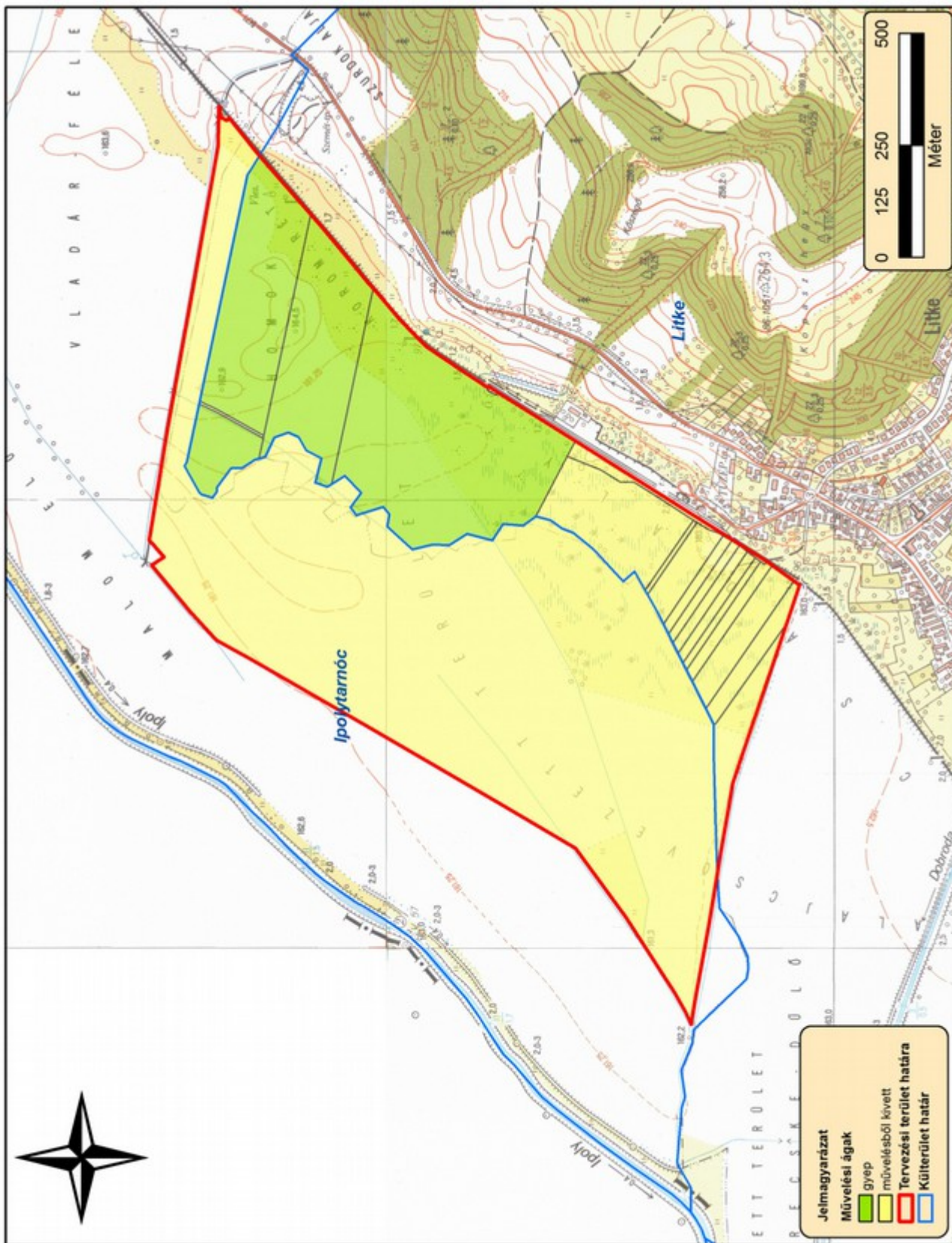
2c). ábra: A tervezési terület ingatlannyilvántási térképe (keleti alegység)

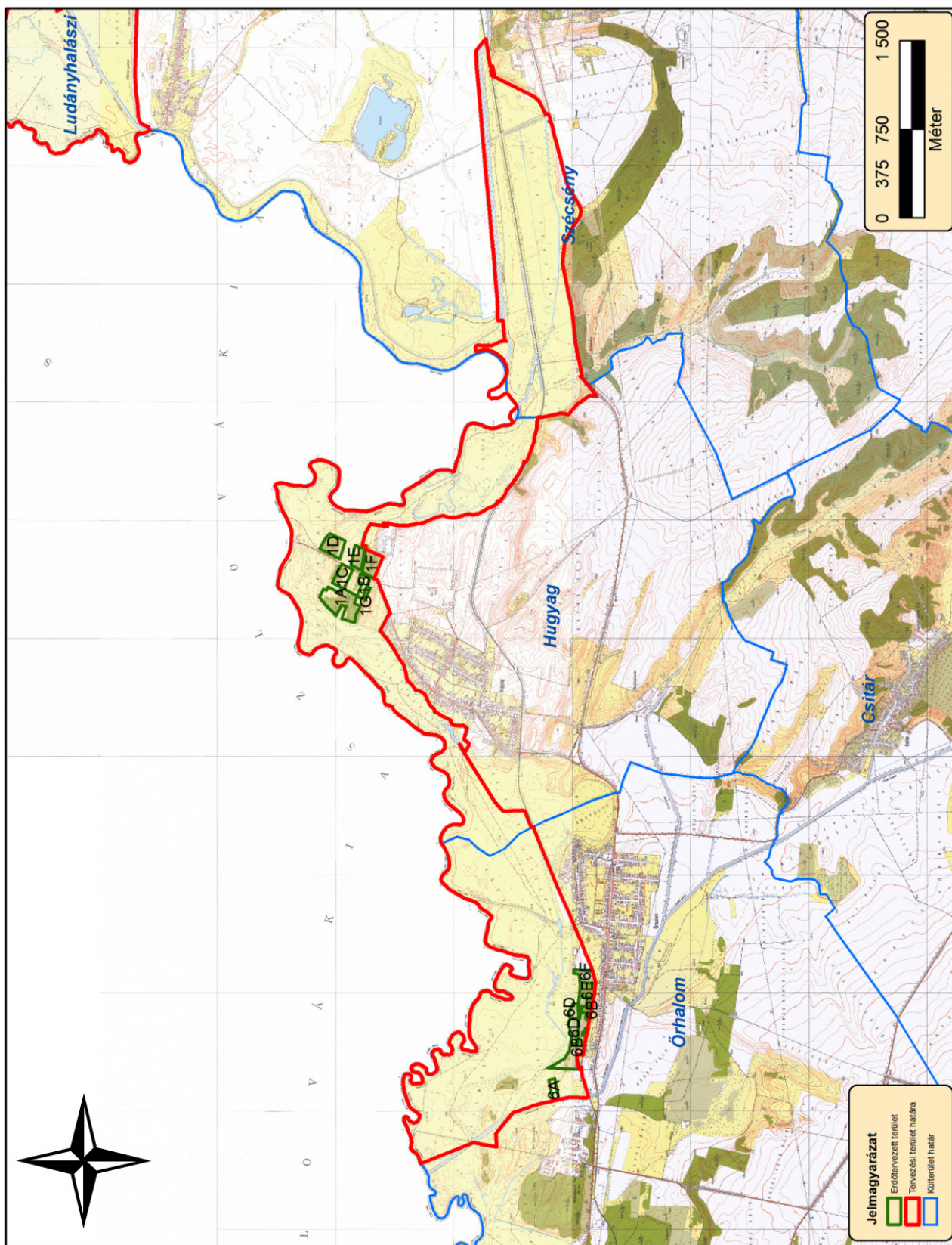
3a). ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (nyugati alegység)

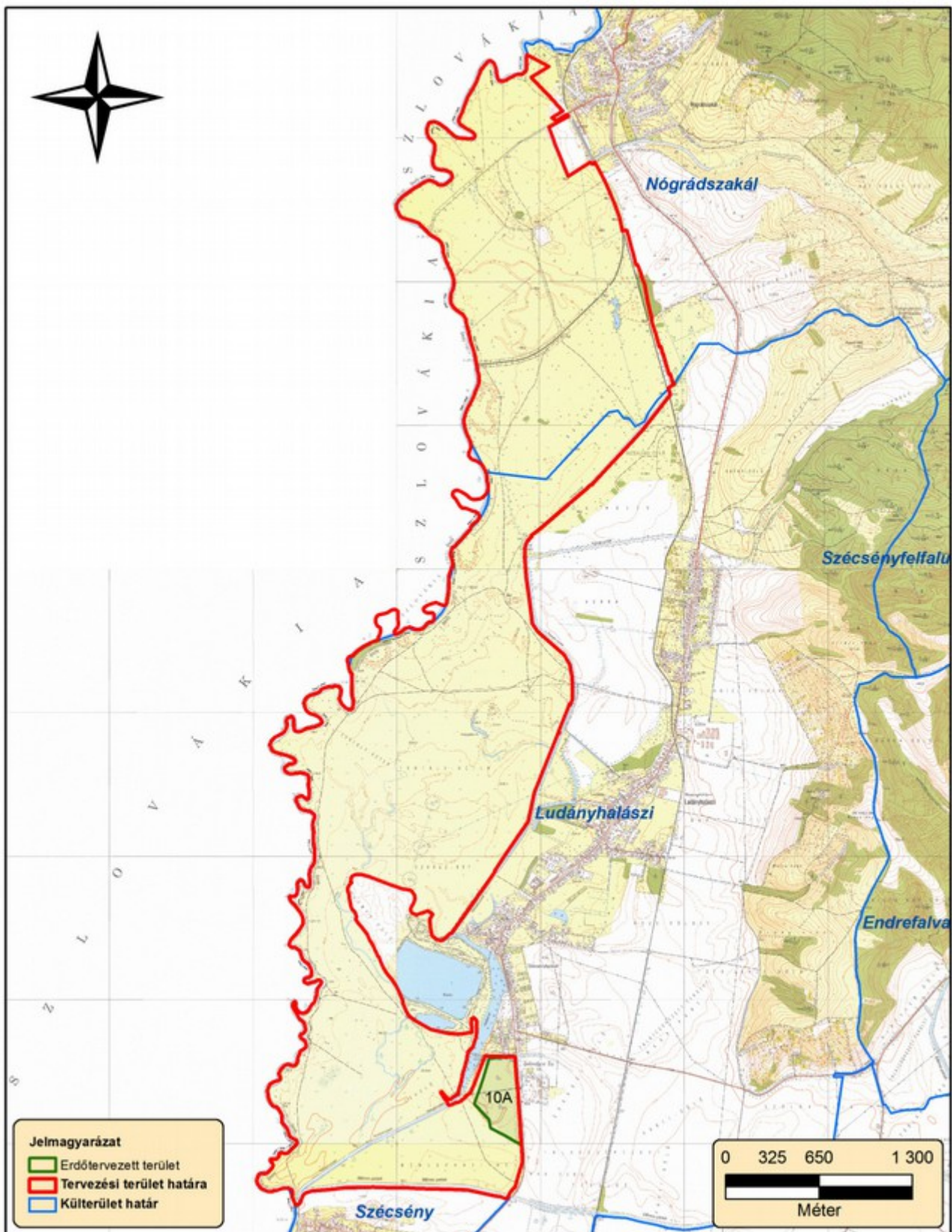
3b). ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (középső alegység)(2014)

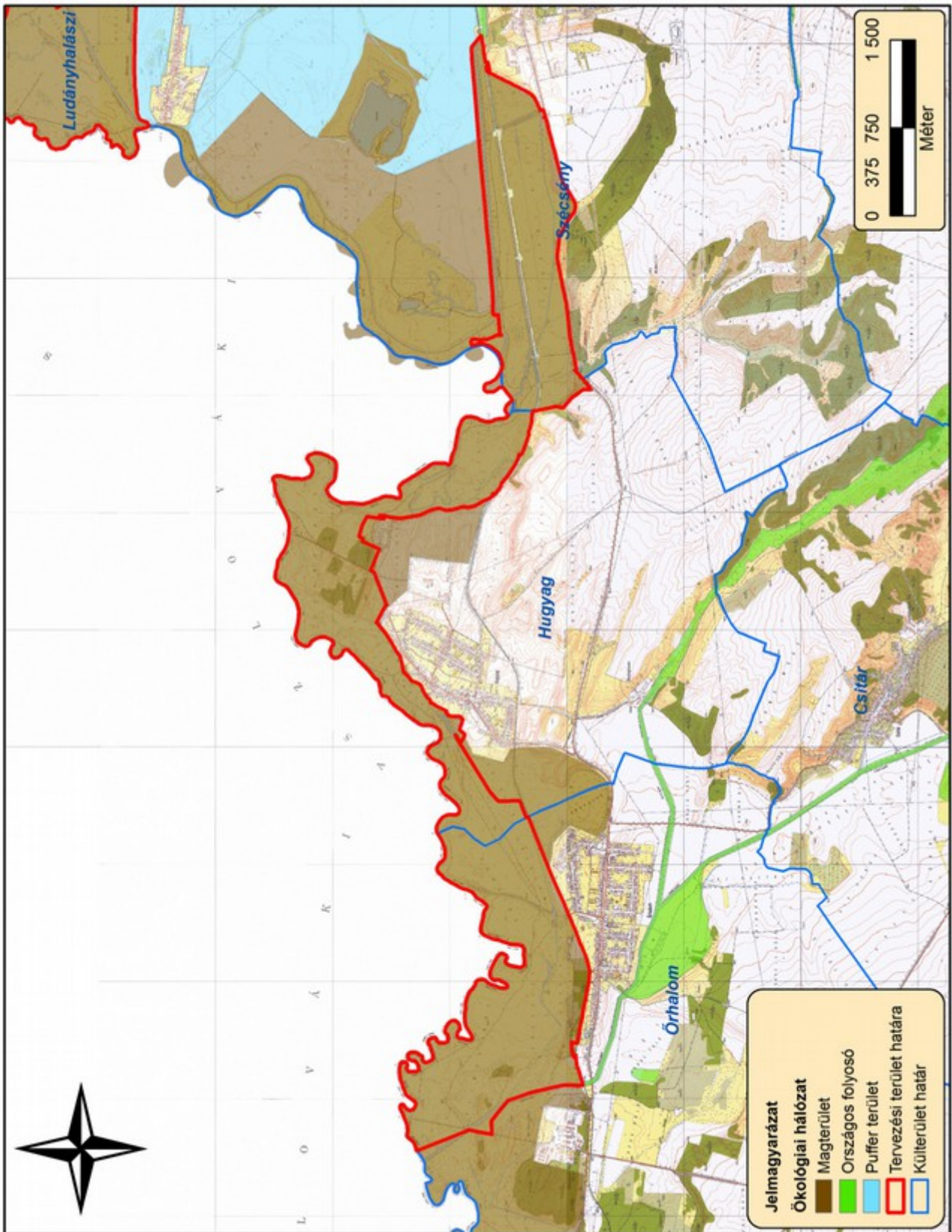
3c). ábra: A tervezési terület művelési ág megosztási térképe (keleti alegység)(2014)

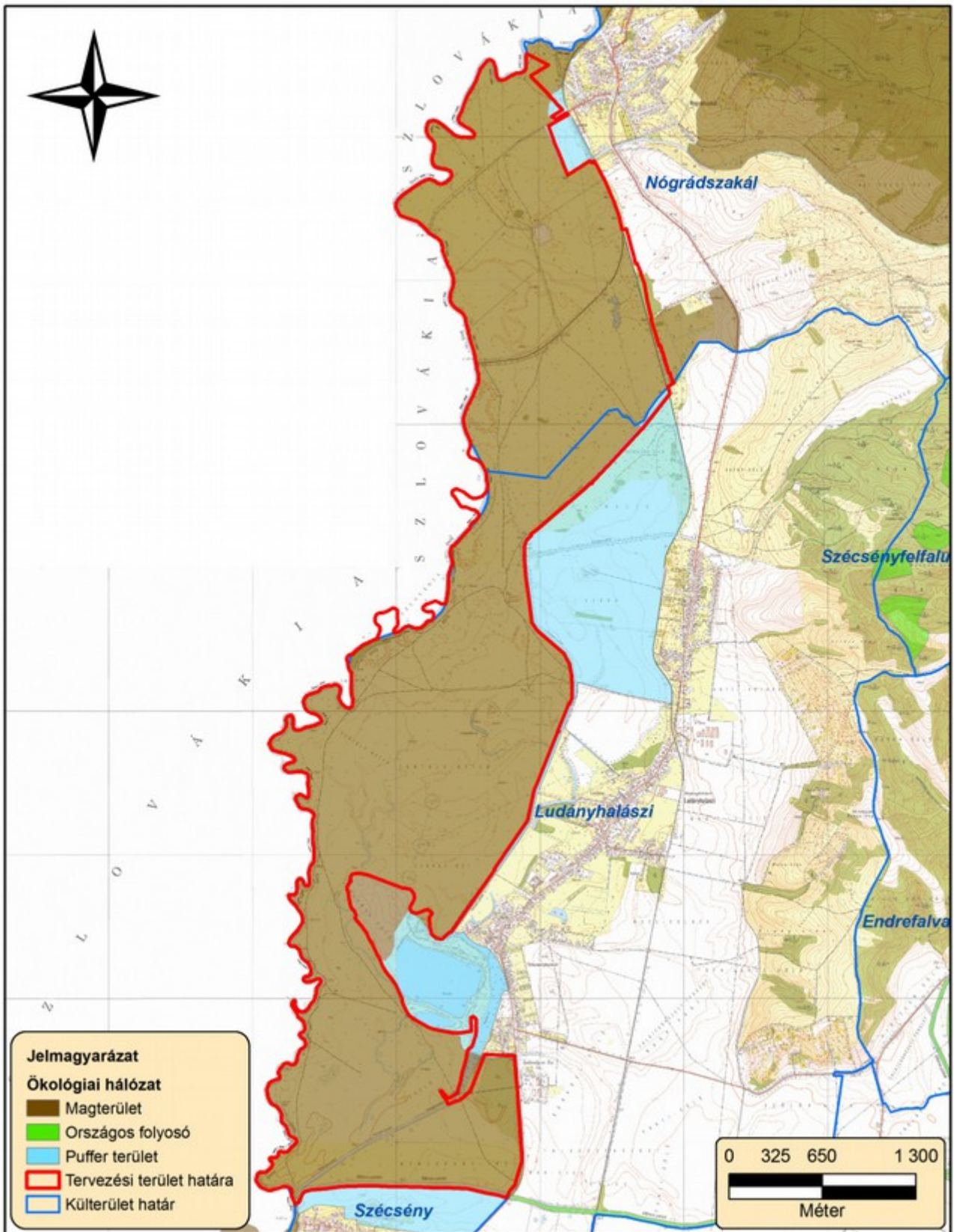
4a). ábra: A tervezési terület erdészeti térképe (nyugati alegység) (2014)

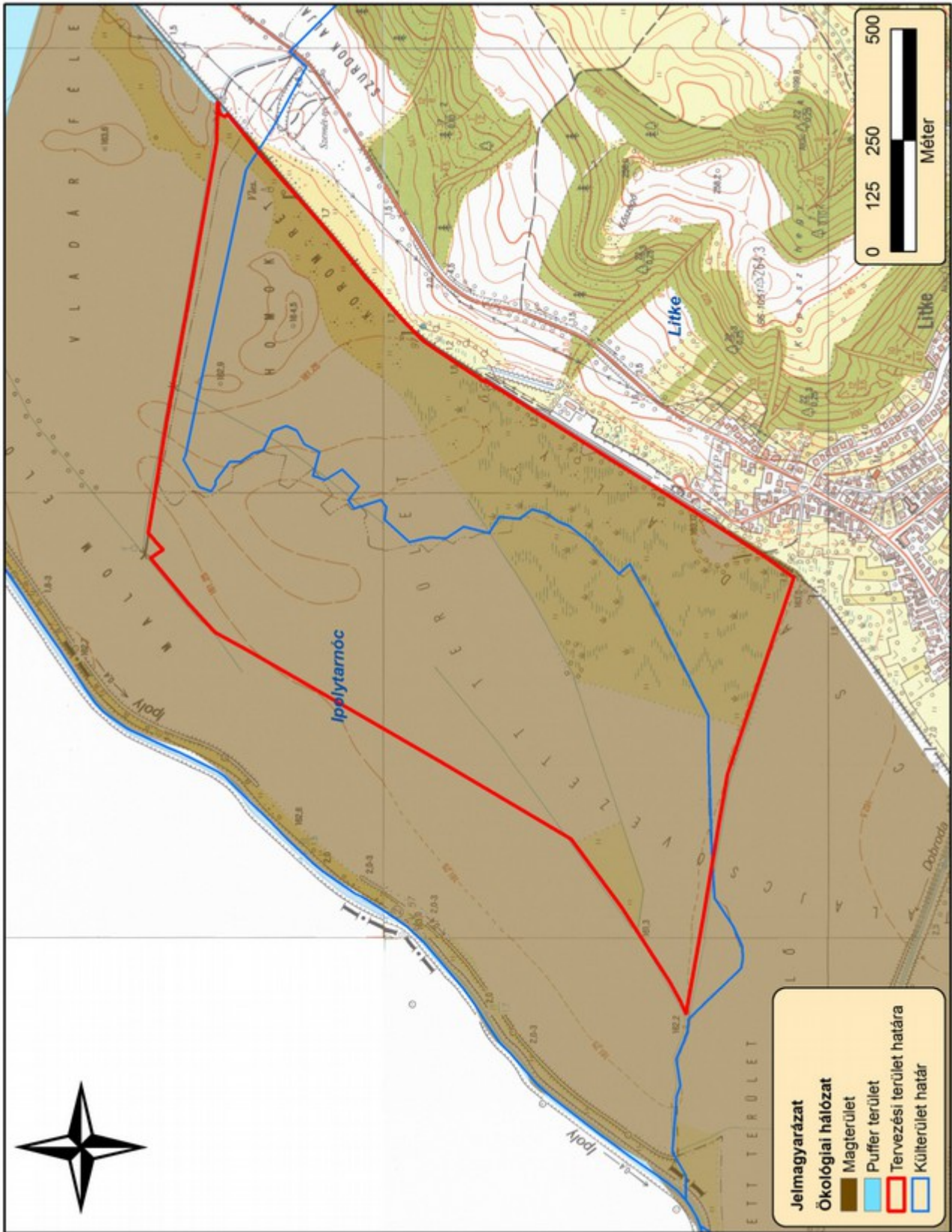
4b). ábra: A tervezési terület erdészeti térképe (középső alegység) (2014)

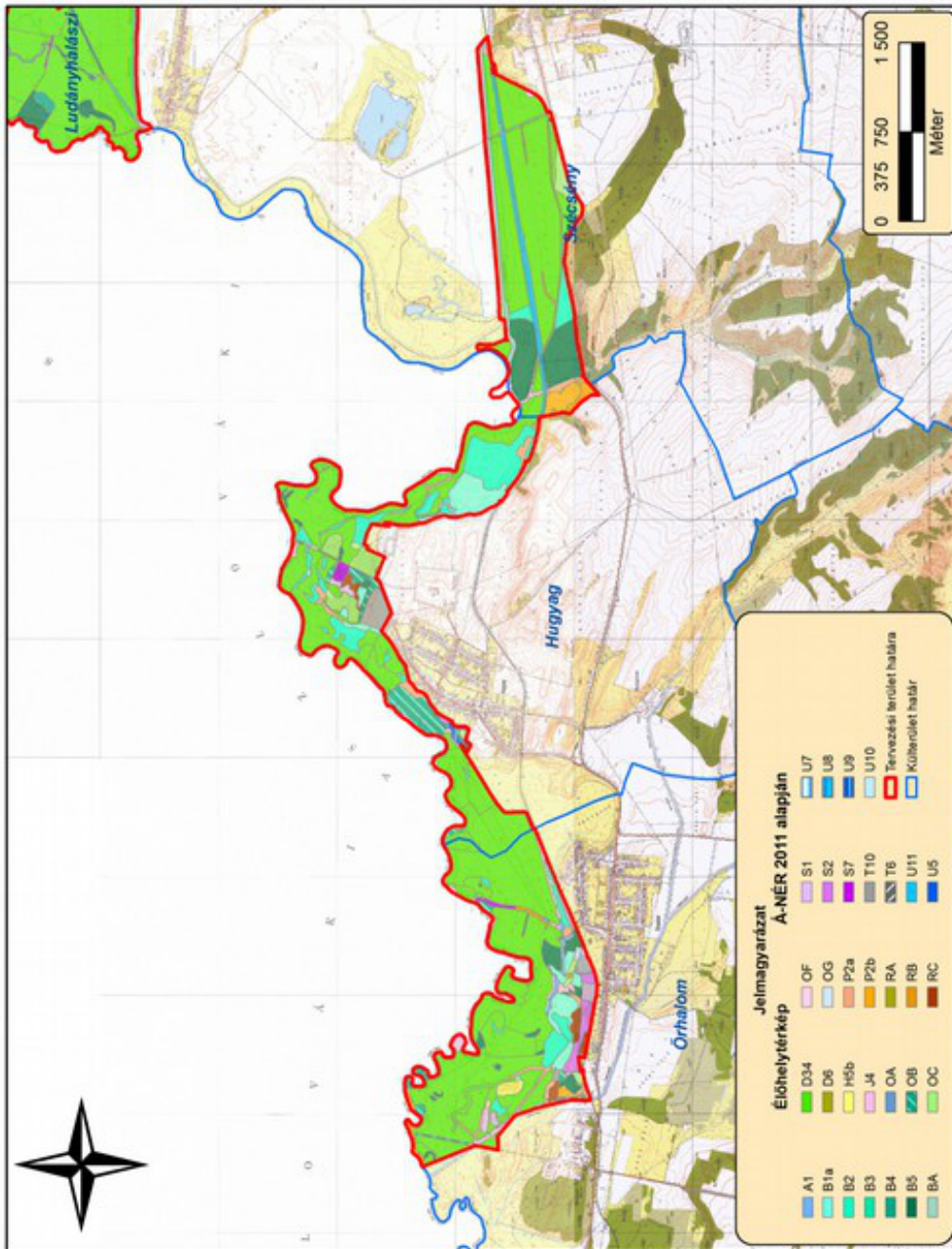
5a). ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe (nyugati alegység) (2014)

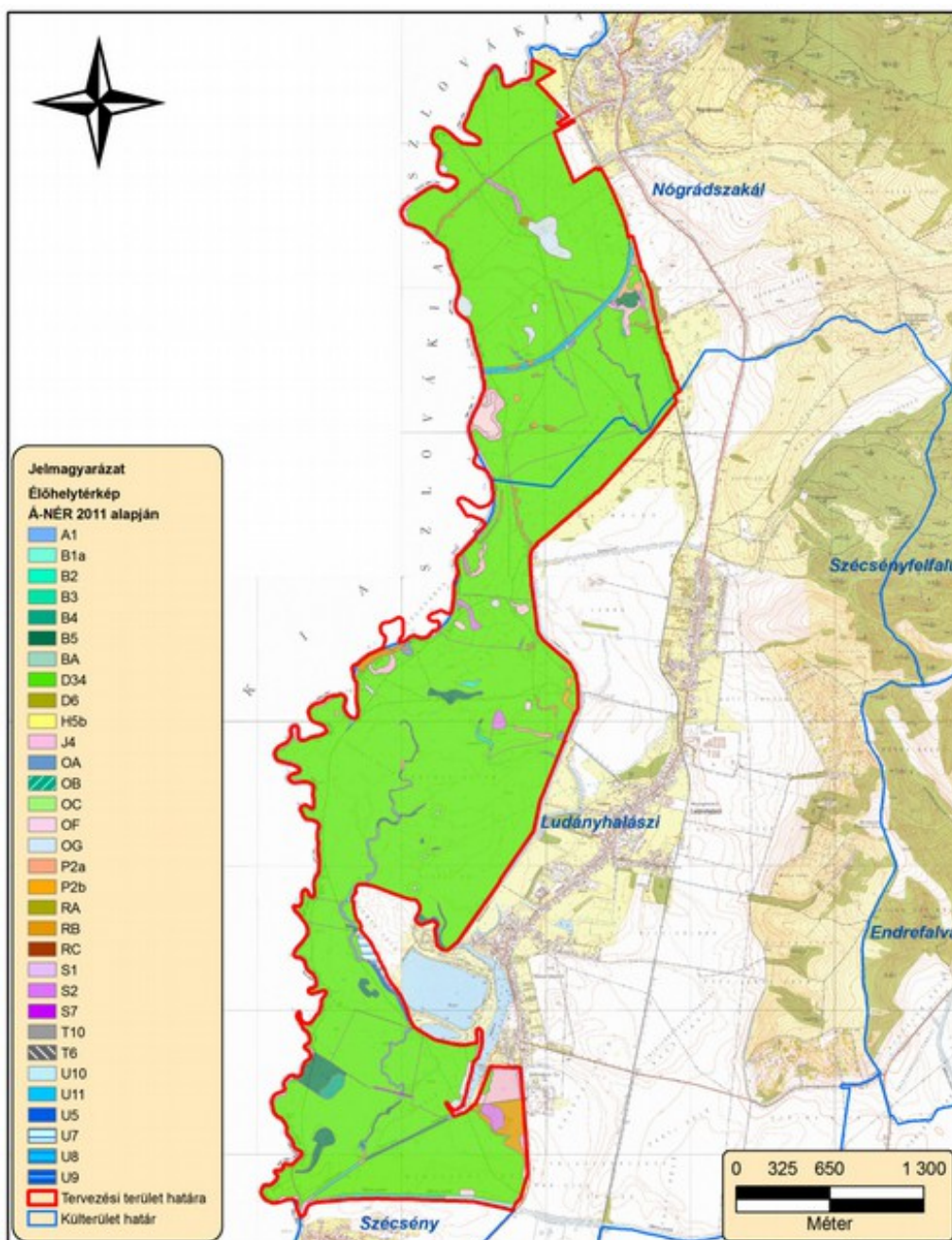
5b). ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe (középső alegység) (2014)

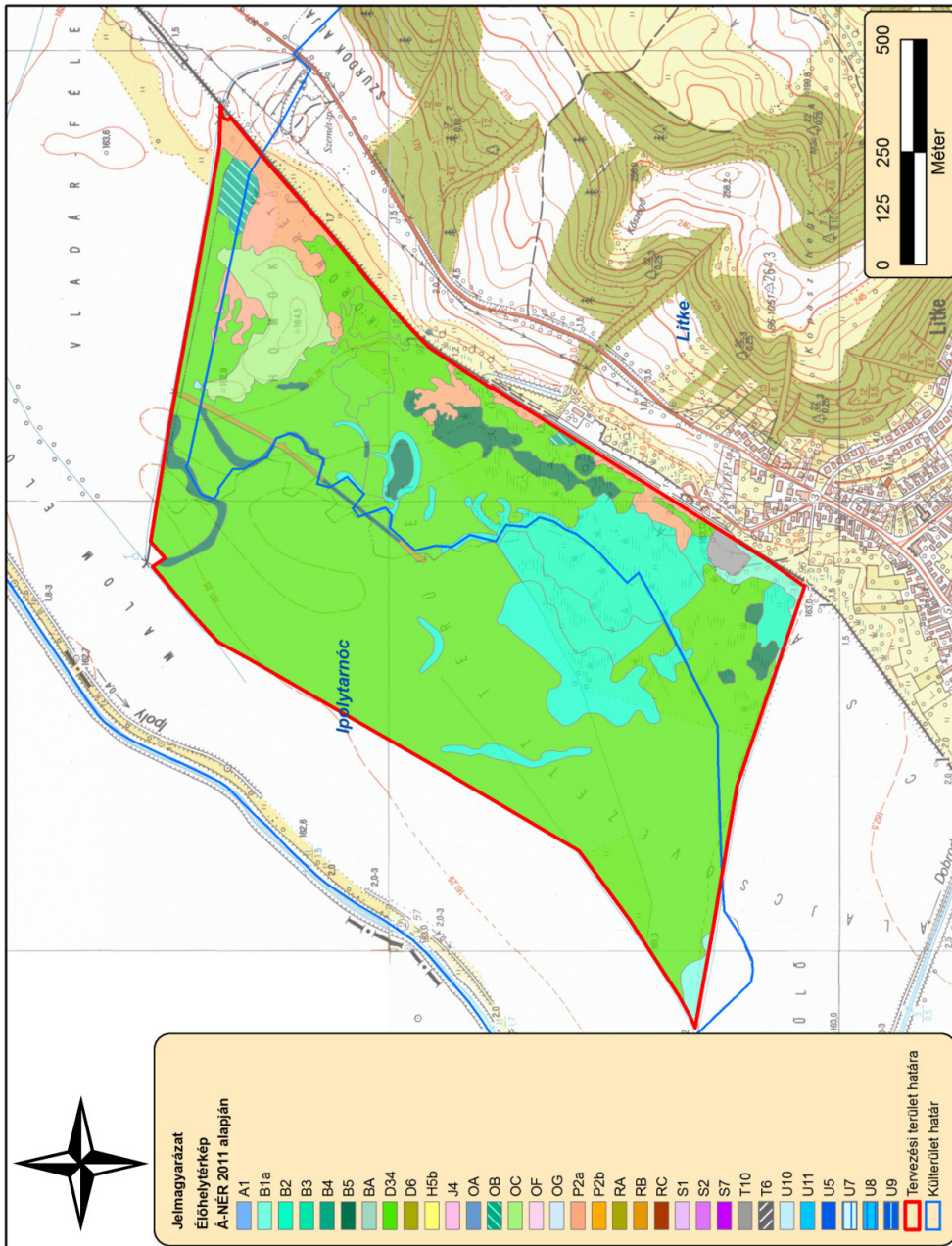
5c). ábra: Az országos ökológiai hálózat térképe (keleti alegység) (2014)

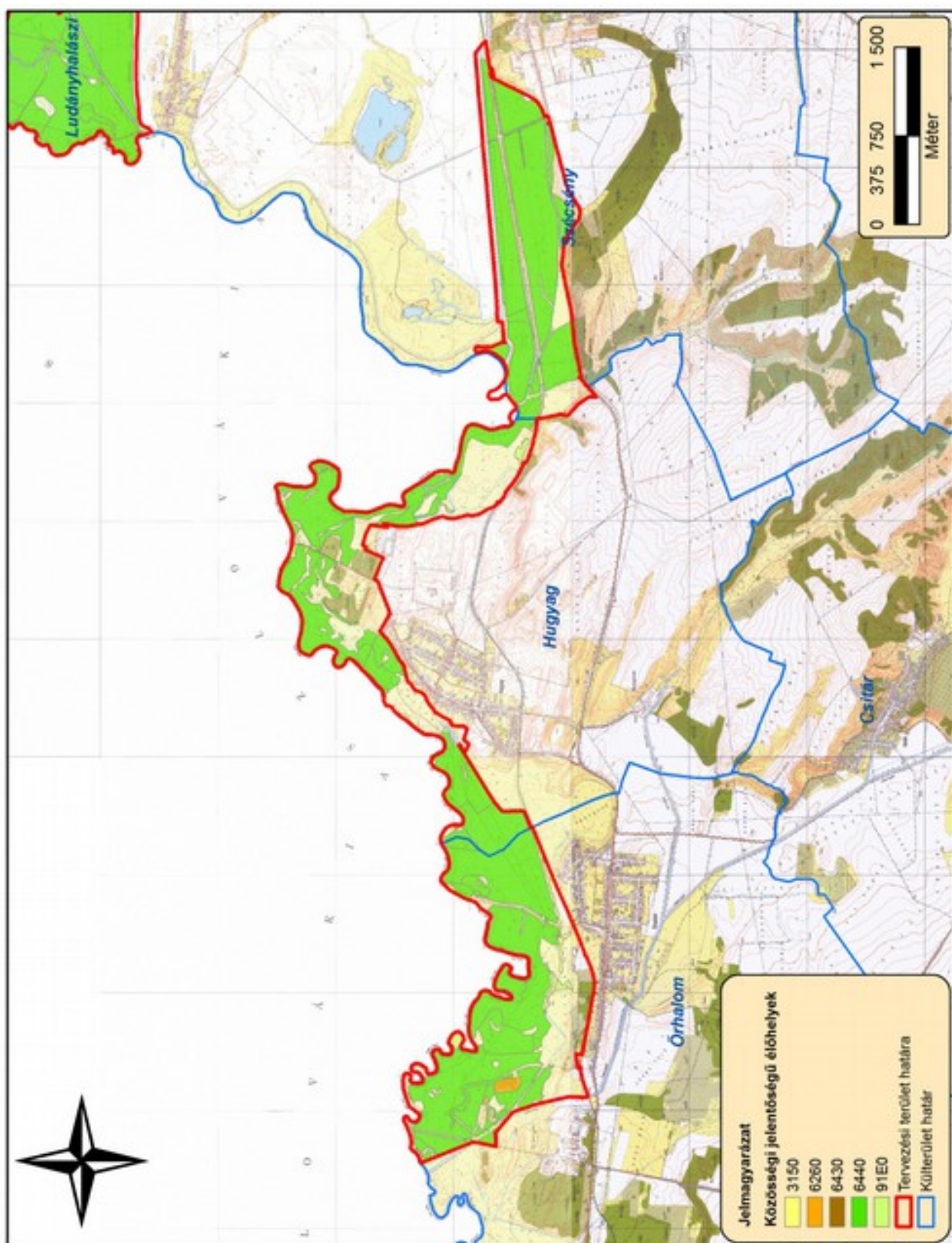
6a). ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (nyugati alegység) (2014) (A1 - Állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár; B1a - Nem tűzkepző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B2 - Harmatkás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet; B3 - Vízpárti virágkákás, csetkákás, vízi hidőrös, mételykórós mocsarak; B4 - Lápi zsombékosok; B5 - Nem zsombékoló magassárrétek; BA - Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli víztestében kialakult fragmentális mocsarak és kisebb hínarasok; D34 - Mocsárrétek; D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok; H5b - Homoki sztyeprétek; J4 - Fűz-nyár ártéri erdők; OA - Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok; OC - Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok; OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet ; OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet ; P2a - Üde cserjések ; P2b - Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok; RB - Puhafás pionír és jellegtelen erdők; RC - Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők; S1 - Ültetett akácok; S2 - Nemes nyárasok ; S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok; T6 - Kistáblás mozaikok ; T10 - Fiatalkorú parlag és ugár ; U5 - Meddőhányók, földdel már befedett hulladéklerakók; U7 - Homok-, agyag- tőzeg és kavicsbányák, dígó- és kubikgyödrök, mesterséges löszfalak; U8 - Folyóvizek; U9 - Állóvizek; U10 - Tanyák, családi gazdaságok;).

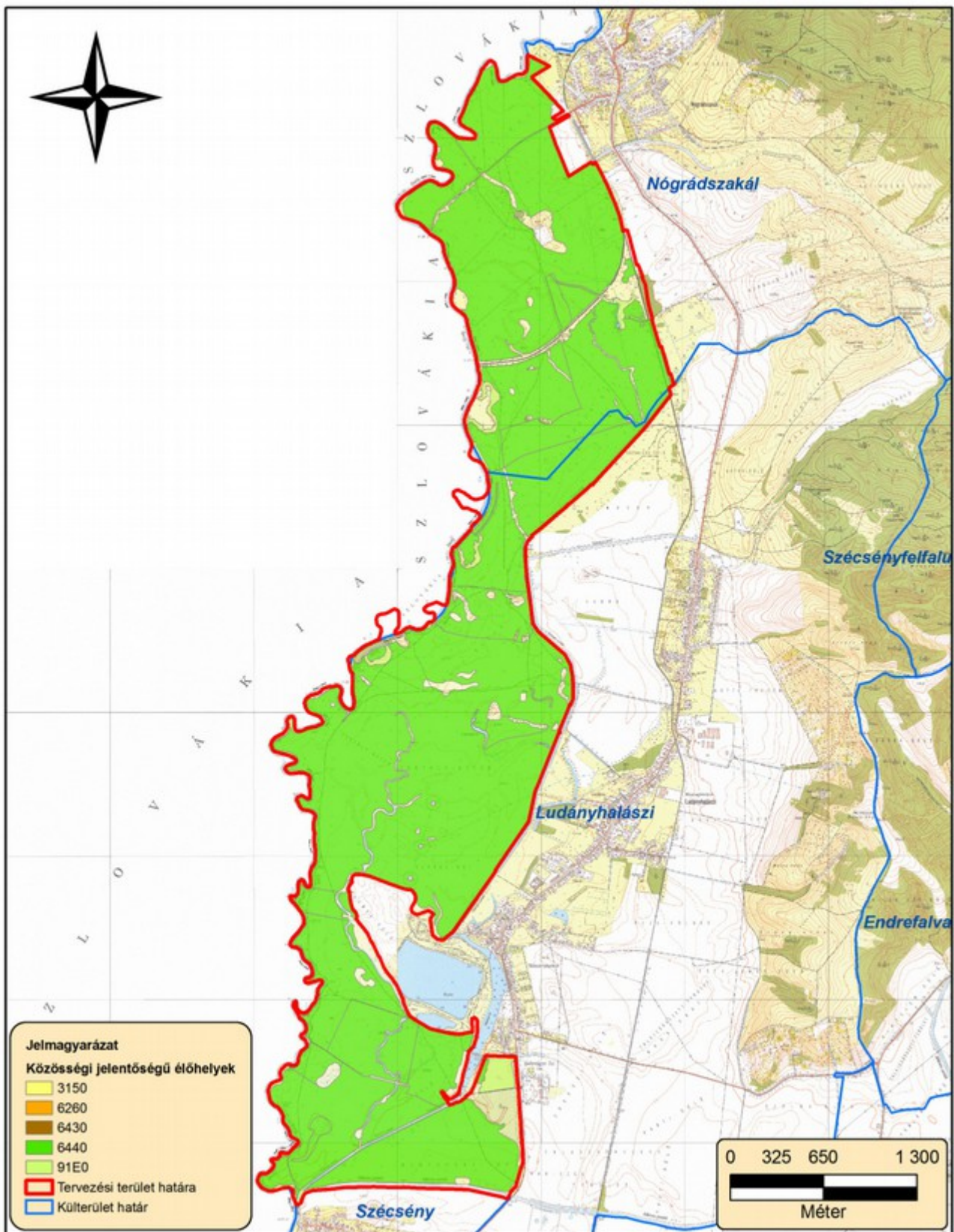
6b). ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (középső alegység) (2014) (A1 - Állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár; B1a - Nem tőzgeképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B2 - Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet; B3 - Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hidőrös, mételykórós mocsarak; B4 - Lápi zsombékosok; B5 - Nem zsombékoló magassárrétek; BA - Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli víztestében kialakult fragmentális mocsarak és kisebb hínarasok; D34 - Mocsárrétek; D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok; H5b - Homoki sztyeprétek; J4 - Fűz-nyár ártéri erdők; OA - Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok; OC - Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepek és magaskórósok; OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet ; OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet ; P2a - Üde cserjések ; P2b - Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok; RB - Puhafás pionír és jellegtelen erdők; RC - Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők; S1 - Ültetett akácok; S2 - Nemes nyárasok ; S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok; T6 - Kistáblás mozaikok ; T10 - F fiatal parlag és ugar ; U5 - Meddőhányók, földdel már befedett hulladéklerakók; U7 - Homok-, agyag- tőzeg és kavicsbányák, dígó- és kubikgödörök, mesterséges löszfalak; U8 - Folyóvizek; U9 - Állóvizek; U10 - Tanyák, családi gazdaságok; U11 - Út- és vasúthálózat).

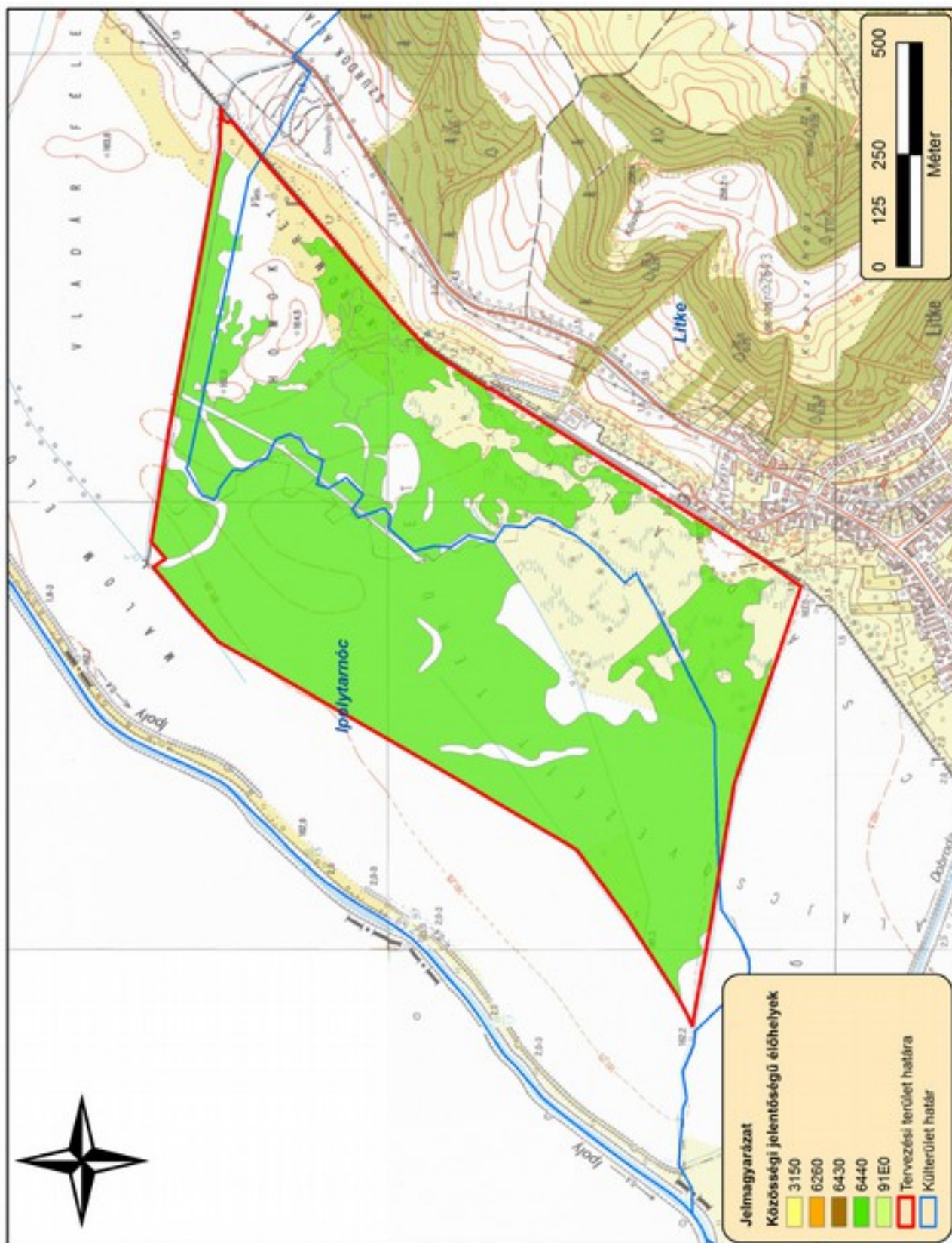
6c. ábra: A tervezési terület élőhelytérképe (keleti alegység) (2014) (A1 - Állóvízi sulymos, békalencsés, rucaörömös, tócsagazos hínár; B1a - Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások; B2 - Harmatkásás, békabuzogányos mocsári-vízparti növényzet; B3 - Vízperti virágkákás, csetkákás, vízi hidőrös, mételykórós mocsarak; B4 - Lápi zombékosok; B5 - Nem zombékoló magassásrétek; BA - Csatornák, szabályozott patakok, mesterséges tavak parti zónájában és közvetlen partközeli víztestében kialakult fragmentális mocsarak és kisebb hínarasok; D34 - Mocsárrétek; D6 - Ártéri és mocsári magaskórósok; H5b - Homoki sztyeprétek; J4 - Fűz-nyár ártéri erdők; OA - Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek; OB - Jellegtelen üde gyepek és magaskórósok; OC - Jellegtelen száraz- vagy felszáraz gyepek és magaskórósok; OF - Magaskórós ruderalis gyomnövényzet ; OG - Taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet ; P2a - Üde cserjések ; P2b - Galagonyás-kökényes-borókás cserjések; RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok; RB - Puhafás pionír és jellegtelen erdők; RC - Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők; S1 - Ültetett akácok; S2 - Nemes nyárasok ; S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok; T6 - Kistáblás mozaikok ; T10 - Fiatallparlag és ugár ; U5 - Meddőhányók, földdel már befedett hulladéklerakók; U7 - Homok-, agyag- tőzeg és kavicsbányák, digó- és kubíkgödörök, mesterséges löszfalak; U8 - Folyóvizek; U9 - Állóvizek; U10 - Tanyák, családi gazdaságok; U11 - Út- és vasúthálózat).

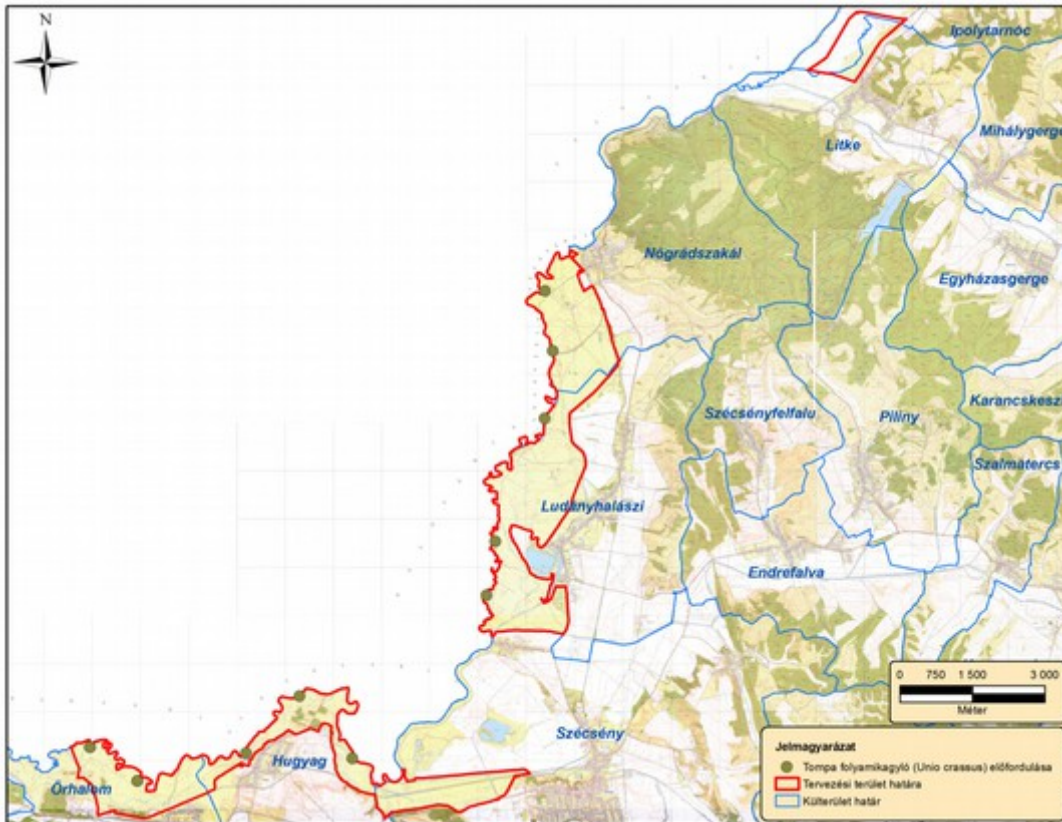
7a). ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelytérképe (nyugati alegység) (2014) (3150 - Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel; 6260 - Pannon homoki gyepek; 6430 - Sikságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai; 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárréjtjei; 91E0 - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

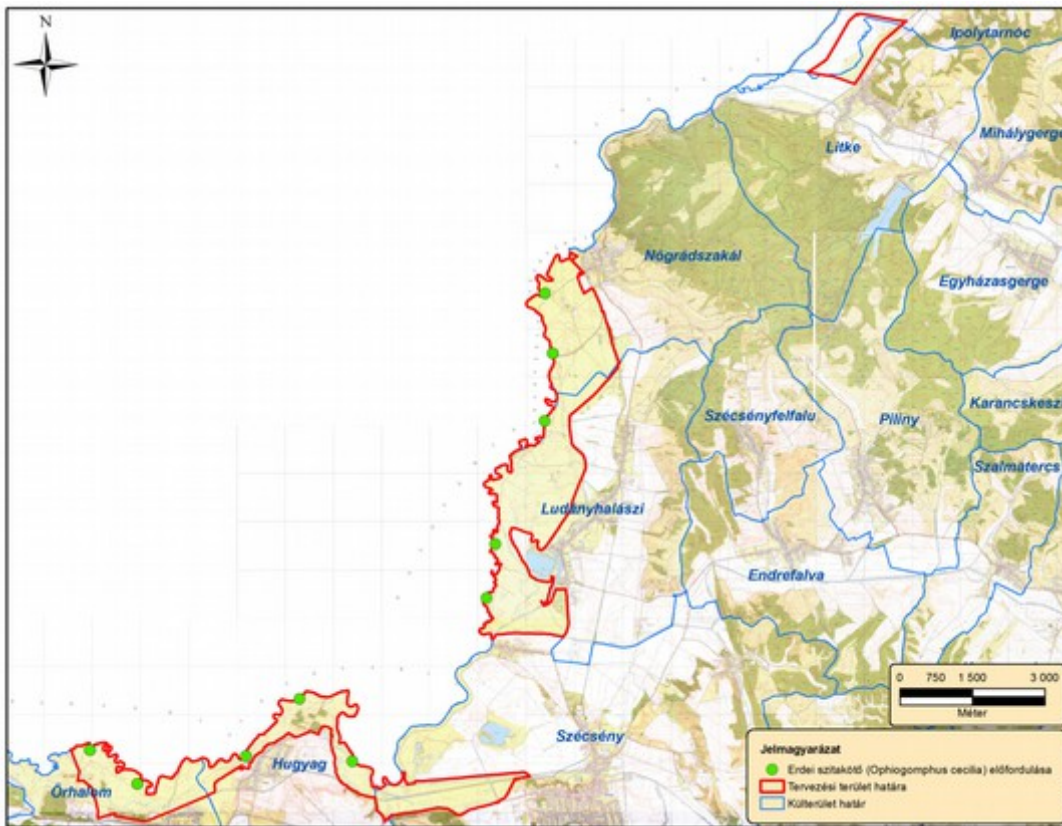
7b). ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelytérképe (középső alegység) (2014) (3150 - Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel; 6260 - Pannon homoki gyepek; 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskörös szegélytársulásai; 6440 - Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétei; 91E0 - Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

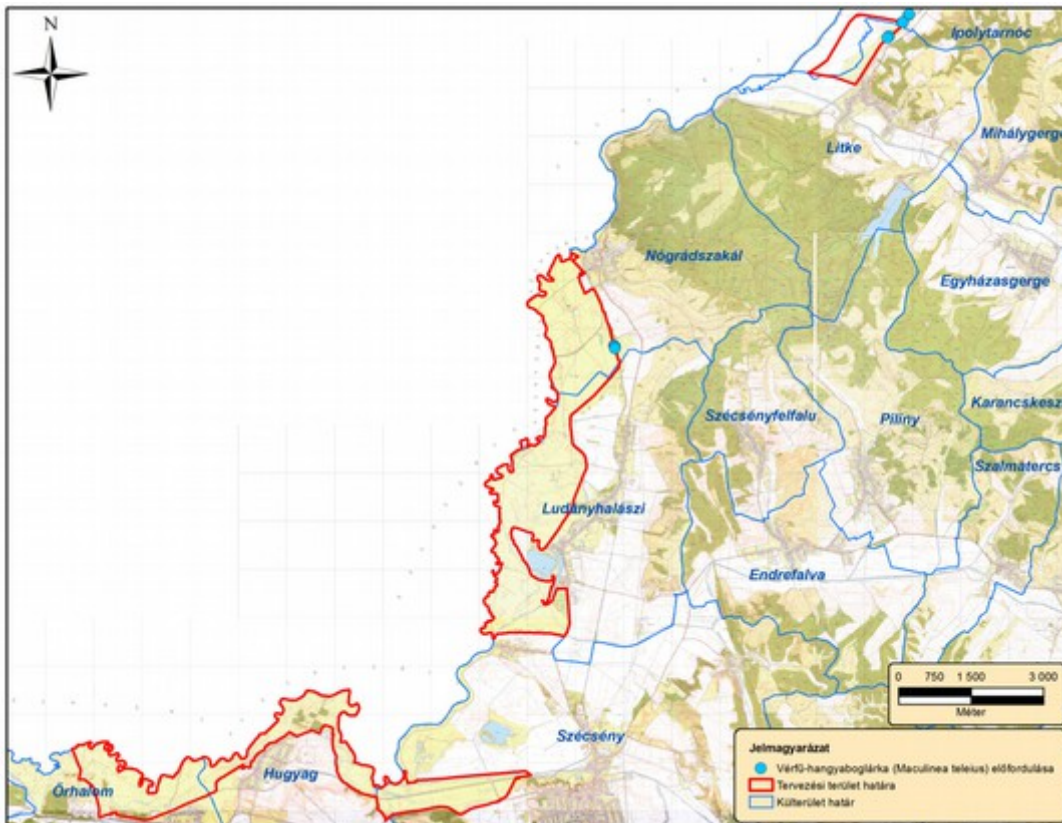
7c). ábra: A tervezési terület közösségi jelentőségű élőhelyterképe (keleti alegység) (2014) (3150 - Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel; 6260 - Pannon homoki gyepek; 6430 - Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai; 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárréjtjei; 91E0 - Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

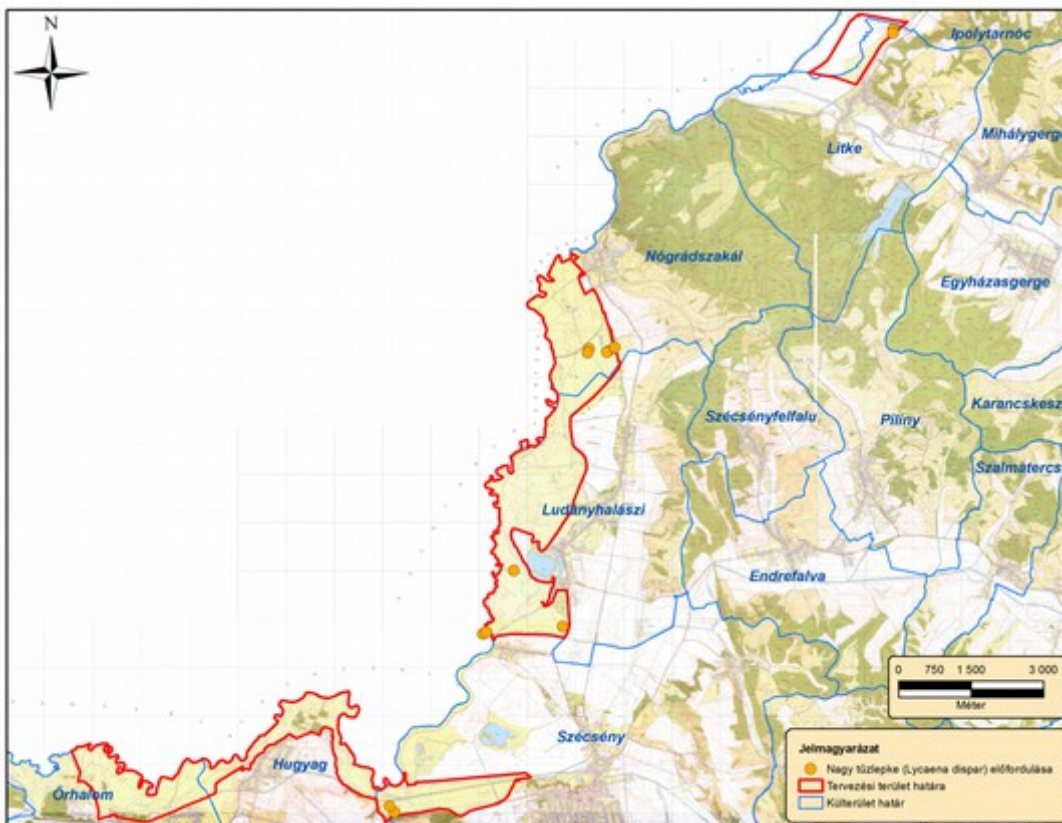
8. ábra: Közösségi jelentőségű állatfajok térképe I. (tomba folyamikagyló)

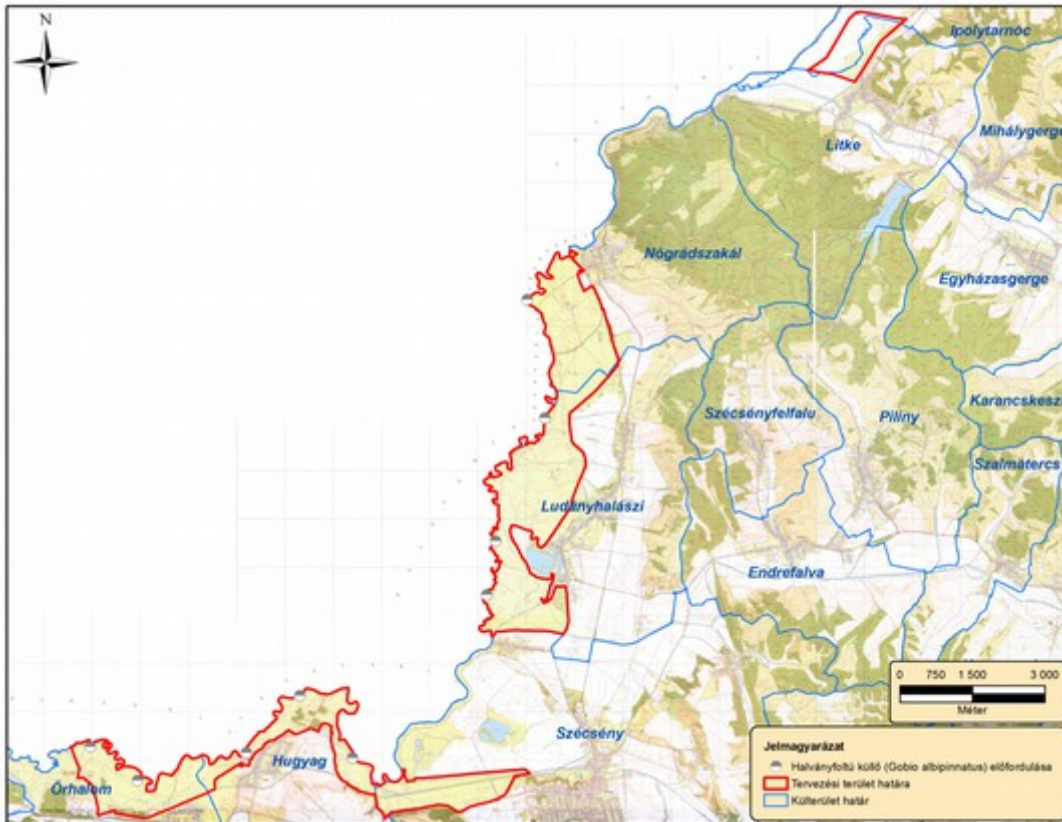
9. ábra: Közösségi jelentőségű állatfajok térképe II. (erdei szitakötő)

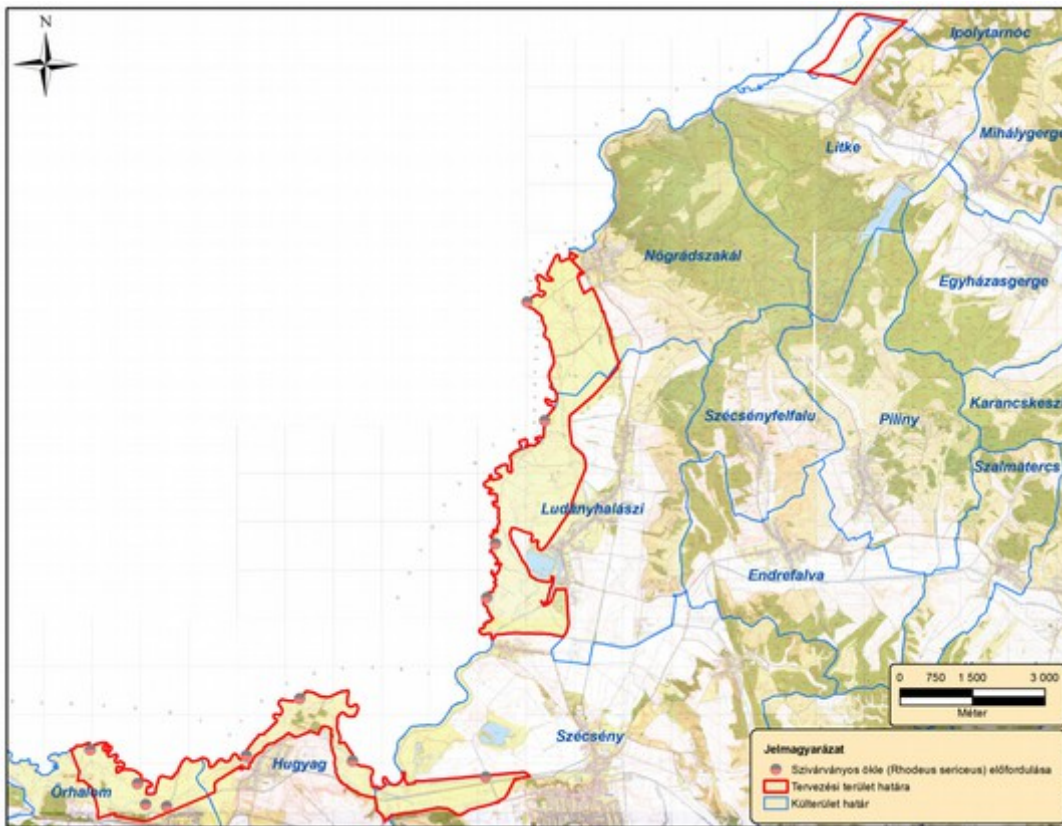
10. ábra: Községi jelentőségű állatfajok térképe III. (vérfü-hangyaboglárka)

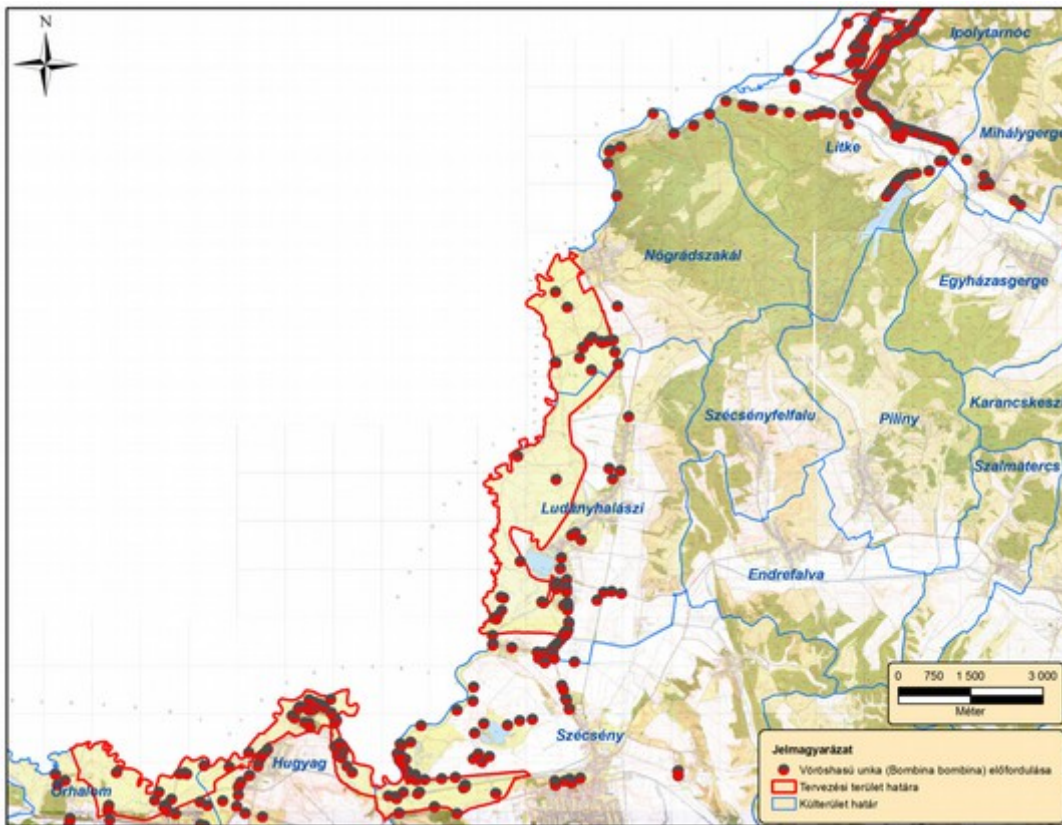
11. ábra: Községi jelentőségű állatfajok térképe IV. (nagy tűzlepke)

12. ábra: Közösségi jelentőségű állatfajok térképe V. (halványfoltú küllő)

13. ábra: Közösségi jelentőségű állatfajok térképe VI. (szivárványos ökle)

14. ábra: Közösségi jelentőségű állatfajok térképe VII. (vöröshasú unka)

15. ábra: Közösségi jelentőségű állatfajok térképe VIII. (dunai tarajosgöte)

5. Fotódokumentáció

1. kép: Az őrhalmi Tökös-tő mocsári növényzete

2. kép: Az Ipoly folyó kilegeltetett szegélye Ludányhalászinál

3. kép: Nagy kiterjedésű mocsárrétek a Húgyagnál

4. kép: Az Ipoly mentén meghatározó a rétgazdálkodás

5. kép: Inváziós belterületi szegély Órhalomnál, háttérben bokorfűekkel záródó magassásos

6. kép: Az árvízi elöntést követően a mocsárrétek magassásossá alakulhatnak át (Órhalom)

7. kép: Időszakos víztestek mocsári- és iszapnövényzettel Nógrádszakánál

8. kép: Másodlagos, parlag eredetű homoki gyepek Órhalomnál